

कर्जधोरण (Loan Policy)

प्रस्थावना : (Introduction):

ठेवी स्विकारणे व कर्जे देणे हा बँकेचा मुख्य व्यवसाय आहे. कर्ज वितरणासाठी बँकेस लागणारा निधी प्रमुख्याने ठेवीच्या माध्यमातून उपलब्ध होतो. ग्राहकाकडून स्वीकारलेल्या ठेवी त्यांचे मागणी वा मुदतीनुसार वेळेवर बँकेस परत कराव्या लागतात. त्याच बरोबर ठेवी स्विकारणे व कर्ज देणे या व्यवहारातून बँकेस उत्पन्न मिळवावे लागते. सबब, बँकेस कर्ज वितरण करीत असताना पुढील तत्वांचा विचार करावा लागतो.

- १) सुरक्षितता (Safety)
- २) तरलता (Liquidity)
- ३) नफा क्षमता (Profitability)
- ४) तारण (Security)
- ५) जोखिम विखुरणे (Diversification of Risks)

व्याप्ती (Scope) : -

बँकेच्या कर्ज धोरणात पुढील गोष्टींचा / बाबींचा समावेश असेल.

- १) कर्ज व्यवहाराबाबत बँकेच्या पोटनियमातील तरतूदी.
- २) केंद्र वा राज्य शासन/रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांनी परिपत्रकानुसार कर्जाविषयी दिलेल्या सुचना व आदेश.
- ३) बँकेचे पोटनियम, बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट, रिझर्व्ह बँकेची परिपत्रके व मार्गदर्शक सुचना तसेच केंद्र / राज्य शासनाचे / सहकार खातेचे सुचनेनुसार कर्ज मंजूरी व वितरणास प्रतिबंध केलेल्याबाबी
- ४) कर्जासाठी उपलब्ध निधी निश्चित करणे (Disposable Resources / Loanable Funds)
- ५) वैयक्तिक व सामुहिक कमाल कर्ज मंजुर मर्यादा निश्चित करणे (Exposure Norms)
- ६) कर्जाचा हेतू / कारणानुसार कर्ज प्रकार व कर्जाचा परतफेडीचा कालावधी निश्चित करणे.
- ७) केंद्र / राज्य शासन व रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांचे मार्गदर्शक सुचना व धोरणानुसार प्राधान्य क्षेत्र (Priority Sector Lending) बाबत.
- ८) कर्जापोटी तारण घ्यावयाच्या चल व अचल (Movable and Immovable) मिळकती बाबत
- ९) कर्जाप्रस्ताव / प्रकरण छाननी प्रक्रिया व कर्ज प्रस्ताव मंजूरी वा नामंजूरी निपटारा करणेचे कालावधी बाबत.
- १०) अन्य बँका / रिझर्व्ह बँकेच्या मान्यता असलेल्या वित्तीय संस्था यांचेकडील कर्जे वर्ग करून घेणेबाबत. (TakeOver)
- ११) कर्ज वितरण व त्यानंतर करावयाचे विनियोग पाहणी व कर्ज खाते देखरेखी बाबत.

१२) थकबाकी व अनुउत्पादक कर्जाबाबत.

१३) कर्ज जोखिम (Credit Risk) व्यवस्थापन प्रक्रिया

१४) व्याज सुट (Rebate) बाबत

१५) सामोपचार / एक रक्कमी कर्ज फेड योजनेबाबत

१६) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्थांचा कायदा १९६० अनुसार थकित कर्जे वसुली प्रक्रिया बाबत / कारवाई बाबत.

१७) थकित व अनुउत्पादक कर्ज वर्गावारी समावेश असणाऱ्या सिक्क्युरायटेझेसन कायद्यांतर्गत पात्र थकबाकीदारावर सिक्क्युरायटेझेसन कायदा २००२ मधील तरतूदीस अनुसरून कारावयाचे कारवाई बाबत

१८) सदरचे कर्ज धोरण ३ वर्षासाठीचे असल्याने आर्थिक वर्ष संपलेनंतर लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार भांडवली निधी बाबतचे परिशिष्ट (Annexure) स्वतंत्रपणे तयार करून या संचालकमंडळ सभेत त्यास मंजूर घेणे तयार केले.

उद्दिष्टे (Objectives) :

- बँकेचा मुख्य उद्देश ठेवीदारांचे हित जपणे हा आहे. ग्राहकाकडून / जनतेकडून ठेवी स्विकारणे व त्याचा विनियोग कर्ज देणे अथवा गुंतवणूक करणे तसेच स्विकारलेल्या ठेवी मागणी करताच परत करणे असा आहे.
- रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया / निबंधक सहकारी संस्था यांचे मार्गदर्शक सुचना / परिपत्रक / परवानगी नुसार सभासदांना अथवा नामनात्र सभासदांना तारण घेवून अथवा तारणा शिवाय कर्ज मंजूर करणे व मंजूर कर्जाची उचल देणे.
- ग्राहकाच्या वतीने हमीपत्र (गॅरंटी) नुकसान भरपाई (इंडेमनिटी) व्यवहार करणे
- सभासदांची आर्थिक परिस्थिती सुधारणेसाठी विविध योजना करून कर्ज पुरवठा करणे
- लघु व कुटीर उद्योग धंद्यांना कर्ज / अर्थ पुरवठा व तंत्रज्ञान उपलब्ध करणे, स्वयंरोजगारी उद्योजकांना स्वताचा धंदा उभारणेसाठी अर्थसाहाय्य देणे.
- जेथे आवश्यक असेल तेथे रिझर्व्ह बँकेच्या परवानगीने व इतर बँका अथवा संस्था यांच्या सहभागाने कर्ज योजनेत भाग घेवून गरजूंना कर्ज पुरवठा करणे.
- सहकारी गृहनिर्माण संस्थाना, निबंधक सहकारी संस्था व रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांच्या पुर्व परवानगीने त्यांना पुनर्वित्त प्राप्त होई पर्यंत तातपुर्ता अथवा कायम स्वरूपाचा कर्ज पुरवठा करणे.
- सभासदांना खाली निर्देशित केल्याप्रमाणे विनातारणी किंवा तारणापोटी अथवा संचालक मंडळाने मान्य केलेल्या तारणापोटी कर्जे, कॅशक्रेडीट व ओव्हरड्राफ्ट मंजूर करणे.
 - १) व्यक्तिगत तारण किंवा इतर सभासदांची जांभिनकी/ नाममात्र सभासदाची जांभिनकी/ पगार तारण कर्जे इत्यादी कर्जे मंजूर करणे.
 - २) स्थावर अथवा जंगम मालमत्तेचे सहतारणावर (कोलॅटरल) कर्जे मंजूर करणे.

- ३) औद्योगिक माल, व्यापारी माल, शेतीमाल किंवा इतर बाजार मुल्य असलेल्या वस्तु, मशिनरी यांच्यावर ताबेगहाण, नजरगहाण व इतर प्रकारे बोजा नोंद करून कर्जे मंजूर करणे.
 - ४) सरकारी कर्ज रोखे, विस्वस्थ संस्थांचे कर्जरोखे, मान्यताप्राप्त कंपनीचे भाग , कर्जरोख (डिबेंचर्स) व बँकेच्या मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर कर्जे मंजूर करणे.
 - ५) विमा पॉलिसीचे तारणावर (सरेंडरव्हॅल्युपोटी) कर्जे मंजूर करणे.
 - ६) वखार (गोडाऊन पावती) पावतीचे तारणावर कर्जे मंजूर करणे.
 - ७) सोनेतारण व चांदीच्या दागिन्यावर / लगडीच्या तारणावर कर्जे मंजूर करणे.
 - ८) कोणत्याही इतर दृष्य तारणापोटी उदा . वाहने कर्जे मंजूर करणे.
- बिगर सभासदास मुदत ठेवीच्या व सोने दागिनेचे तारणावर कर्ज उचल व कर्जे मंजूरी करणे.

कर्ज मंजूरी व वितरणास प्रतिबंध असलेल्या बाबी (Negative list) -

- १) शेअर्स व रोखेतारणावर प्रोप्रायटरी / भागीदारी संस्थांना कर्ज मंजूर केली जाणार नाहीत.
- २) बँकेच्या स्वतःच्या शेअर्स (भाग) चे तारणावर सभासदास कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ३) दुसऱ्या बँकेच्या ठेव पावतीवर कर्ज मंजूर केली जाणार नाहीत.
- ४) दुसऱ्या बँका , वित्त संस्था किंवा कर्ज पुरवठा करणाऱ्या संस्थांचे कर्ज परत फेडीसाठी बँक हमी (ग्रंटी) दिली जाणार नाही.
- ५) नॉन बँकिंग फायनान्सिएल कंपनींना कर्ज मंजूर केली जाणार नाही.
- ६) कोणत्याही अवैध व्यवसाय उदा. लॉटरी, जुगार, रेस , गुटखा उत्पादन व व्यवसाय इ. कर्ज मंजूर केली जाणार नाही.
- ७) सावकारी व तत्सम व्यवसायासाठी कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ८) कर्ज मागणी अर्जदाराचे आर्थिक पत्रकात, कामगार / कर्मचारी यांचे भविष्य निर्वाह निधी (प्रा. फंड) वर्गणी थकीत / देणे दिसते किंवा अन्य कोणत्याही केंद्र / राज्य शासनाची देय बाकी दिसते त्यांना सदर देय बाकी पूर्णतहा भरणा केल्याशिवाय कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ९) इतर आर्थिक संस्था , बँका व नॉन बँकिंग फायनान्सिएल कंपन्यांची थकित कर्जे, लवाद दावा, कोर्ट ऑर्डर, एक रक्कमी कर्ज परतफेड योजने अंतर्गत , सिक्युरायझेशन कायदा कारवाई अंतर्गत वसुल झालेला अशा त्या व्यक्ति / संस्था / भागीदारी पेढी व कंपन्याकडील थकित कर्जदाराने बँकेकडे कर्ज मागणी केलेस सदरचे कर्ज भागविले पासून १ वर्षाचा कालावधी पूर्ण झाले खेरिज कर्ज मंजूर केली जाणार नाही.

बँकेचे संचालक व त्यांचे नातेवाईक यांना कर्ज पुरवठा

- संचालकांचे नातेवाईकामध्ये सहकारी कायदा तसेच रिझर्व्ह बँकेने वेळोवेळी दिलेल्या अध्यादेशानुसार खालील व्यक्तिचा समावेश होईल.
 - १) वडिल
 - २) आई व सावत्र आई
 - ३) मुलगा / मुलगी किंवा सावत्र मुलगा व मुलगी
 - ४) सुन / जावई
 - ५) भाऊ व बहिण तसेच सावत्र भाऊ व बहिण
 - ६) भावाची बायको / बहिणीचा नवरा
- बँकेच्या संचालकांना व त्यांचे नातेवाईकांना तारणी अथवा विनातारणी कर्ज किंवा बँक हमी (गॅरंटी) नुकसान भरपाई (इंडिमिनेटी) पतपत्र (लेटर ऑफ क्रेडीट) मंजूर केले जाणार नाही.
- तसेच संचालक व त्यांचे नातेवाईक ज्या फर्मचे मालक/भागीदार किंवा ज्या कंपनीत डायरेक्टर आहेत अशा फर्म / भागीदारी पेढी किंवा कंपनी यांना कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- बँकेचे संचालक व नातेवाईक यांना अन्य कोणत्याही कर्जदाराचे कर्ज प्रस्तावास / कर्जास जामीन/ सह जामीन किंवा मान्यतादार राहता येणार नाही. असे कर्ज प्रस्ताव प्राप्त झालेस ते तात्काळ परत करणेत येतील
- तथापि, संचालक व त्यांचे नातेवाईकांना त्यांचे नावाने बँकेकडे ठेवलेल्या मुदती ठेवीच्या तारणावर व आर्युविमा मंभामंडळाचे पॉलिशीवर सरेंडरव्हल्युपर्यंत कर्ज मंजूर केले जाईल.

कर्जासाठी उपलब्ध निधी (Loanble Funds)

कर्ज व्यवहारासाठी उपलब्ध निधी (**Loanble Funds**) खालील सुत्रानुसार गतवर्षीच्या लेखापरिक्षित (Audited) आर्थिक / सांपत्तिक पत्रकातील आकडेवारी नुसार निश्चित करणेत येतील. सहामाही नंतर उपलब्ध निधीमधील घट व वाढ विचारात घेवून असा उलवब्ध निधी पुन्हा निश्चित करून पुढील सहामाहीसाठी गृहीत धरला जाईल.

अ) भांडवली निधी —————> वसुल भागभांडवल रु.

(Own Funds)

(+) मुक्त निधी रु.

एकूण

भांडवली निधीच्या ७५% प्रमाणे होणारी रक्कम

ब) ठेवी	→	गत वर्षाअखेरीस एकूण ठेवी	रु.	_____
(Deposits)				
		ठेवीच्या - ७०% प्रमाणे होणारी रक्कम	रु.	_____
क) वाहेरील कर्जे	→	गतवर्षा अखेरीस बाहेरील कर्जाचे		
(Borrowings)		१००% प्रमाणात	रु.	_____

अशा प्रकारे कर्जासाठी उपलब्ध निधी (**Loanble Funds**) ही रक्कम

अ) भांडवली निधी + ब) ठेवी + क) बाहेरील कर्जे नुसार निश्चित होईल.

सोबत उपलब्ध निधी (**Loanble Funds**) निश्चितीचे परिशिष्ट (Annexure) स्वतंत्रपणे जोडलेले आहे.

कर्जाची कमाल मर्यादा निकष (Exposure Norms)

कर्ज व्यवहारातील जोखीम (Risk) विचारात घेवून, जोखीम कमी करणेचे अनुषंगाने बँकानी एकच व्यक्ती / समुह किंवा एकाच उद्योगासाठी कर्जपुरवठा करण्याएवजी तो विखुरला गेलेस जोखीम विखरून ती कमी होते.

प्रचलित म्हणीनुसार “एकाच टोपलीत सर्व अंडी ठेवू नयेत” (Do not put all eggs in one basket) याचा वापर कर्जाची कमाल मर्यादा / निकष (Exposure norms) लागू करताना रिझर्व्ह बँकेने केलेला आहे.

रिझर्व्ह बँकेच्या परिपत्रकानुसार संपलेल्या आर्थिक वर्षाच्या लेखापरिक्षित ताळेबंदावर आधारित आकडेवारी विचारात घेवून पुढील प्रमाणे वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Credit Limit) व सामुहिक / गटाची कमाल कर्ज मर्यादा (Group Exposure Credit Limit) निश्चित करावयाचे आहे.

- वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Credit Limit)

बँकेच्या गतसालाच्या (३१ मार्च अखेरील) लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार भांडवली निधी (Capital Funds) चे १५% प्रमाणात राहिल.

- सामुहिक कमाल कर्ज मर्यादा (Group Exposure Credit Limit)

बँकेच्या गतसालाच्या (३१ मार्च अखेरील) लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार भांडवली निधी (Capital Funds) चे ४०% प्रमाणात राहिल.

भांडवलीनिधी मध्ये पुढील बाबींचा समावेश राहिल.

वसुल भागभांडवल रक्कम	रु.	_____
(+) मुक्त निधी (Free Reserve)	रु.	_____
(-) संचित तोटा		_____
एकूण (निव्वळ भांडवली निधी)		

सोबत भांडवली निधीबाबत स्वतंत्रपणे परिशिष्ट २ (Annexure २) जोडलेले आहे.

कर्जाची कमाल मर्यादा - (Credit Exposure Limit)

कर्जाची वैयक्तिक (Individual) व सामुहिक (Group) कमाल मर्यादा भांडवली निधीच्या (Capital Funds) नुसार निश्चित करावायाची आहे. वैयक्तिक (Individual) कमाल कर्ज मर्यादा भांडवली निधीच्या १५% तर सामुहिक (Group) कमाल मर्यादा भांडवली निधीच्या ४०% इतपत असेल.

रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार भांडवली निधी (Capital Funds) मध्ये भांडवलस्तर -१ (Tier I) व भांडवलस्तर -२ (Tier - II) मधील वार्वीचा समावेश होतो. भांडवलीनिधी (Capital Funds) गतसालाचे लेखापरिक्षित (Audited) आर्थिकपत्रकानुसार धरणेचे आहेत.

भांडवली निधी (Capital - Funds)

१) स्तर - १ (Tier - I)

● वसुल भांगभांडवल	रु.	-----
● नामधारी सभासद फी	रु.	-----
● प्रवेश फी (बिनपरतीची)	रु.	-----
● मुक्त निधी	रु.	-----
● मालमत्ता विक्रीमधील वाढावा	रु.	-----
● नफा तोटा खात्यातील शिल्लक नफा	रु.	-----
** एकूण स्तर - १ भांडवल	रु.	-----

२) स्तर - २ (Tier II)

● पुर्नमुल्याकन निधी (Revaluation Reserve)	रु.	-----
● इतर अस्पष्ट निधी (Undisclosed Reserve)	रु.	-----
● सर्वसाधारण तरतूदी व निधी (General Provisions Reseves)	रु.	-----
➤ अतिरिक्त अनुत्पादक कर्ज तरतूद	रु.	-----
➤ उत्पादक मालमत्ता कर्ज तरतूद	रु.	-----
● गुंतवणूक चढउतार निधी (Investment Fluctuation Reserve)	रु.	-----
** एकूण स्तर - २ भांडवल	रु.	-----

भांडवली निधी (Capital Funds) = १ + २

“ सजगतेचा / दक्षतेचे उपाय “ (Prudentoal Measure) म्हणून रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार

- वैयक्तिक व सामुहिक कमाल कर्ज मर्यादा दरवर्षी निश्चित केली जाईल. सदरची मर्यादेबाबत स्वतंत्रपणे परिशिष्ट (Annexure) मध्ये नमुद केली जाईल.
- एखाद्या व्यवसाय / उद्योग क्षेत्रास जास्तीत जास्त किती कर्ज पुरवटा कारावयाचा याची मर्यादा सुद्धा दरवर्षी निश्चित केली जाईल. सदरची मर्यादेबाबत स्वतंत्रपणे परिशिष्ट ३ (Annexure) मध्ये नमुद केली जाईल.
- विनातारण कर्ज पुरवठ्याबाबत कमाल कर्ज मर्यादा सुद्धा स्वतंत्रपणे परिशिष्ट ४ (Annexure) मध्ये नमुद केली जाईल.
 - प्रसंगी, अर्धवर्षाअखेरीस (३० सप्टेंबर) ताळेबंदानुसार वसुल भांगभांडवल व मुक्तनिधी मधील वाढ विचारात घेवून भांडवली निधी (Capital Funds) निश्चित करून वैयक्तिक (Individual) न सामुहिक (Group) कमाल कर्ज मर्यादा (Credit Exposure Limit) निश्चित केले जाईल.
 - कमाल मर्यादेचे (Credit Exposure Limit) मध्ये कर्जदारास मंजूर करणेत आलेल्या निधीयुक्त (Funded) व विना - निधी (Non - Funded) कर्ज मर्यादेचा समावेश केला जाईल. विना ३ निधी (Non - Funded) मध्ये बँक गॅरंटी, लेटर ऑफ क्रेडिट यांचा समावेश असेल.
 - कर्जदाराची वैयक्तिक (Individual) व सामुहिक (Group) कर्ज मर्यादा निश्चित करताना पुढील बाबी विचारात घेतल्या जातील.
 १. क्रेडिट व ओव्हरड्राफ्ट बाबतीत कर्ज मंजूर मर्यादा अगर येणेबाकी या मधील जास्त असणारी रक्कम विचारात घेतली जाईल.
 २. अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदत कर्जाचे बाबतीत सदर खात्याची येणेबाकी विचारात घेतली जाईल.
 ३. कर्जदारास बँक गॅरंटी, लेटर ऑफ क्रेडिट इ. सुविधा विना - निधी (Non - Funded) मंजूर केली असलेस मंजूर मर्यादा १००% प्रमाणात घेतली जाईल.
 - कमाल कर्ज मर्यादा (Credit Exposure Limit) मध्ये बँकेकडील मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर मंजूर केलेल्या कर्ज मर्यादा /येणेबाकी यांचा समावेश केला जाणार नाही.
 - समुह (Group) मध्ये कोणाचा समावेश करावयाचा ही बाब रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार बँकानी ठरविणेची आहे. बँकेचे पोटनियमातील सभासदत्वाच्या तरतूदी, एकत्र / अविभक्त कुटूंब पद्धती व कर्जास तारण द्यावयाचा मालमत्ता मालकीमुळे (वडिलोपार्जित) सहकर्जदार याचा विचार करता समुह (Group) मध्ये पुढीलप्रमाणे समावेश केला जाईल.
 १. अविभक्त कुटूंबातील सदस्यांना बँकेकडून मंजूर करणेत आलेल्या सर्व प्रकारच्या कर्ज मर्यादा
 २. अविभक्त कुटूंबातील सदस्याचे स्व - मालकिकेचे उद्योग व्यवसायासाठी (Proprietorship Concern) मंजूर सर्व प्रकारची कर्जे

३. अविभक्त कुटूंबातील सदस्य भागीदार असलेचा पेढी (Partnership Firm) ला मंजूर करणेत आलेली सर्व प्रकारची कर्जे

स्पष्टीकरण

अविभक्त कुटूंब

भारतीय हिंदू कायदानुसार एकाच कुटूंबातील अविभक्त सदस्य म्हणजे -

- नवरा - बायको नातेसंबंधाने
- एक दुसऱ्याशी पुढील नात्याने संबंधित आहे.
 - वडिल
 - आई - सावत्र आई
 - मुलगा - सावत्र मुलगा
 - मुलगी - सावत्र मुलगी
 - सुन
 - भाऊ - सावत्र भाऊ
 - बहिण - सावत्र बहिण

त्याच बरोबर वैयक्तिक धंदा / व्यावसाईक, भागिदारी संस्था मधील व्यक्ति एकमेकाशी वरील प्रमाणे निगाडित असतील आणि एक उद्योग / व्यवसाय/उत्पादन दुसरे उद्योग (व्यवसाय) उत्पादनाशी निगडित असेल आणि असा ठिकाणी सुद्धा त्याचा मालकी स्वरूपात हिस्सा असेल तर त्या उद्योग / धंदा / व्यवसायाचा समावेश सुद्धा सामुहिक (Group) मध्ये केला जाईल.

- घरबांधणी, गृहप्रकल्प, जमीन विकास, व्यापारी बांधकाम इत्यादी साठीची कमाल कर्ज मर्यादा (Credit Exposure to Housing, Real Estate and Commercial Real Estate)

घरबांधणी, घरदुरुस्ती, प्लॅट/सदनिका खरेदी, प्लॅट/जागा खरेदी व्यापारी बांधकाम/गृहप्रकल्प उभारणीसाठी इत्यादी रहिवासी व व्यापारी बांधकाम करणे वा त्या व्यवसायासाठी बँकेकडून मंजूर केली जाणारी कर्जे / येणेबाकी ही गतवर्षीच्या लेखापरिक्षित ताळेबंद (Audited Balance sheet) चे एकूण येणे कर्ज (मालमत्ता) चे १०% पेक्षा जास्त असणार नाही.

तथापि, व्यक्तिगत कर्जादारांना चालू आर्थिक वर्षात घरबांधणी / प्लॅट खरेदी साठी गतवर्षीच्या लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार (Audited Balance sheet) चे एकूण येणे कर्जाचे ५% प्रमाणात कर्जे मंजूर केली जातील.

छोटे बांधकाम व्यावसाईक / कंत्राटदार यांना बांधकाम साहित्यापोटी नजरगहाण कर्ज मर्यादा वरील मर्यादेत मंजूर करता येईल. मात्र, अशा छोट्या बांधकाम व्यावसाईक / कंत्राटदार यांनी मालकाकडून अॅडव्हान्स पेमेंट (Advance Payment) घेतले असता कामा नेये.

घर/प्लॅट/प्लॅट इत्यादी स्थावर मालमत्तेच्या तारणावर (Loan Against Housing property) मंजूर केलेल्या कर्जाचा समावेश सुद्धा या कमाल कर्ज मर्यादेत (१०%) समाविष्ट राहिल.

विनातारणी कर्ज पुरवटा कमाल मर्यादा
(Un - Secured Credit Exposure Limit)

विनातारणी कर्ज मर्यादा ही कोणत्याही परिस्थितीत गतवर्षीच्या लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार एकूण मालमत्तेच्या (कर्ज येणेबाकी) १०% (दहा टक्के) पेक्षा जास्त असणार नाही. सदरहू १०% प्रमाणात बँकेकडून रु. १००००/- (दहा हजार फक्त) कर्ज मर्यादा मंजूर केलेल्या कर्जाचा समावेश केला जाणार नाही

विनातारणी कर्जात केवळ जामिनकीवर मंजूर केलेली कर्जे , सामान्य कर्जे, वैयक्तिक हमीवरील कर्जे इत्यादी कर्जाचा समावेश केला जाईल. मात्र, विनातारणी कर्जात बँकेने कर्मचाऱ्यांना पगारातून कर्जाचे हप्ते (मुद्दल + व्याज) वसूल करणेचे अटीवर मंजूर केलेल्या कर्जाचा विनातारणी स्वरूपाचा कर्ज पुरवटा केला तरी त्याचा समावेश विनातारणी कर्जात केला जाणार नाही. तथापि शक्य त्या कर्ज प्रकरणी सहतारण म्हणून कर्जदार कर्मचाऱ्यांचे नावे असलेली चल-अचल मालमत्ता कर्जास सहतारण घेतली जाईल.

सामान्य कर्ज

निकष -

- १) अर्जदार व्यक्ति हि बँकेची अ वर्ग सभासद असली पाहिजे.
- २) अर्जदार व्यक्ति हि बँकेकडील कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाची थकबाकीदार असता कामा नये. मात्र, अशी अर्जदार व्यक्ति हि अन्य बँका / सहकारी पतसंस्था/ वित्तीय संस्था यांची थकबाकीदार असता कामा नये. तसेच या कर्जासाठी त्यांचा ना-हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ३) अर्जदाराने त्याचे स्वःमालकिके अथवा वडिलोपार्जित स्थावर मिळकतीचे अद्यावत उतारे कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ४) अर्जदाराचे नांवे स्थावर मिळकत नसलेस त्याचे कुटुंबातील ज्या अन्य व्यक्तित्याचे नावे सदरची मिळकत आहे. त्याचे संमती पत्र व स्थावर मिळकतीचे अद्यावत उतारे कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ५) अर्जदाराने मागणी केलेल्या कारणाचे बाबतीत कोटेशन/ इस्टीमेट/क्रेडीट मेमो/डिलीव्हरी चलन/इनव्हाईस इत्यादी कागदपत्रे कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केली पाहिजेत.
- ६) अर्जदाराने कर्ज फेडीसाठी त्याचे उत्पन्नाबाबतची माहिती जसे पगाराचा दाखला दुधबिल/ ऊसबिल इत्यादी कागदपत्रे दिली पाहिजेत. जर त्याचा उद्योग व्यवसाय असलेस त्या व्यवसायाची वा उद्योगाची ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रक कर्जमागणी अर्जासोबत सादर केली पाहिजेत.

- ७) अर्जदाराने कर्जासाठी दोन लायक जामिनदार दिले पाहिजेत. जामिनदार हे सुध्दा बँकेचे अ वर्ग सभासद व बँकेकडील कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत.
- ८) सामान्य कर्जे हि कुटुंबातील मिळवत्या व्यक्तिस मंजूर केले जाईल. शक्यतो कुटुंबातील व्यक्त्याच्या जोडीदारास म्हणजे पत्नी जी केवळ गृहिणी आहे ती किंवा अर्थार्जन करीत नसलेल्या मुलाचे / मुलीचे नांवे असे कर्ज मंजूर केले जाणार नाही. तथापि, मिळवत्या व्यक्तिस सहकर्जदार घेऊन पती पत्नी/मुलगा सयुक्तपणे कर्ज मागणी करू शकतील.

कर्जमंजूरी मर्यादा

कर्जपरतफेडीची क्षमता विचारात घेऊन जास्तीत जास्त रुपये २५,०००/- (अक्षरी पंचविस हजार फक्त) मंजूर केले जाईल.

कर्जाची मुदत

परतफेडीची क्षमता विचारात घेउन ३ ते ५ वर्षापर्यंत राहिल.

वैयक्तिक हमीवरील कर्ज/ जामिनकीवरील कर्ज

बँकेकडुन शक्यतो अशा प्रकारची कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाणार नाही. तथापि, बँकेच्या अ वर्गातील सभासद ज्यांचे नांवे किंवा त्यांचे कुटुंबातील व्यक्तीच्या नांवे कोणत्याही प्रकारची स्थावर मिळकत नसलेस पुढील अटीवर त्यांना रु. २५,०००/- पर्यंत जामिनकी कर्ज मंजूर केले जाईल.

- १) अर्जदाराने सदर कर्जासाठी स्थावर मिळकत असलेले २ लायक जामिनदार दिले पाहिजेत.
- २) जामिनदार हे सुध्दा बँकेचे अ वर्ग सभासद व बँकेकडील कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत.
- ३) अर्जदाराने मागणी केलेल्या कारणाचे बाबतीत कोटेशन/ इस्टीमेट/क्रेडीट मेमो/डिलीव्हरी चलन/इनव्हाईस इत्यादी कागदपत्रे कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केली पाहिजेत.
- ४) अर्जदाराने कर्ज फेडीसाठी त्याचे उत्पन्नाबाबतची माहिती जसे पगाराचा दाखला दुधबिल/ ऊसबिल इत्यादी कागदपत्रे दिली पाहिजेत. जर त्याचा उद्योग व्यवसाय असलेस त्या व्यवसायाची वा उद्योगाची ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रक कर्जमागणी अर्जासोबत सादर केली पाहिजेत.

कर्जमंजूरी मर्यादा

कर्जपरतफेडीची क्षमता विचारात घेऊन जास्तीत जास्त रुपये २५,०००/- (अक्षरी पंचविस हजार फक्त) मंजूर केले जाईल.

कर्जाची मुदत

परतफेडीची क्षमता विचारात घेउन ३ ते ५ वर्षापर्यंत राहिल.

- डिमांडड्राफ्ट , बँकर्स चेक / पे ऑर्डर वसुल होण्यापुर्वी ग्राहकाच्या खात्यात जमा दिलेस (Discounting of Bankers Cheque / pay Order and Demand draft) अशा रक्कमेचा समावेश विनातारणी (Unsecured Loans & Advance) मध्ये केला जाणार नाही.

कर्जाचे वर्गीकरण

कर्जाचा हेतू अथवा विनियोग, तारणाचा तपशिल व कर्जाची परतफेडीची मुदत यानुसार कर्जाचे ढोबळ मानाने पुढील प्रमाणे वर्गीकरण केले जाईल.

- कर्जाचा हेतू अथवा विनियोगानुसार -
 - * खेळते भांडवलासाठी (Working Capital Loan Limit)
 - * भांडवली खर्चापोटी (Capital Outlay / Project Finance)
 - * व्यक्तिगत कारणासाठी (Personal Loans & Advance)
- कर्जास उपलब्ध तारणानुसार -
 - * तारणी कर्जे (Secured Loans)
 - ज्या कर्जास प्राथमिक तारण (Prime Security) व सहतारण (Collateral Security) चल - अचल मालमत्ता स्वरूपात उपलब्ध आहे अशी सर्व कर्जे तारणी कर्जे समजली जातील.
 - * विनातारणी कर्जे (Unsecured Loans)
 - ज्या कर्जास प्राथमिक (Prime) अथवा सहतारण (Collateral) चल - अचल मालमत्ता तारण घेणेत आलेली नाही. अशी सर्व कर्जे या मध्ये समाविष्ट असतील.

कर्ज कालावधीनुसार -

- * अल्पमुदती कर्जे - खेळते भांडवली कर्ज / पिक कर्ज इत्यादी साठी सर्वसाधारण कालावधी १५ महिने राहिल.
मात्र, शेतकऱ्यांना दिलेल्या कर्जाबाबत पिकाचा / फळबागाचा हंगाम कालावधीनुसार जास्तीत जास्त १८ महिनेपर्यंत राहिल.
- * मध्यम मुदत कर्जे - भांडवली खर्च / मालमत्ता खरेदी / गुंतवणूकीसाठी ३ वर्षे (३६ महिने) पासून ७ वर्षे (८४ महिने) कालावधीसाठीच कर्जे या वर्गवारीत समाविष्ट असतील.

* दिर्घ मुदत कर्जे - प्रकल्प खर्च / मोठ्याप्रमाणावरील भांडवली गुंतवणूकीसाठी मंजूर केलेली कर्जे खर्चापोटी ७ वर्षांपेक्षा जास्त पण १० वर्षांपर्यंत (१२० महिने) कालावधीची कर्जे या मध्ये समाविष्ट असतील

तारणाबाबत -

बँक कर्जाची सुरक्षितता तारणावर अवलंबून असते. प्रसंगी कर्जदार कर्ज फेड करणेस असमर्थ झाल्यास कर्ज वसुलीचे यश तारणावर अवलंबून असते. सबब, बँकेकडून कर्जास प्राथमिक(Prime) वा सहतारण (Collateral) कर्जदाराची / सह कर्जदाराची / जामिनदाराची वा मान्यतादाराची मालमत्ता - मिळकत तारण घेवून कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल. अपवाद प्रसंगी बँकेच्या अ वर्ग सभासदांना सामान्य कर्जे विनातारणी मंजूर केली जातील.

तारण माल / वस्तु -

- १) सर्व प्रकारचे कापड, पक्का व कच्चा माल, तयार कापड / कपडे सुती व कृत्रिम धाग्यापासून तयार करणेत आलेले कापड
- २) सर्व प्रकारचे सुत, मसराई, चमक अ. मानव निर्मित धागा
- ३) सर्व प्रकारचा शेत माल, अन्यधान्य,
- ४) सर्व प्रकारचा किराणामाल
- ५) सर्व प्रकारची विजेची उपकरणे उदा. टिळी संच, रेडिओ, फ्रीज, मिक्सर, ओव्हन, पंखे, एअरकंडिशन मशिन, कुलर, इलेक्ट्रीकलचे सर्व प्रकारचे साहित्य
- ६) सर्व प्रकारची स्टेशनरी व कटलरी, सौंदर्यप्रसाधने साहित्य, पुस्तके शालापयोगी वस्तु - पुस्तके, प्रवासी साहित्य
- ७) सर्व प्रकारचे हार्डवेअर सामान - वस्तु, लोखंडी सळी / चॅनेल/ बाधकामासाठीचे साहित्य, इमारतीसाठीचे फर्निचर/दरवाजे/खिडकी यांना लागणारे हार्डवेअर साहित्य, प्लंबिंग, सॅनिटरी मटेरियल
- ८) सर्व प्रकारचे फर्निचर साहित्य
- ९) सर्व प्रकारचे रंग, रंगकाम साहित्य, कोमिकल्स, वॉलपुट्टी इत्यादी
- १०) टाईल्स, ग्रिल्स, पेव्हिज, रेलिंग, किचन बेड व हॉल सजावटीचे साहित्य इत्यादी.
- ११) यंत्रमागधंद्यासाठी लागणारे सर्व साहित्य (मिलस्टोअर्स)
- १२) दुचाकी व चार चाकी वाहणासाठीचे स्पेअरपार्ट, कोचिंग, टायर्स, अलाईनमेंट सर्विसिंग सर्व्हिस
- १३) कारखान्यात तयार होणारा सर्व प्रकारचा कच्चा माल. इंडिनिअरिंग व टेक्सटाईल्स
- १४) सर्व प्रकारची रसायनिक खते / बि - बियाणे, औषधे इत्यादी माल
- १५) कातडी - काचड्यापासून बनविलेल्या वस्तु - कच्चे व पक्के कातडे

तारण मशिनरी

- १) मर्मरायडिंग, डाईंग, ब्लिचिंग, कॅलडरिंग, क्लॉथ यार्न डाईंग, रिंटींग ड्रियक्लिंग प्रोसेस मशिनरी
- २) पॉवरलूम / हॅडलूम / रॅपिअर इत्यादी प्रकारची कापड विणणेसाठी लागणारी मुळ मशिनरी व इतर अनुषंगिक सर्वप्रकारची मशिनरी उदा. कांडींमशिन, रोलर्स , बिम
- ३) सर्व प्रकारचे लेथ मशिन, सी एन सी , व्ही एम सी मशिन, मिलिंग, ड्रिलिंग ग्राईंडर वैगरे मशिनरी
- ४) प्रिंटींग व्यवसायातील मशिनरी / सर्व प्रकारची मशिनरी परंपरागत व डिजिटल
- ५) सर्व प्रकारचे ट्युबवेल्स, मशिनरी / कॉम्प्रेसरिंग युनिट व इतर तत्समपार्ट
- ६) रोडलोलर, सिमेंट मिक्सर, हॉट मिक्स, मशिनरी इत्यादी रस्ते बांधकाम मशिनरी, बुल्डोझर
- ७) वैद्यकिय व्यवसायातील सर्व प्रकारची मशिनरी
- ८) स्विटमार्ट / सॉ - मिल व्यवसायातील सर्व प्रकारची मशिनरी
- ९) पिक्हीसी पार्ईप, प्लास्टीक वस्तु, पाणीपुरवठा अनुषंगाने सर्व जॉईंट नोझल तयार करणारी मशिनरी
- १०) कागद / उच्चतम दर्जाच्या कच्चा मालापासून तयार करणाऱ्या पत्रावळ्या, पेले. वाटी, प्रकिंग मटेरियल निर्मितीची मशिन
- ११) स्टोन क्रशिन व्यवसायातील सर्व प्रकारची मशिनरी
- १२) स्पिनिंग मिल/पेपर मिल / कृषी उत्पादनावर प्रक्रिया करणारी मशिनरी
- १३) कोल्ड स्टोअरेज , आईक्रीम फॅक्टर, कोल्डींग व्यवसायातील उत्पादन तयार करणेसाठी मशिनरी
- १४) झेरॉक्स, कॉम्प्युटर, स्कॅनर, प्रिंटर, फॅक्स, टायपिंग इत्यादी मशिनरी
- १५) खाद्यपदार्थ, लोणची पापड, ज्युस, इत्यादी तयार करणेसाठी वापरली जाणारी मशिनरी
- १६) शेती उपयोगी साहित्य - पलटी, फाळ, नांगर, बांडगे इत्यादी

वाहन तारण

राज्याचे / केंद्राचे वाहन नियमन नुसार ज्या वाहनांची प्रादेशिक परिवहन कार्यालयाकडे (RTO) कडे नोंदणी होऊ शकते किंवा झालेली आहे अशी वाहन उदा.

- १) सर्व प्रकारची दुचाकी वाहने
- २) सर्व प्रकारची चारचाकी वाहने
- ३) जे सी बी मशिनरी
- ४) क्रॅन्स
- ५) सर्व प्रकारची जड वाहतूकीची साधने - ट्रक, ट्रेलर, बस, मिनीबस
- ६) ट्रॅक्टर, टेलर, रोटावेटर

तारण जागा - इमारत

कर्जास प्राथमिक (Prime) किंवा दुय्यम (Collateral) स्वरूपात कर्जदार जागा / प्लॉट, इमारत, प्लॉट, रो बंगला, तारण देत असताना पुढील बाबी विचारांत घेतल्या जातील

- १) तारण देणेत येणारी स्थावरमालमत्ता कर्जदाराचे स्व मालकिची आहे का वडिलोपार्जित आहे.
- २) कर्जास तारण देणेत येणाऱ्या स्थावर मालमत्तेची वर्गवारी शेती - बिगरशेती, संपादित किंवा आरक्षित असा कोणत्या स्वरूपाची आहे.
- ३) स्थावरमालमत्ता - तुंकडेबंदी / बी टेन्युअर / गुंतेवारी इत्यादी प्रकारची असलेस बँकेचे कायदेसल्लागर यांचे अभिप्रायानुसार तारण घेतली जाईल. मात्र अशी स्थावर मालमत्ता तारण धरलेस त्याचे तारणमुल्य त्या मालमत्तेच्या विक्रीयोग्य मुल्यांकनाच्या ५०% इतपत धरले जाईल.
- ४) शेती व शेती अनुषंगीक व्यवसाय किंवा शेतीवर आधारित उद्योगाचे कर्ज कारणास्तव शेत जमीन तारण घेतली जाईल. पिककर्ज किंवा शेती मधील गुंतवणूकासाठी बँकेकडून मंजुर केल्या जाणाऱ्या कर्जास सुदधा शेत जमीन तारण घेतली जाईल.
- ५) कर्जापोटी प्राधान्याने कर्जदाराचे स्व मालकिची स्थावर मिळकत प्राथमिक किंवा दुय्यम तारण स्वरूपात रजिस्टर मॉर्गेज करून दिली पाहिजे
- ६) कर्जदाराचे मालकिची स्थावर मिळकत नाही मात्र, सहकर्जदार यांचे स्व मालकिची स्थावर मिळकत प्राथमिक किंवा दुय्यम तारण स्वरूपात रजिस्टर मॉर्गेज देणेस तयार असला पाहिजे
- ७) वडिलोपार्जित स्थावर मिळकतीबाबत बँकेच्या कायदेसल्लागाराचे अभिप्रायानुसार तारणास संबंधितीचे मान्यतादार म्हणून मान्यता दिली पाहिजे
- ८) सहकारी गृह निर्माण संस्था, सहकारी अपार्टमेंट संस्था, महामंडळ यांचे सभासद असलेल्या कर्जदाराने प्लॉट / बांधकाम / घर खरेदी कर्ज घेतलेस त्या संस्थेने ना हरकत दाखला व बोजा नोंद करून दिली पाहिजे.

कर्जाचे जामिदार

प्रचलित पद्धती व कर्ज धोरणानुसार कर्ज मागणी करणाऱ्या व्यक्तिस / सभासद कर्जासाठी दोन जामिन द्यावे लागतील जामिनदाराबाबत पुढील अटी लागू राहतील.

- १) जामिनदार हा अ वर्ग सभासद पाहिजे, नाममात्र सभासदास जामिनदार होता येणार नाही.
- २) प्रत्येक कर्ज प्रकरण / प्रस्तावास किमान दोन जामिन असलेच पाहिजेत
- ३) कर्ज मागणी अथवा कर्ज मंजुर रक्कम विचारात घेता, कर्जाच्या सुरक्षितेच्या दृष्टीने जामिनदारांचे आर्थिक सक्षमता व स्वमालकी मालमत्ता / मिळकत कर्ज मंजुरी इतपत नसलेस असा वेळी प्रसंगी दोन पेक्षा जास्त जामिन द्यावे लागतील / घेतले जातील.

- ४) जामिनदार हा बँकेचा सभासद तसेच खातेदार असला पाहिजे. त्याने खातेदारासाठी लागू असलेल्या आपला ग्राहक ओळख निकष (KYC Norms) नुसार जरूर त्या कागदपत्रानुसार जामिनदाराची C- KYC पूर्तता झालेली पाहिजे.
- ५) जामिनदार उद्योग - व्यवसाईक असलेस त्याचा उद्योग / व्यवसाय याची संपलेल्या दोन आर्थिक वर्षांची ताळेबंद नफा व तोटा पत्रके तसेच इन्कम टॅक्स रिटर्न घेतली जातील. प्रसंगीक व्यवसाय/उद्योग एक वर्षातील असलेस एक वर्षाचे इन्कन टॅक्स रिटर्न घेतले जाईल.
- ६) जामिनदार उद्योग - व्यावसाईक असलेस गत दोन वर्षातील आर्थिक पत्रकाप्रमाणे त्याची निव्वळ प्रत (Net Worth) कर्जाच्या किमान २५% प्रमाणे व दोन जामिनदारांचे मिळून ५०% पर्यंत असावे. निव्वळपत (Net Worth) म्हणजे त्याचे उद्योग - व्यवसायामधील भांडवल + आभाशीभांडवल + निधी (मुक्त) - देणी
(Owners Capital (+) Quasi Capital (+) Free Reserve (-) pyables / other Liabilities
- ७) जामिनदारास जास्तीत जास्त तीन कर्जदारांना जामिन राहता येईल.
- ८) बँकेचे कर्मचारी अथवा पगारतारणावर ज्यांना कर्ज मंजूर केलेले असेल त्यांनी सदर कर्जासाठी कर्जाच्या हप्त्या इतपत त्यांचे दरमहाचे वेतन (निव्वळ वेतन) इतपत स्थावर - मिळकत मुल्य असलेले जामिनदार दिले पाहिजेत.

खेळते भांडवली कर्जपुरवठा - (Working Capital Loan Limits)

उद्योजक, उत्पादक, व्यापारी तसेच व्यावसाईक यांना त्यांचे उद्योग व व्यवसायासाठी त्यांचे मागणीस अनुसरून खेळत्या भांडवलासाठी पुढील प्रकारे कर्ज मंजूर केले जाईल.

१) ताबेगहाण (Pledge)

- उत्पादित कच्चा / पक्कामाल किंवा व्यापारासाठी खरेदी केलेल्या विक्री योग्य मालचा साठा (Stock) बँकेच्या प्रत्यक्ष त्याब्यात घेऊन मालाचे स्वरूपानुसार १०% ते २५% प्रमाणे दुरावा ठेऊन कर्ज मर्यादा १२ महिने कालावधीसाठी मंजूर करणेत येईल.
- बँकेच्या प्रत्यक्ष ताब्यातील माल सोडवणुक करणेपुर्वी तितकी रक्कम कर्ज खात्यास भरणा केली पाहिजे.
- कर्जदाराने ज्या ठिकाणी सदरचा माल साठविला असेल त्या गोदामाचा ताबा (कुलूप - किल्ली) बँकेकडे असेल.
- मालाची आवक व सोडवणूक (जावक) वेळी बँकेचा कर्मचारी / अधिकारी प्रत्यक्ष हजर राहून माल आवक - जावक नोंदी स्टॉक वरून करेल.
- माल साठविणेचे ठिकाण / गोदाम सुरक्षितता, विमा पूर्तता बाबत कर्ज मंजुरी पत्रातील अटीनुसार पूर्तता केली पाहिजे.

- ताबेगहाण (Pledge) कर्ज मर्यादा ३ वर्षे मुदतीसाठी असेल मात्र, दरवर्षी आढावा घेउन सदरची मर्यादा नुतणीकरण केली जाईल. तीन वर्षांनंतर नव्याने कर्ज प्रस्ताव छाननी करून ताबेगहाण (Pledge) कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- ताबेगहाण (Pledge) कर्ज मागणी करणाऱ्याने मालाचे खरेदी - विक्री / उत्पादन - विक्री किंवा आवक - जावक विचारात घेवून शिल्लकमाल साठ्याचे अंदाजपत्रक (Pledge Projection) सादर केले पाहिजे.
- त्याच बरोबर आर्थिक वर्षाचे उत्पन्न खर्चाचे अंदाजपत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे. आवश्यक वाटल्यास अर्जदार / कर्जदाराकडून रोखीचे अंदाजपत्रक (Cash Budget) निधीपत्रक (Fundflow Statement) इत्यादी कागदपत्र सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी प्रमाणित केलेली सादर केली पाहिजेत.

कॅशक्रेडीट्स (Cash Credits)

नजरगहाण (Hypothecation)

- व्यापारी दुकानदार, उद्योग - व्यावसायिक यांना खेळत्याभांडवलासाठी त्यांचेकडील रोखीच्या शिल्लक कच्चा / पक्का मालाचे तारणावर कॅश क्रेडीट / नजरगहाण स्वरूपात मंजूर केले जाईल.
- कर्जास तारण असलेला शिल्लक माल हा कर्जदाराच्या ताब्यात असेल.
- नजरगहाण मालाची ती विक्री करून तितका विक्रीचा भरणा कर्ज खात्यास जमा करेल.
- नवीन खरेदी माल विचारात घेवून दरमहाचे शिल्लक मालपत्रक / स्टॉक स्टेटमेंट बँकेस सादर केले पाहिजे.
- शिल्लकमाल रक्कमेतून उधारीवर खरेदी केलेल्या मालाची किंमत वजा करता येणारी शिल्लक मालाची किंमत कर्ज उचलीस त्यामधून ४०% दुरावा वजा करता उचलपात्र असेल.
- शिल्लक मालाबरोबरच उधारी विक्री येणे (Bills Receivable) यादीनुसार ९० दिवसाचे आतील उधार विक्री येणे (निव्वळ स्वरूपात) विचारात घेवून सदर रक्कमेचा ६०% इतपत येणे रक्कम उचलपात्र रकमेस समाविष्ट केली जाईल. यासाठी कर्जदाराने शिल्लकमाल यादी (स्टॉक स्टेटमेंट) बरोबर ताळेबंदानुसार येणे उधार विक्रीची यादी व त्यामधील ९० दिवसाची येणे यादी स्वतंत्रपणे बँकेत सादर केली पाहिजे.
- कॅश क्रेडीट / नजरगहाण कर्ज मर्यादा सुद्धा तीन (३) वर्षासाठी मंजूर केली जाईल. दरवर्षी १२ महिन्यांनंतर कर्ज खात्याचा आढावा व कर्जदाराची आर्थिक पत्रके विचारात घेवून कर्ज मंजूरीचे नुतणीकरण केले जाईल.
- कॅशक्रेडीट / नजरगहाण कर्जासाठी सरळ तारण असलेल्या शिल्लक मालाची किंमत खरेदी किंमत किंवा वाजारातील विक्री किंमत या पैकी कमी असलेल्या दराने काढणेची आहे.
- कॅश क्रेडीट / नजरगहाण कर्जास तारण शिल्लक मालामधून विक्री न होणारा पडिक माल तसेच वापराची मुदत संपलेल्या मालाची किंमत वजा केली जाईल.

कॅश क्रेडीट्स / नजरगहाण कर्ज , उचलपात्र रक्कम निश्चित पत्रक
Drawing Power Calculation Statement)

कर्जदाराचे नावे - कर्ज खाते क्रमांक
 व्यवसाय / उद्योग नाव -
 उद्योग / व्यवसाय पत्ता -
 कॅश क्रेडीट / नजरगहाण कर्ज मंजूर मर्यादा -
 कर्ज मंजूरी दिनांक कर्जाची मुदत -
 नुतणीकरण दिनांक -
 कर्जास प्राथमिक तारण -
 कर्जास प्राथमिक कालसहतारण -

१. दिनांक	अ. शिल्लक माल पत्रकानुसार - शिल्लक मालाची किंमत रु.	
२. वजा (-) उधारीवरील खरेदी मालाची किंमत		(-) _____
३. वजा (-) जुना न खपणारा शिल्लक माल किंमत		(-) _____
४. वजा (-) मुदत संपलेल् (वापराची मुदत) किंमत		(-) _____

निव्वळ शिल्लक माल रु.

- वजा (-) ४०% प्रमाणे दुरावा

शिल्लक माल उचलपात्र रक्कम (Drawing Power)

२. अधिक (+) ९० दिवसाचे आतील येणे + रक्कमेच्या ६०% प्रमाणे होणारी रक्कम (१ + २)	_____
३. कर्ज मंजूर मर्यादा	_____
४. निव्वळ उचलपात्र रक्कम (Net Drawing Power)	_____
कर्ज मंजूरी किंवा उचलपात्र रकमेतील कमी असणारी रक्कम मधून येणेबाकी वजा जाता येणारी रक्कम म्हणजे निव्वळ उचलपात्र रक्कम	

खेळते भांडवली कर्ज प्रस्ताव छाननी :

Working Capital Loan Limit appraisal

- व्यापारी , उद्योजक, उत्पादक, प्रक्रिया कारखानदार, सुटेभाग निर्मितीदार व्यावसाईक, प्रक्रिया कारखानदार इत्यादींना खेळत्या भांडवलासाठी कर्जाची आवश्यकता असते. बँकेडून त्यांना कॅशक्रेडीट / नजरगहाण कर्ज स्वरूपात खेळते भांडवल उपलब्ध करून दिले जाते.
- या कर्ज खात्यात कर्जदार कितीवेळा सुद्धा रक्कम भरू शकतो व मंजूर / उचलपात्र मर्यादेत उचल करू शकतो.
- कॅशक्रेडीट / नजरगहाण खेळते भांडवली कर्जासाठी कर्जदाराकडील उत्पादित - पक्कामाल / कच्चांमाल / व्यापारासाठी खरेदी केलेला मालाचा साठा हा मुख्यतारण (Prime Security) असेल, सदरचा माल / साठा कर्जदाराचे ताब्यात असेल म्हणजेच बँकेस नजरगहाण खताद्वारे नजरगहाण (Hypthecation) असेल.
- अल्पमुदती ठेवी तसेच कमी खर्चाच्या म्हणजेच सेव्हिगज व चालू खात्यावरील ठेवी या केव्हाही परत मागणी होऊ शकतात. त्या वेळीच परत करता येणे शक्य व्हावे यासाठी अशा ठेवीमधील उपलब्ध निधी खेळतेभांडवली कर्जासाठी वापरणे किफाईतशीर असलेने ठेवीची मागणी दायित्व (Demand Liabilities) विचारात घेता त्यांचे ७५% प्रमाणात कर्जदारांना खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- तथापि, उद्योग - व्यवसायातील जोखीमिचा / धोका विचारात घेता, खेळते भांडवली कर्जास कर्जदाराकडून त्यांचे मालकीची मिळकत - मालमत्ता रजिस्टर तारण गहाणखताद्वारे सहतारण (Collateral Security) घेतली जाईल.

कॅश क्रेडीट / नजरगहाण खेळते भांडवली कर्ज मागणी करणाऱ्या व्यक्ती / फर्म / कंपनी /संस्था इत्यादी घटकांनी पुढील कागदपत्रे कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केली पाहिजेत.

१. मागील दोन वर्षांचे ताळेबंद व नफा - तोटा पत्रक,प्रसंगी व्यवसाय/उद्योग नव्याने सुरु केले असलेस १ वर्षातील ताळेबंद - नफातोटा पत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
२. चालू आर्थिक वर्षातील अद्यावत ताळेबंद व नफा तोटा पत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
३. इन्कमटॅक्स रिटर्नस (३ वर्षांची) कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
४. ताळेबंद पत्रकासोबत - उधारी विक्री , उधार खरेदी व इतर येणे - देणे रक्कमेच्या याद्या जोडण्याच्या आहेत.
५. उधार विक्री वसुली कालावधी व उधार खरेदी भागविणेचा कालावधी (सरासरी नुसार)
६. ताळेबंदानुसार शिल्लक माल (स्टॉक) यादी सदर यादी सोबत शिल्लक माल पैकी वापराची मुदत संपलेल्या (Expiry) मालाची यादी स्वतंत्र देणे तसेच विक्री होऊ न शकणाऱ्या / विक्रीस अयोग्य मालाची यादी सुद्धा स्वतंत्र देणे

७. रोख व्यवहार / रोकड अंदाजपत्रक (Cash Budget) खेळते भांडवली कर्ज करणाऱ्याचे उद्योग व्यवसायाचे स्वरूप, प्रक्रियेतील मालाची कालावधी, कच्चा माल, पक्का माल विक्री कालावधी विचारात घेवून खालील पद्धतीतपैकी एका पद्धतीनुसार खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा निश्चित केली जाईल.

कॅश क्रेडीट / नजरगहाण कर्ज मंजूरी पद्धत इ -

१. उलाढाल विचारांत घेणेची पद्धती - (Turn Over Method)

- सद्या आस्तित्वातील उद्योग - व्यवसाय किंवा भविष्यात सुरु होणाऱ्या उद्योग - व्यवसायासाठी अपेक्षित वार्षिक व्यावसायिक उलाढाल (Projected and accepted turn over) ज्यामध्ये ढोवळ विक्रीचा विचार केला जाईल.
- या पद्धती उत्पादन / विक्री चक्र साधारणतः ३ महिन्यांचे समजुन वार्षिक विक्री / उलाढालीच्या २५% प्रमाणे होणारी रक्कम खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा होईल. या २५% रक्कम पैकी २०% प्रमाणे होणारी रक्कम बँक कर्ज मर्यादा व ५% होणारी रक्कम कर्जदाराची स्व - गुंतवणूक असेल.
- सदरची खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा कर्ज मागणीदाराने सादर केलेल्या आर्थिक सापत्तिकपत्रके व अपेक्षित उलाढालीचे पत्रक (projected and Accepted Turn Over) नुसार पडताळणी करून निश्चित केली जाईल.
- खेळते भांडवली कर्ज मागणी रू. २०००००/- (रुपये दोन लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त असलेस सदरची आर्थिक / सांपत्तिक पत्रके व अपेक्षित उलाढाल पत्रक सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी प्रमाणित केलेली कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केली पाहिजेत.

२. उत्पादन / विक्री चक्र पद्धत - (Operating Cycle Method)

सर्वसाधारण पणे ज्या ठिकाणी वस्तु सुटे भाग निर्मिती होते किंवा मालावर प्रक्रिया केली जाते त्या ठिकाणी कच्चा माल - अर्धवट पक्का माल व तयार माल असे टप्पे पडतात किंवा एखाद्या व्यापारी तयार माल खरेदी करतो त्याची प्रतवर्गवारी करतो / निवडणे / एकापेक्षा अधिक वस्तु एकत्र करून पॅकिंग करून विक्रीसाठी तयार करतो त्या ठिकाणी टप्पे निर्माण होतात. या टप्पा पार पाडत असताना संबंधित उद्योग - व्यवसायिकास खेळते भांडवलाची गरज भासते. या प्रत्येक टप्पा पार पाडणेसाठी लागणार अपेक्षित खर्च व पक्का माल विक्रीतुन उपलब्ध होणारी रक्कम याचा विचार करून उत्पादनचक्र / व्यापारीचक्र निर्माण होते. त्यानुसार चक्राचे खर्चावर आधारीत खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा निश्चित केली जाईल. खेळतेभांडवली कर्ज प्रस्तावासोबत पुढील कागदपत्रे सादर केली पाहिजेत.

- १) मागील दोन वर्षांचे ताळेबंद व नफा - तोटा पत्रक, प्रसंगी व्यवसाय/उद्योग नव्याने सुरु केले असलेस १ वर्षातील ताळेबंद - नफातोटा पत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
- २) चालु आर्थिक वर्षातील अद्यावत ताळेबंद व नफा तोटा पत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
- ३) इन्कमटॅक्स रिटर्नस (३ वर्षांची) कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ४) ताळेबंद पत्रकासोबत - उधारी विक्री , उधार खरेदी व इतर येणे - देणे रक्कमेच्या याद्या जोडण्याच्या आहेत.
- ५) उधार विक्री वसुली कालावधी व उधार खरेदी भागविणेचा कालावधी (सरासरी नुसार)

- ६) ताळेबंदानुसार शिल्लक माल (स्टॉक) यादी सदर यादी सोबत शिल्लक माल पैकी वापराची मुदत संपलेल्या (Expiry) मालाची यादी स्वतंत्र देणे तसेच विक्री होऊ न शकणाऱ्या / विक्रीस अयोग्य मालाची यादी सुद्धा स्वतंत्र देणे
- ७) उत्पादन / विक्री प्रक्रियेतील प्रत्येक टप्पा व त्याचा कालावधीनुसार लागणारे खेळतेभांडवलाची रक्कम व अपेक्षित कच्चा / पक्कामाल स्टॉक बाबतचे पत्रक (Projection) कर्ज प्रस्ताव सोबत सादर केले पाहिजेत.
- वरील सर्व कागदपत्रे लेखापरिक्षित किंवा सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांची अभिप्राय व सही शिक्कयासह सादर केली पाहिजेत.

३) रोख अंदाजपत्रक पद्धती - (Cash Budget Method)

ज्या उद्योग - व्यावसायिक यांचे उत्पादन / विक्री व्यवसाय हंगामी स्वरूपाची आहे. त्यांना हंगाम कालावधीतच खेळते भांडवलाची गरज मोठ्या प्रमाणात असते. तर बिगर हंगाम कालावधीत नियमित / कायम स्वरूपाचा खर्च करणेसाठी अपेक्षित पक्का माल विक्री झाली नाहीतर खेळते भांडवली गरज भासते यासाठी कर्ज प्रस्ताव सोबत रोख रकमेचे आवक - जावक पत्रक (Cash Budget) वास्तव स्वरूपात सादर करावे लागेल. सध्याचे रोखड अंदाजपत्रक (Cash Budget) सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी प्रमाणित / अभिप्रायांकित केले असेल पाहिजे. या व्यतिरिक्त खालील प्रमाणे कागदपत्रे कर्ज प्रस्ताव सोबत सादर केली पाहिजेत.

- १) मागील दोन वर्षांचे ताळेबंद व नफा - तोटा पत्रक, प्रसंगी व्यवसाय/उद्योग नव्याने सुरू केले असलेस १ वर्षातील ताळेबंद - नफातोटा पत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
- २) चालू आर्थिक वर्षातील अद्यावत ताळेबंद व नफा तोटा पत्रक कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
- ३) इन्कमटॅक्स रिटर्नस (३ वर्षांची) कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ४) ताळेबंद पत्रकासोबत - उधारी विक्री, उधार खरेदी व इतर येणे - देणे रकमेच्या याद्या जोडण्याच्या आहेत.
- ५) उधार विक्री वसुली कालावधी व उधार खरेदी भागविणेचा कालावधी (सरासरी नुसार)
- ६) ताळेबंदानुसार शिल्लक माल (स्टॉक) यादी सदर यादी सोबत शिल्लक माल पैकी वापराची मुदत संपलेल्या (Expiry) मालाची यादी स्वतंत्र देणे तसेच विक्री होऊ न शकणाऱ्या / विक्रीस अयोग्य मालाची यादी सुद्धा स्वतंत्र देणे
- ७) रोखड अंदाजपत्रक (Cash Budget)

कोणत्याही पद्धतीने बँकेने खेळत्या भांडवलापोटी कॅश क्रेडीट / नजरगहाण कर्ज प्रस्ताव छाननी करताना कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केलेल्या आर्थिक पत्रके / ताळेबंद, नफा तोटापत्रक, व्यापारी - उत्पादन पत्रक खालील बाबीची छाननी केली जाईल.

- १) कोणत्याही परिस्थितीत रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे एकाच कारणासाठी (खेळते भांडवल) दुबार कर्ज मंजूर दिली जाणार नाही. म्हणजेच अन्य बँकेने / वित्तीय संस्थेने खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा मंजूर केलेली असलेस त्यास खेळते भांडवली कर्ज बँकेकडून मंजूर केले जाणार नाही.

- २) खेळते भांडवली कर्जास पात्र ठरणान्या अर्जदाराने ताळेबंदात अन्य बँकाकडे चालु खाती (Current Account) असतील तर ती बंद करावी लागतील किंवा सुरु ठेवणे का आवश्यक आहे ते रितसर खुलासा पत्राद्वारे मागणी केली पाहिजे. योग्य कारण असलेस काही अटींवर प्रसंगी बँकेकडून अन्य बँकेत / वित्तीय संस्थेत चालु खाते सुरु ठेवता / उघडता येईल.
- ३) दर महिन्याअखेरीस स्टॉक स्टेटमेंटस (शिल्लक माल पत्रके) पुढील महिन्याचे १० तारखेपर्यंत बँकेस उधार खरेदी - विक्री (येणे) यादी सह सादर करणेची आहे. शिल्लक माल यादी सोबत मुदतबाह्या शिल्लक माल यादी / कालबाह्य - विक्री न होणाऱ्या शिल्लक मालाची यादी जोडणेची आहे.
- ४) कर्जास मुख्यतारण (Prime Security) मालाचा तसेच सहतारण (Collateral Security) मिळकत / मालमत्ता याचा विमा उतरविला पाहिजे.
- ५) मालतारण (Pledge) नजरगहाण (Hypothecation) अशा स्वरूपाची शिल्लक माल (Stock) व बिल्स येणे (Bills Receivable) पोटी खेळते भांडवली कर्जमागणी रु ५०००००/- (पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त केलेस अर्जदाराने कर्ज प्रस्तावासोबत मागील ३ वर्षांची आर्थिकपत्रके सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी तपासणी करून प्रमाणित केलेली सादर केली पाहिजे. अर्जदाराचा व्यवसाय / उद्योग नव्याने सुरु केलेला असेल तर सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी खेळतेभांडवली कर्ज अनुषंगाने अपेक्षित शिल्लक माल साठापत्रक (Projected Stock Statement) रोखड अंदाजपत्रक (Cash Budget) जास्तीत जास्त व कमीत कमी अपेक्षित शिल्लक साठा हे प्रमाणित केलेले कर्ज प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजे.
- ६) मालतारण (Pledge) नजरगहाण (Hypothecation) अशा स्वरूपाची शिल्लक माल (Stock) व बिल्स येणे (Bills Receivable) पोटी खेळते भांडवली कर्जमागणी रु १०,००,०००/- (दहा लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त केलेस अर्जदाराने कर्ज प्रस्तावासोबत मागील ३ वर्षांची आर्थिकपत्रके सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी तपासणी करून प्रमाणित केलेली, सादर केली पाहिजे. तसेच टॅक्स ऑडिट रिपोर्ट बंधनकारक राहिल.
- ७) बँकेमार्फत मंजूर कर्ज खात्यावरील व्यवहार विचारात घेऊन दर तिमाहिस किंवा सहा महिन्यातुन एकदा या प्रमाणे स्टॉक तपासणी, खरेदी - विक्री व्यवहार तपासणी केली जाईल, स्टॉक तपासणी अनुषंगाने नियमानुसार शुल्क आकारले जाईल. तसेच सदरचे शुल्क खातेस नावे लिहिले जाईल. तसेच सदरचे शुल्क खातेस नावे लिहिले जाईल. तसेच जर कॅश-क्रेडिट मर्यादा (मालतारण/हायपॉथिकेशन). रु. १ कोटी किंवा त्यापेक्षा जास्त असलेस अशा कर्जदाराकडील बँकेस कॅश-क्रेडिट पोटी तारण दिलेल्या मालाचे दरवर्षी सनदी-लेखापालाकडून स्टॉक ऑडिट करून घेतले जाईल. सनदी-लेखापालाची स्टॉक ऑडिट फि कर्जखात्यास नावे लिहीली जाईल.
- ८) कर्जदाराकडून बँकेस सादर केल्या जाणाऱ्या स्टॉक स्टेटमेंट नुसार उचलपात्र रक्कम (Drawing Power) निश्चित करून त्याची नोंद बँकेकडील उचलपात्र रजिस्टर (Drawing power Register) मध्ये केली जाईल. दरमहा अखेरीस शिल्लक मालाचे पत्रक (स्टॉक स्टेटमेंट) पुढील महिन्याचे ७ तारखेपर्यंत दिले पाहिजे. प्रसंगी लेखी मागणी केलेस परिस्थितीनुसार शिल्लकमाल पत्रक (स्टॉक स्टेटमेंट) देणेस मुदतबाढ दिली जाईल. मात्र, कोणत्याही परिस्थितीत शिल्लकमालपत्रक (स्टॉक स्टेटमेंट) हे ३ महिन्याचे आतील पाहिजे.

- ९) बँकेकडून खेळते भांडवली स्वरूपाची कर्ज मर्यादा मंजूर झाल्यानंतर(कॅश क्रेडीट /हायपॉथिकेशन) सदर कर्जदाराची बँकेकडील / शाखेकडील चालु खाती असल्यास ती बंद करणेची आहेत. व्यवसाय / उद्योगाचे सर्व व्यवहार (उचल / परतफेड) कॅश क्रेडीट / हायपॉथिकेशन खात्यातूनच हाताळणेचे आहेत.
- १०) कॅश क्रेडीट / हायपॉथिकेशन नुतनीकरण (Renewal) आढावा (Revised) प्रस्ताव वार्षिक मुदत संपणेच्या दोन महिने अगोदर कर्जदाराने बँकेकडे सादर केला पाहिजे. प्रसंगी परिस्थिनुरूप कर्जदाराचे लेखी मागणीस अनुसरून अपवादात्मक बाब म्हणून ३ महिने मुदतवाढ दिली जाईल.
- ११) खेळतेभांडवली कर्जावर व्याज आकारणी दरमहा करून, व्याजाची रक्कम मुदलात समाविष्ट केली जाईल.

● वर्गीकरण

खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा मालतारण (Pledge) नजरगहाण (Hypthecation) स्वरूपात १ वर्ष मुदतीने पुढील अर्जदारांना मंजूर करणेत येईल. सदरची कर्ज मर्यादा अल्पमुदती स्वरूपात व तारणी प्रकारातील असेल.

१) औद्योगिक घटकांना कॅश क्रेडीट

कारखानादार / यंत्रमागधारक, उत्पादक, कारागीर, ग्रामीण उद्योजक, कुटीरउद्योग, इत्यादी जे त्यांचे उत्पादन / वस्तुनिर्मितीसाठी कोणत्या ना कोणत्या स्वरूपाच्या यंत्रसामुग्रीचा वापर करतात. तसेच ज्याचेकडे राज्य / क्रेद्रशासन मान्य उद्योग परवाना आहे किंवा उद्योग आधारकार्ड आहे. त्यांना मंजूर करणेत आलेल्या कॅशक्रेडीटचा यामध्ये समावेश राहिल

२) व्यापारी घटकांना कॅशक्रेडीट

सर्व प्रकारचे छोटे मोठे दुकानदार , घाऊक किंवा किरकोळ व्यापार कमिशन एजंट / दलाल जे कोणत्याही प्रकारच्या मालाचा किंवा खरेदी - विक्री व्यवसाय करतात त्यांना शिल्लक मालापोटी मंजूर कलेल्या नजरगहाण / ताबेगहाण कर्ज मर्यादा या वर्गवारीत समाविष्ट करणेत येईल.

३) व्यवसाईकांना कॅश क्रेडीट

डॉक्टर, आर्किटेक्ट, इंजिनिअर, सॉफ्टवेअर इंजिनिअर, चार्टर्ड अकॉंटंट, टॅक्स कंन्सलटंट, लेबर कॉन्ट्रक्टर, इत्यादी व्यवसायईक जे त्यांचे सलग्न संस्थेकडे नोदणीकृत आहेत व ज्यांनी राज्य शासनाचे नियमानुसार व्यवसायाचे जरूर ते परवाने घेतलेले आहेत. अशा घटकांना कॅश क्रेडीट / हायपॉथिकेशन कर्ज मर्यादा / मंजूर केलेस त्याच समावेश यामध्ये करणेत येईल.

४) स्वयंरोजगारी घटकांना कॅश क्रेडीट

जे व्यक्ति / भागीदार स्वतःचे कौशल्य, कसब व अनुभवानुसार स्वतःचा व्यवसाय करतात जसे - सलून केशकर्तन , ब्युटीपार्लर, शिकवणी वर्ग (क्लासेस) नृत्यवर्ग , जाहिरात /

सोनेदागिना मुल्याकन -

बँकेने नियुक्त केलेल्या आधिकृत सराफाकडून अर्जदाराने कर्जापोटी तारण देणार असलेल्या सोन्याचे दागिन्याचा सोन्याची शुद्धता / अंश / कस (Purity) व कॅरेट नुसार वजन व मुल्यांकन करून देईल. सदरचे मुल्यांकन बँक प्रतिनिधीसमोर बँकेत केले जाईल. प्रसंगी बँकप्रतिनिधीचे उपस्थित सराफाकडे सुद्धा केले जाईल.

सोन्याची शुद्धता, कस, कॅरेट, वजन व मुल्याकन करून तसा रिपोर्ट कर्जास तारण द्यावयाचे सोने दागिने सोबत एका पिशवित ठेवला जाईल. सदरची पिशवी सराफाने आपले चिन्ह / सही / शिक्कानुसार सिलबंद (Sealed) करून देणेची आहे.

सोने दागिना तारण कर्ज कमाल मर्यादा चोख वजनाच्या (Pure Weight) ७५% प्रमाणात करणेत येईल. सोने दागिना / जिन्नस मुल्याकन (Valuation) करताना इंडियन बुलियन्स अँड ज्वेलर्स / असोशिएशन लि यांनी गेल्या १ महिन्यातील (३० दिवस) बंद किमतीच्या (दिवस अखेरीस) २२ कॅरेटच्या दागिन्याच्या सरासरी मुल्यांप्रमाणे ठरविले जाईल. या दरानेच सराफ सोनेजिन्नस मुल्याकन करेल. मात्र, २२ कॅरेट पेक्षा कमी सोने शुद्धता असलेल्या जिन्नस / दागिन्यावर कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.

सराफाची मुल्यांकन फी अर्जदाराने परस्पर सराफास आदा करणेची आहे.

कर्ज परतफेड व मुदतीबाबत -

१) बुलेट पेमेंट कर्ज सुविधा -

जे कर्जदार रूपये २,००,०००/- रूपये दोन लाख पर्यंतचे कर्ज सोने जिन्नस/ दागिना तारणावर घेणार आहेत त्यांनी १२ महिन्याचे मुदतीपर्यंत (१ वर्ष) कर्जाची रक्कम व व्याजाची होणारी रक्कम एकरकमी एकदाच भरणार असतील त्यांना सदरची सुविधा उपलब्ध करून दिली जाईल. या प्रकारांतर्गत व्याजाची आकारणी जरी दरमहा करून व्याजाची रक्कम कर्ज खात्यास नावे लिहली तरी व्याजाची भरपाई मुद्दलासह ``एकरकमी एकवेळी `` (Bullet Payment) तत्वानुसार करावयाची आहे. व्याजाची रक्कम एकरकमी एका वेळी भरणा करणेची असलेने व्याज ९० दिवसाचे आत भरले नाही म्हणून सदरचे कर्ज खाते अनुत्पादक (NPA) वर्गवारीत समाविष्ट केले जाणार नाही.

२) **नियमित भरणा कर्ज सुविधा -**

कर्जदार यांचे कडे जशी रक्कम उपलब्ध होईल त्यानुसार सोनेदागिनातारण खात्यास भरणा करेल या योजने अंतर्गत कर्जदारात रू. १०००००/- ते रू. ५०००००/- पर्यंत सभासद प्रकार निहाय कर्ज मंजूर केले जाईल. कर्जावरील व्याजाची रक्कम दरमहा कर्ज खात्यास नावे लिहली जाईल. कर्जावरील व्याजाची ९० दिवसात भरपाई न झालेस सदरचे कर्ज खाते अनुत्पादक (NPA) वर्गवारीत समाविष्ट केले जाईल.

नामांकन - वारसनोद -

- १) कर्जदाराने सोनेतारण / जिन्नस कर्ज प्रकरण अर्जासोबत सदर कर्जास वारस म्हणून नामांकन (Nomination) नमुद केले पाहिजे. प्रसंगी कर्जदाराचे मृत्युनंतर या कर्जाची वारस / नामनिर्देशित व्यक्तीकडून वेळीच वसुली करणे व नामनिर्देशपत्रानुसार (Nomination) वारसास सदरचे सोनेदागिने / जिन्नस कर्ज बाकी व्याजासह भरपाई केलेनंतरच परत करणे साईचे होईल.
- २) कर्जदाराने वारस / नामनिर्देशन नामांकन (Nomination) कर्ज मागणी अर्जासोबत केले नाही तर वारस दाखला (Succession Certificate) नुसार वारसाने सदर कर्जाची रक्कम व व्याज भरणा केलेनंतरच तारण सोने दागिने / जिन्नस परत केले जातील.

थकबाकी -

सोनेतारण कर्जाची मुदत १२ महिन्याची आहे. कोणत्याही सुविधेतर्गत सदरचे कर्ज उचल केले पासून १२ महिन्याचे आत / पर्यंत व्याजासह थकबाकी भागविणेची आहे. तथापि, रिझर्व्ह बँकेच्या परिपत्रकानुसार बुलेटपेमेंट (Bullet Payment) सोनेतारण दागिना कर्ज वगळून इतर सोनेतारण कर्जाबाबतीत व्याजाची भरपाई ९० दिवस मुदतीत न केलेस सदरचे कर्ज खाते अनुत्पादिक (NPA) ठरेल. सबब, १२ महिनेचे आत सोनेतारण कर्ज पुर्ण व्याजासह वसुल केले जाईल. मुदत संपलेल्या सोनेतारण कर्जाची येणेबाकी थकबाकी समजणेत येईल.

रिझर्व बँक ऑफ इंडियाचे परिपत्रकनुसार सोनेतारण कर्ज बाकी व्याजासह संपुर्ण भरपाई केल्यानंतर कर्जदाराने पुन्हा अर्जाद्वारे मागणी केलेस नविन सोनेतारण कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.

थकबाकी वसुलीबाबत -

सोनेतारण कर्ज थकबाकी वसुलीसाठी बँकेकडील उपलब्ध पत्यावर संबंधित कर्जदारास व्याजासह कर्जबाकी भागविणे बाबत वेळोवेळी कळविले जाईल. योग्य प्रतिसाद न मिळालेस अंतिम ३० दिवसाची कर्जबाकी भागविणेसाठी नोटीशीद्वारे / प्रत्यक्ष फोनद्वारे / इमेलद्वारे मुदत दिली जाईल. प्रसंगी त्याचे

घराचे दरवाज्यावर चिटकविणते येईल. ३० दिवसाची मुदत संपलेनंतर बँकडून वर्तमानपत्र किंवा शाखा नोटीस बोर्डावर सोनेतारण कर्ज थकबाकीदाराचे तारण सोने जिन्नस / दागिने लिलावद्वारे विक्री करून कर्जबाकी व्याजासह वसूल केली जाईल. कर्ज वसुलीनंतर राहणारी शिल्लक संबंधित सेव्हिगज खात्यास वर्ग केली जाईल.

आयुर्विमा पत्र (Life Insurance Policy) तारणावर

उद्देश / हेतू -

आयुर्विमापत्र (Life Insurance Policy) हा विमा कंपनी आणि लाभार्थी (Beneficiary) यांचे दरम्यान झालेल्या करारामुसार लाभार्थी तथा विमा पॉलीसी धारक संबंधित विमा कंपनीकडे ठराविक मुदतीसाठी दोहोमध्ये ठरलेप्रमाणे विमा हप्ता रक्कम नियमित भरणा करित असतो. विमा मुदत संपल्यानंतर किंवा विमा मुदतीत लाभार्थी किंवा त्यांचे मृत्यु पश्चात वारसास मिळते. विमा कंपनीकडे हप्त्यानुसार भरलेल्या शिल्लक रक्कमेच्या तारणावर आयुर्विमा पालिशी धारकास बँकेकडून अल्प / मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

अर्जदाराने भारतीय आयुर्विमा महामंडळ (Life Insurance Coporation Of India) यांचे उतरविलेल्या आयुर्विमा पॉलिशीचे तारणावर प्राधान्याने कर्ज मंजुरी केली जाईल. प्रसंगी इन्सुरन्स रेग्युलेटर व डेव्हपमेंट ऑथोरिटी ऑफ इंडिया (IRDA) यांची परवानगी प्राप्त/ मान्यता प्राप्त अन्य विमा कंपनीची आयुर्विमा पॉलिशीचे तारणावर सुद्धा कर्ज मंजूर केले जाईल.

निकष / कागदपत्रे

- १) अर्जदाराचे नावाने आयुर्विमा पॉलिशी असली पाहिजे. आयुर्विमा पॉलिसी उतरून किमान दोन वर्षांचा कालावधी झालेला असला पाहिजे. सदर आयुर्विमा पॉलिशीचे हप्ते (प्रिमियम) नियमित भरलेले असले पाहिजेत.
- २) अर्जदाराचे वयास आयुर्विमा कंपनीने मान्यता देऊन खातरजमा केली असली पाहिजे. (Age should be admittied by the Insurance Company)
- ३) ज्या आयुर्विमा पालिशी पत्रकातील अटी व शर्तीनुसार आयुर्विमा पॉलिशीचे तारणावर कर्ज काढता येते किंवा कर्जास बेची करून देता येते अशाच आयुर्विमा पॉलासी कर्ज देणेसाठी विचारात घेतल्या जातील, खालील प्रकारच्या आयुर्विमा पॉलिशी या योजनेअंतर्गत कर्जास पात्र असणार नाहीत.

- Children Endowment Policy
- Childern Deferred Policy
- Policies with nomination under section ६ of married women act १८७४
- Policies taken for specific estate buty

- ४) ज्या आर्युविमा पॉलिसी मध्ये बंधनकारक तरतूदी नमुद आहेत.(Restrictive clauses) त्यांचा कर्जासाठी विचार केला जाणार नाही.
- ५) अर्जदाराने आर्युविमा पॉलिसी सोडकिंमत (Surrender Value) पत्रक कर्जमागणी प्रस्ताव सोबत सादर केले पाहिजे. बँके कडून सुद्धा सोड किंमत (Surrender Value) ची खातरजमा केली जाईल.
- ६) अर्जदाराने बँकेचा विहित नमुन्यात कर्ज मागणी अर्ज पूर्णतः भरून बँकेस सादर केला पाहिजे.
- ७) ज्या आर्युविमा पॉलिसीचे तारणावर अर्जदार कर्ज काढणार आहे. त्या आर्युविमा पॉलिसी बँकेच्या कडे कर्ज मागणी अर्जासोबत बेची (Assign) करून दिल्या पाहिजेत. सदर आर्युविमा पॉलिसी मंजुर कर्जापोटी बँकेच्या नावे वर्ग करून दिल्या पाहिजेच. कर्जमागणी प्रस्तावासोबत विमा हप्ता भरलेबाबतची अद्यावत हप्ता पावती जोडली पाहिजे.
- ८) अर्जदार यांनी बँकेकडे सेव्हिगज / चालु खाते उघडणे क्रमप्राप्त आहे. कर्ज मंजूरी नंतर सदर सेव्हिगज / चालु खात्यात किमान दोन आर्युविमा पॉलिसी कर्जास प्राथमिक (Prime) तारण असतील.
- ९) ज्या आर्युविमा पॉलिसी (Life Insurance Policy) ते तारणावर या योजने अंतर्गत कर्ज घेतले आहे. अशा बँकेच्या नावे वर्ग झालेल्या (Assign) आर्युविमा पॉलिसी कर्जास प्राथमिक (Prime) तारण असतील.
- १०) कर्ज मंजूरी रु १०००००/- रु. एक लाख किंवा त्यापेक्षा जास्त असलेस अर्जदार / कर्जदार यांनी सहतारणापोटी अन्य / चल - अचल / स्थावर / मालमतेवर बँक कर्ज वोजा नोंद करून दिली पाहिजे.
- ११) कर्जास तारण आर्युविमा पॉलिसीची रक्कम हप्त्या पद्धतीने (Money Back) पॉलिसी बँकेत असाईन (Assign) मुळे प्राप्त झाली तर ती या कर्जापोटी वसूल करून घेतली जाईल.
- १२) अर्जदाराने / कर्जदाराने एकापेक्षा जास्त आर्युविमा पॉलिसीची तारणावर कर्ज काढले व त्यापैकी एखाद्या पॉलिसीची मुदत संपलेने ती रक्कम प्राप्त झालेस ती सुद्धा कर्जास वसूल करून घेतली जाईल.

कर्ज मंजूरी -

- १) ज्या आर्युविमा पॉलिसीचे तारणावर कर्ज घेणार आहे. त्यांचे सोड किंमत (Surrender Value) रक्कमेचे ८०% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) कर्ज मंजूरी कालावधीत सोड किंमत ((Surrender Value) मध्ये वाढ झाली तर त्यापोटी वाढीव कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.

कर्ज मुदत -

- १) कर्जाची मुदत जास्तीत जास्त ३६ महिने किंवा ३ वर्षे इतकी राहिल.
- २) कर्जाची मुदत ३६ महिने (३ वर्षे) जरी असली तरी आर्युविमा पॉलिसीची मुदत त्या अगोदर संपत असलेस आर्युविमा पॉलिसी मुदती अखेर कर्जाची मुदत राहिल.
- ३) कर्ज हप्ता परतफेड विचारात घेता दर तिमाहिस प्रमाणे मुद्दल व व्याज वसुली केले जाईल.

व्याज आकारणी -

आर्युविमा पॉलिसी तारण कर्ज खात्यावर दर तिमाहिस व्याज आकारण कर्ज खात्यास नावे लिहिली जाईल.

मुदतबंद ठेव / रिकरिंग ठेव तारण कर्ज योजना

१) उद्देश -

ग्राहकांनी बँकेकडे मुदतबंद किंवा रिकरिंग ठेव योजने अंतर्गत गुंतवणूक केलेल्या रकमेच्या तारणावर त्यांचे मागणीस अनुसरून आर्थिक गरज भागविणेसाठी ठेव तारण कर्ज मंजूर केले जाईल.

बँकेकडे ग्राहकांनी कोणत्याही प्रकारच्या मुदतबंद ठेव योजनेअंतर्गत गुंतवणूक केलेल्या ठेवीच्या तारणावर तसेच रिकरिंग ठेव प्रकारांतर्गत रिकरिंग ठेव खात्यातील शिल्लक विचारांत घेऊन कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता -

- १) वैयक्तिक ठेवीदार / रिकरिंग ठेव खातेदार पात्र असतील.
- २) संयुक्तरीत्या ठेव गुंतवणूक केली असल्यास ठेवतारण कर्ज मागणी संयुक्त ठेवीदारांचे सहीने करणेची आहे.
- ३) संयुक्तरीत्या ठेव गुंतवणूक करून व्यवहार करणेचा अधिकार प्रथम किंवा जिवंत असेल तो (Former or Survivor) या तत्वानुसार मुदतबंद / रिकरिंग ठेव गुंतवणूक करित असताना अर्जात नमुद केलेले असलेस प्रथम (Former) चे सहीने सुद्धा ठेव तारणकर्ज ठेवीदारांत मागणी करता येईल.
- ४) अज्ञानाचे नावे (Minor) बँकेकडे मुदतबंद ठेव किंवा रिकरिंग ठेव खाते उघडलेले असल्यास सदर खात्याचा नैसर्गिकपालक (Natural Guardian) मुदतबंद ठेवीचे / रिकरिंग ठेवीचे तारणावर कर्ज मागणी करू शकेल. मात्र, त्याने कर्ज मागणी अर्जासोबत सदर कर्जाचा विनियोग / वापर अज्ञानाचे संगोपन, शिक्षण, वैद्यकिय, आजारपण, औषधोपचारसाठी किंवा अन्य रास्त कारणासाठी करणार असलेचे लेखीपत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजे.
- ५) मुदतबंद किंवा रिकरिंग ठेव खाते संयुक्त नावाने उघडलेले असेल व संयुक्त ठेवीदारापैकी एका ठेवीदाराचा मृत्यू झाला असले तर मुदतबंद ठेवीच्या किंवा रिकरिंग ठेवीच्या तारणावर अन्य ठेवीदारास ठेवतारण कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ६) वैयक्तिक व्यापारी / उद्योजक / व्यावसायिक यांनी वैयक्तिक नावाने बँकेकडे ठेवलेल्या मुदतबंद ठेव / रिकरिंग ठेवीच्या तारणावर बँकेकडून कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल. सदरचे कर्ज त्या व्यापार / उद्योग किंवा व्यवसायासाठी मंजूर केली जाईल.

- ७) भागीदारीपेढी (Partnership Firm) यांनी बँकेकडे मुदतबंद किंवा रिकरिंग ठेव खाते उघडलेले असल्यास त्यांचे तारणावर कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र, कर्ज मागणी अर्जावर व इतर कागदपत्रावर सर्व भागीदारांच्या सहा आवश्यक / बंधनकारक राहतील.
- ८) कोणत्याही प्रकारच्या सहकारी संस्थांनी बँकेकडे गुंतवणूक केलेल्या मुदतबंद ठेवीच्या किंवा रिकरिंग ठेव शिल्लक बाकी तारणावर कर्ज मागणी केलेस तारण कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र, कर्ज मागणी बाबत सहकारी संस्थेच्या संचालकमंडळ / कार्यकारी समिती सभेच्या ठरावाची खरी नक्कल कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे. तसेच खात्यावर व्यवहार करणेचा अधिकाराबाबतच्या ठरावाची खरी नक्कल सुद्धा कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- ९) विश्वस्त मंडळ, धर्मादायसंस्था, क्लब, असोसिएशन, तालिम मंडळे, संघ इत्यादी इतर संस्थांनी बँकेकडे मुदतबंद ठेव ठेवलेली असलेस त्यांचे तारणावर सुद्धा कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र, कर्ज मागणी अर्जासोबत संस्थेच्या व्यवस्थापक मंडळाची त्या संबंधीच्या ठरावाची खरी नक्कल जोडली पाहिजे. व खात्यावर व्यवहार करणेस अधिकार प्राप्त केले बाबतच्या संचालक मंडळ सभा ठरावाची खरी नक्कल सुद्धा जोडणेची आहे.
- १०) कंपनी कायद्याखाली निर्माण झालेल्या खाजगी किंवा सार्वजनिक कंपनीने बँकेकडे मुदतबंद ठेव गुंतवणूक केली असलेस त्यांचे तारणावर मागणीनुसार कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र, कर्ज मागणी अर्जासोबत कर्जाबाबत कंपनीच्या संचालक मंडळ सभेत मंजूर करणेत आलेल्या ठरावाची खरी नक्कल व खात्यावर व्यवहार करणेस अधिकार प्राप्त केले बाबतच्या संचालक मंडळ सभा ठरावाची खरी नक्कल सुद्धा जोडणेची आहे.
- ११) मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर / रिकरिंग ठेवीच्या शिल्लक रकमेपोटी बँकेकडून मंजूर केली जाणारी ठेव तारण कर्जाची रक्कम संबंधित ठेवीदाराचे सेव्हिंग्ज / चालु / कॅश क्रेडीट/ ओव्हरड्रफ्ट खात्यास जमा वर्ग केली जाईल. संयुक्त ठेवीदारांचे बाबतीत त्यांचे संयुक्त नावाने सेव्हिंग्ज / चालु खात्यास किंवा अन्य खातेदाराचे लेखी मान्यतेनुसार कोणाही एकाचे सेव्हिंग्ज / चालु खात्यास वर्ग केली जाईल.
- १२) कोणत्याही शाखेकडील ठेवीच्या तारणावर पात्र ठेवीदारांना बँकेच्या कोणत्याही शाखेतून ठेव तारण कर्ज मागणी करता येईल.
- १३) केवळ वैयक्तिक मुदतबंद ठेवीदार (संयुक्त वगळता) त्यांचे नावे असलेल्या मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर कर्ज काढणेस अन्य व्यक्तीस स्वतंत्र अर्जाद्वारे लेखी संमती देऊन व सदरची पावतीवर सुद्धा कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र, याबाबतचा अंतिम निर्णय बँकेचा राहिल.
- १४) अन्य बँका, वित्तीय संस्था किंवा सहकारी संस्था कडील ठेवीचे तारणावर कोणत्याही प्रकारची कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाणार नाही.
- १५) मुदतबंद ठेव / रिकरिंग ठेवाच्या तारणावर कर्ज मागणी करणेस संचालक मंडळ सदस्य वा त्यांचे कुटूंबातील जवळचे नातेवाईक पात्र असतील.

कर्ज मर्यादा व दुरावा -

अ. क्र	तपशिल	कर्ज मंजूरी शेकडा प्रमाण %	दुरावा (%) शेकडा प्रमाण
१	व्याजाची रक्कम मुद्दलात समाविष्ट होणाऱ्या मुदतबंद ठेव प्रकारातील सर्व मुदतबंद ठेवीच्या खातेबाकीपोटी (पुर्नगुंतवणूक सारख्या ठेवी)	८० %	२०%
२	व्याजाची रक्कम दरमहा / तिमाही / सहामाही/वार्षिक आदा होणाऱ्या सर्व प्रकाराच्या मुदतबंद ठेवी	८०%	२०%
३	व्याजाची रक्कम देणे दर्शविलेल्या (Interest Payable) स्पेशल मुदतबंद ठेव योजना यामध्ये मुळ ठेव रक्कम (मुद्दल) व प्रसंगी मागणीनुसार व्याजाची देय बाकी पोटी	८०%	२०%
४	रिकरिंग ठेवी बाबतीत खात्याप्रमाणे शिल्लक रकमेच्या	८०%	२०%
५	कॅश क्रेडीट / ओव्हरड्राफ्ट वरील पैकी नमुद ठेव प्रकार नुसार	८५%	१५%

कर्ज मुदत -

मुदतबंद ठेव तारण कर्ज किंवा रिकरिंग ठेव तारण कर्जाची मुदत जास्तीत जास्त १२ महिने (१ वर्ष) इतपत किंवा ठेवीची मुदत संपणेची तारीख यातील कमी कालावधी असलेत ती राहिल.

ठेवीदाराने वेगवेगळ्या कालावधीत संपणाऱ्या एकापेक्षा जास्त मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर कर्ज मागणीस केलेस पुढील प्रमाणे वर्गीकरण केले जाईल.

- १ वर्षाचे आत मुदत संपणाऱ्या सर्व मुदतबंद ठेव पैकी ज्या ठेवीची मुदत सर्वात अगोदर आहे. त्या कालावधी पर्यंत सरासरी व्याज दराने कर्ज मंजूर केले जाईल.
- १ वर्षापेक्षा जास्त कालावधीनंतर मुदत संपणाऱ्या मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर प्राधान्याने १ वर्षाचे मुदतीत सरासरी व्याजदाराने कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र अर्जदाराचे मागणीनुसार अनुसरून अपवादात्मक परिस्थितीत मुदतबंद ठेवीच्या मुदतीपर्यंत ठेव तारण कर्ज मंजूर करणेचा अधिकार बँकेस राहिल.

व्याजदर व व्याजाची वसुली -

- मुदतबंद ठेवीच्या किंवा रिकरिंग ठेवीच्या तारणावरील कर्जास ठेवीच्या व्याज दरापेक्षा २% (दोन टक्के) जादा व्याजदर लागू राहिल.
- मुदतबंद ठेवीच्या / रिकरिंग ठेवीच्या तारणावर मंजूर कर्ज वितरीत केलेल्या मुदती कर्ज , कॅश क्रेडीट किंवा ओव्हरड्राफ्ट खात्यास दरमहा व्याजाची आकारणी करून व्याज मुद्दलात समाविष्ट केले जाईल. कर्जदाराने व्याजाची भरपाई वेळीच केली पाहिजे.

- ज्या मुदतबंद ठेव गुंतवणूक प्रकारात व्याजाची रक्कम ठेवीदारास दरमहा, तिमाही, किंवा सहामाही पद्धतीने आदा केले जाते अशा मुदतबंद ठेवीच्या तारणावर कर्ज काढलेस ठेवीवरील व्याजाची रक्कम रोखीने अथवा सेव्हिंग्ज / चालु खात्यास जमावर्ग करून दिली जाणार नाही. व्याजाची रक्कम त्या ठेवीच्या तारणावरील कर्जास परस्पर जमावर्ग करून घेतली जाईल.

कागदपत्रे -

- १) मुदतबंद ठेव / रिकरिंग ठेव तारणी कर्जे मागणी अर्ज विहित नमुन्यात पूर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.
- २) ज्या ठेवीच्या तारणावर कर्ज पाहिजे / घेणार आहे. त्या मुदतबंद ठेव पावत्या रिकरिंग ठेव पासबुक सही निशी हस्तांतर / डिसचार्ज / करून देणे. आवश्यक त्या ठिकाणी रेव्हन्यूस्टॅप (पावती तिकीट) लावून त्यावर ठेवीदाराने सही केली पाहिजे.
- ३) वचनचिठ्ठी
- ४) बेचनपत्र / संमतीपत्र
- ५) संयुक्त ठेवीदाराचे बाबत अन्य खातेदाराची / मान्यता / संस्था / कंपनी / ट्रस्ट / मंडळे बाबातीत जरूर ते ठराव
- ६) अज्ञानाचे नावावारील ठेवीचे तारणावर नैसर्गिक पालक कर्ज काढणार असेल त्याचे विनियोग बाबातचे पत्र

यंत्रसामुग्री (मशिनरी) खरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्ज

उद्देश -

बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील सर्व प्रकारचा औद्योगिक वसाहती, वस्त्रोद्योग, वाहणाचे सुटे भाग निर्मिती कारखाने, चांदी कारखानादार, फॉन्ट्री उद्योग व कृषीमालावर आधारीत प्रक्रिया करणारे कारखाने व्यक्तीगत मालकी, भागीदारी, कंपनी किंवा समुहांतर्गत उद्योजकाकडून चालविले जातात अशा कारखानदार, उद्योजक, स्वयंरोजगारी किंवा व्यावसायिक यांना

- नवीन यंत्रसामुग्री (मशिनरी) खरेदी करणेसाठी
- उद्योग - व्यवसाय वाढीसाठी / आधुनिकिकरण अंतर्गत नवीन व इतर अनुषंगीक यंत्रसामुग्री (मशिनरी खरेदी करणेसाठी)
- जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) खरेदी करणेसाठी (५वर्षांचे आतील)

पात्रता -

- अर्जदार व जामिनदार बँकेचे सभासद असले पाहिजेत. अर्जदार व्यक्ती तसेच जामिनदार बँकेची अगर इतर कोणत्याही बँक अथवा वित्तसंस्था, सहकारी पतसंस्था, विकास सेवा सहकारी संस्था यांची थकबाकीदार असता कामा नये.
- अर्जदार व जामिनदार यांचे उद्योग - व्यवसायाचे ठिकाण बँकेच्या कार्यक्षेत्रात असले पाहिजे.
- अर्जदार ज्या उद्योग - व्यवसाय करतो त्यासाठी लागणारे आवश्यक ते परवाने व ना हरकत दाखले कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजेत.

कागदपत्रे -

- अर्जदार व जामिनदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज पूर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.

- कर्ज मागणी अर्जासोबत अद्यावत तसेच मागील ३ आर्थिक वर्षांची आर्थिक पत्रके (ताळेबंद, उत्पादन व्यापारीपत्रक व नफा - तोटा पत्रक) जोडली पाहिजेत.
- कर्ज मागणी अर्जासोबत ३ वर्षांचे इन्कमटॅक्स रिटर्न (आयकर विवरण पत्रक) सादर केली पाहिजेत.
- नवीन उद्योग उभारणी असेलतर प्रकल्प अहवाल सादर केला पाहिजे. विस्तारिकरण - आधुनिकिकरण बाबत सुद्धा सविस्तर अहवाल सादर केला पाहिजे. यांनी जर कर्ज मागणी रूपये ५०००००/- (रूपये पाच लाख फक्त) किंवा जास्त असेल तर सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांनी प्रमाणित आर्थिक पत्रके / प्रकल्प अहवाल सादर केले पाहिजेत.
- उद्योग - व्यवसायासाठीचे आवश्यक सर्व परवाने व नाहरकत दाखले(लागु प्रमाणे) कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजेत.
- आपला ग्राहक ओळखा निकष (KYC Norms) व सी केवाय सी कागदपत्राची पूर्तता केली पाहिजे.
- नवीन यंत्रसामुग्री (मशिनरी) कोटेशन कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजे.
- जुने यंत्रसामुग्री (मशिनरी) बाबत यंत्रसामुग्री मुल्यांकन अहवाल (Machinery Valuation Report) सादरचा मुल्यांकन अहवाल मान्यतापात्र व्हॅल्युएटर किंवा बँकेच्या पॅनेलवरील व्हॅल्युएटर यांचे कडून करून घेउन कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडले पाहिजे.
- ज्या उद्योग - कारखानदाराचे नोंदणीकृत असोसिएसन / मंडळ / संस्था / संघटन आहे. त्यांनी त्यांचे सभासदांचे यंत्रसामुग्री (मशिनरी) चे केलेले मुल्यांकन (व्हॅल्युएशन) सुद्धा ग्राह्य धरणेत येईल.
- जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) यांचे कडून खरेदी करणार त्यांचेबरोबर खरेदी / विक्री बाबत झालेला करारपत्र / संचकारपत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे. संचकारपत्रात आगावू भरलेली रक्कम (अॅडव्हान्स) स्वगुंतवणूक समजणेत येईल. (रूपये १००/- व रु.२००/- प्रमाणे स्टॅप वर संचकार पत्र असले पाहिजे)
- जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) ते मुळ बिले / इन्व्हॉइस/कॅशमेमो तसेच विमा उतरविला असलेस विमा पॉलिशी कर्ज मागणी प्रस्ताव / संचकारपत्र / यंत्रसामुग्री खरेदी करारपत्र सोबत जोडलेले पाहिजे.
- इतर बँका, आर्थिक / वित्तीय संस्था , सहकारी पतसंस्था, बिगर आर्थिक वित्तीय संस्था तसेच प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था यांचे कर्जबाबत ना हरकत दाखला / थकबाकी नसलेबाबतचा दाखला कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजे.

दुरावा (Margin) -

- नवीन यंत्रसामुग्री (मशिनरी) कोटेशनच्या १५% ते ३०% मात्र किमान स्वगुंतवणूक १५% इतकी राहिल.
- जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) व्हॅल्युएशन व कालावधीप्रमाणे
 - १) ३ वर्षांच्या आतील - व्हॅल्युएशन - ३०% प्रमाणे
 - २) ३ वर्षांपेक्षा जास्त मात्र ५ वर्षापर्यंत - ४०% प्रमाणे

तारणाबाबत -

- १) मंजूर कर्ज वितरणातून खरेदी केलेली नवीन / जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) खरेदी कर्जापोटी प्राथमिक (prime) तारण असेल/ राहिल.
- २) कर्जदाराने मुळ / प्राथमिक (prime) तारणाव्यतिरिक्त त्यांचे मालकीचे मालमत्ता / मिळकत बँकेस रजिस्टर्ड तारणगहाण खताद्वारे सहतारण (collateral) दिली पाहिजे. सदरची मिळकत प्राधान्याने बिगरशेती स्वरूपाची असली पाहिजे. प्रसंगी शेतजमीन सुद्धा रजिस्टर्ड तारणखताद्वारे सहतारण घेतली जाईल.
- ३) कर्जदाराने कर्जास सहतारण देणार असलेल्या मालमत्ता / मिळकती बाबत पुढीलप्रमाणे कर्जमागणी अर्जासोबत कागदपत्रांची पूर्तता केली पाहिजे.
 - मालमत्ता / मिळकत मालकी हक्काचे पत्रक - पॉपर्टी कार्ड / ७/१२ उतारा , ८ अ नोदवही पत्रक / दाखले कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजेत.
 - कायदेसल्लागार (वकील) यांचे प्रमाणित मालमत्ता / मिळकतीचा किमान १५ वर्षांचा शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजे. कायदेसल्लागार यांचे अभिप्रायानुसार सदरची मालमत्ता / मिळकत निर्वेध व निष्कर्ष असली पाहिजे.
 - मालमत्ता / मिळकत बँकांनी कर्जापोटी तारण घेणेस किंवा बँकेचा कर्जाचा बोजा नोंद करणेस कायदेशिरित्या अडचणी येत असेल किंवा करता येत नसेल तर अशा मिळकती / मालमत्ता सहतारण / तारण म्हणून स्वीकारली जाणार नाही.
- ४) कर्जमागणी प्रस्तावा सोबत सहतारण (Collateral Security) देणार असलेल्या स्थावर मालमत्ता / मिळकतीबाबतचे मुल्यांकन चे अधिकृत इंजिनियर्स / व्हल्युएटर यांचे कडून तसा व्हल्युएशन रिपोर्टनुसार विक्रीलायक किंमत (Realisable Value) किंवा किमान मिळु शकणारी (Distress Value) या मधिल कोणतीही तारण मुल्यांकणासाठी गृहीत धरली जाईल.

परतफेड क्षमता -

मुदती कर्जाच्या बाबतीत कर्जदाराची परतफेड क्षमता ही प्रमुख्याने ज्यांचा कर्जाचा हप्ता व व्याजाची भरपाईसाठी पुरेसा आहे किंवा नाही. या बाबतची छाननी करुन परतफेडक्षमता प्रस्थापित होत असेलस कर्ज मंजूर केले जाईल.

कर्ज मागणी रुपये ५००,०००/- (रुपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त असलेस सनदीलेखापाल (चार्टर्ड अकौंटंट) यांनी प्रमाणित केलेल्या कर्जपरतफेड गुणोत्तर / DSCR (Debit Service Coverage Ratio) विचारात घेतले जाईल. DSCR (Debit Service Coverage Ratio) पुढील प्रमाणे कर्जपरतफेड / मंजूरीस ग्राह्य धरला जाईल.

किमान / आवश्यक DSCR - १ : १ परतफेड/ कर्जमंजूरीस पात्र

समाधानकारक (Satisfaction) - २ : १ परतफेड/ कर्जमंजूरीस पात्र
विचाराधिन (Tolerale) - १ : ५

सरासरी DSCR १ : ५ असेल तर कर्ज मागणी प्रस्ताव मंजूर करणेत येईल.

Calculation of DSCR -

DSCR - $\frac{\text{Profit after tax} + \text{Deperaciation} + \text{Interest of loan}}{\text{Annual Principal Installment} + \text{Interest on loan}}$

कर्जाचीमुदत व परतफेडीबाबत

परतफेडक्षमता, उद्योगउभारणीकाळ, उत्पादन हंगामचक्र, विक्री नियोजन इत्यादी बाबी विचारात घेवुन प्रामुख्याने परतफेड क्षमतेनुसार नवीन यंत्रसामुग्री (मशिनरी) कर्जाची मुदत निश्चित केली जाईल.

- नवीन यंत्रसामुग्री (मशिनरी) ३ वर्षांपासुन ७ वर्षांपर्यंत मुदत राहिल. मात्र, जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) कर्जासाठी पुढील प्रमाणे मुदत राहिल.
- जुनी यंत्रसामुग्री १ ते ३ वर्षे कालावधी - कर्ज मुदत - ५ वर्षे
- जुनी यंत्रसामुग्री ३ ते ५ वर्षे कालावधी - कर्ज मुदत - ३ वर्षे

कर्जाची परतफेड समान मासिक हप्ता पध्दतीने (EMI) करुन घेतली जाईल. मासिक हप्ता कर्जदाराकडे उत्पन्न मिळवणेचा काळ विचारात घेवुन प्रत्येक महिन्याची तारीख निश्चित केली जाईल किंवा कर्ज उचल तारीख हिच मासिक हप्ता परतफेड तारीख राहिल. प्रसंगी उत्पादन व विक्री विचारात घेऊन कर्जदारांचे मागणीस अनुसरुन, तिमाही किंवा सहामाही हप्ता सुध्दा विचाराधिन राहिल.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालास जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

वाहनतारण खरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्जे

उद्देश -

सभासद वैयक्तिक त्याच बरोबर व्यवसाय व्यापार कारणासाठी त्यांचे मागणीनुसार ज्या वाहनासाठी प्रादेशिक परिवहन कार्यालय (राज्य शासन) रीतसर नोंदणी होते. त्यासाठीच मध्यम मुदत कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.

- वैयक्तिक कारणास्तव - दुचाकी (Two Wheeler) चार चाकी (Four Wheeler) खरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्ज
- व्यापारी कारणास्तव - दुचाकी (Two Wheeler), तीन चाकी रिक्शा/टेम्पो - हौदा चार चाकी (Four Wheeler) बस, टेम्पो, मिनिट्रक, ट्रक, जे सी बी , क्रेन , डंपर, स्कुल बस, ऑब्युलन्स, शेती व्यवसाय व्यतिरिक्त वाहतूक , ट्रॅक्टर - ट्रेलर
अर्जदार त्यांचे मागणीस अनुसरून दुचाकी (Two Wheeler) वाहनाचे बाबतीत केवळ नवीन वाहन खरेदीसाठी कर्ज मंजूर केले जाईल. तर इतर (दुचाकी व्यतिरिक्त) वाहनाचे बाबतीत नवीन त्याच बरोबर पाच वर्षांचा आतील जुन्या वाहनासाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता -

१. अर्जदार / जांमिनदार हे बँकेचे सभासद असेल पाहिजेत. अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेच्या कोणत्याही प्रकारचा कर्जाचा थकबाकीदार असता कामा नयेत, त्याचबरोबर इतर/अन्य बँका / वित्तीय संस्था, सहकारी पतसंस्था व विकास / प्राथमिक सहकारी संस्थेचा थकबाकी असता कामा नये.
२. अर्जदार / जांमिनदार यांचे राहणेचे / व्यवसायाचे ठिकाण बँकेच्या कार्यक्षेत्रात पाहिजे.
३. अर्जदाराकडे वाहनचालविणेसाठी परवाना (Driving License) वाहन प्रकार नुसार असणे बंधनकारक राहिल. किंवा ड्रायव्हर यांची नियुक्ती करून वाहनाचा वापर करणार असले तर तसे लेखी अर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.

४. व्यावयार्डक / व्यापारी वापराचे वाहनाचे बाबतीत वाहतुकीचा परवाना (Transport Permit) पाहिजे.
५. अर्जदार व्यक्ती, उद्योजक, व्यापारी, कारखानादार, कारागीर, शेतकरी, नोकरदार स्वयंरोजगारी असली पाहिजे.
- ६) अर्जदाराचा आर्युविमा उतरविलेला असला पाहिजे. तसेच पॉलिशी नियमित पाहिजे. अर्जदार यांनी बँकेकडे सेव्हिगज / चालु खाते उघडणे क्रमप्राप्त आहे. कर्ज मंजूरी नंतर सदर सेव्हिगज / चालु खात्यात किमान दोन आर्युविमा हप्ता रक्कम शिल्लक ठेवली पाहिजे.

स्वगुंतणूक / दुरावा -

- नवीन वाहने (सर्व प्रकारची) - स्वगुंतवणूक - १५% (प्रत्यक्ष वाहन किंमत + इतर अनुषंगिक खर्च)
- जुनी वाहने (दुचाकी वगळता) - ३ वर्षातील जुने वाहन - ३५% (व्हॅल्युएशनच्या)
- ३ वर्षावरील मात्र ५ वर्षे कालावधी - ५०% (व्हॅल्युएशनच्या)

कर्ज मंजूरी - नवीन वाहनाबाबतीत कोटेशन रक्कमेचा - ८५% इतपत

- जुन्या वाहनाचे बाबतीत - खरेदी करार / संचकार पत्र किंवा व्हॅल्युएशन या मधील कमी
- असणाऱ्या रक्कमेचा - ६५% ते ५०% प्रमाणात

कागदपत्रे -

१. अर्जदार व जांमिनदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज पूर्णतः सादर केला पाहिजे.
२. अर्जदार व्यावसाईक, व्यापारी, उद्योजक, स्वयंरोजगारी असलेस अद्यावत तसेच मागील तीन वर्षांची आर्थिक पत्रके (ताळेबंद, उत्पादन, व्यापारीपत्रक, व नफा- तोटा पत्रक) तसेच तीन वर्षांचे इन्कमटॅक्स रिटर्न कर्जप्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत. या शिवाय मिळकत / मालमत्ता बाबतचे दाखले / उतारा पत्रक सुद्धा जोडलेली पाहिजेत.
३. शेतकरी अर्जदाराने त्यांचे मिळकतीचे ७/१२ व ८ अ उतारा, साखर कारखाना उस नोंद स्लिप, साखर कारखाना उस बिले(मागील किमान दोन वर्षांची) स्व - मालकिचे क्षेत्रातील ऊस दुसऱ्याच्या नावावर साखर कारखान्याला पाठविलेला असेल किंवा दुसऱ्याचे क्षेत्रातील ऊस साखर कारखान्यास अर्जदाराच्या नावे पाठविलेला असलेस सदरचे उत्पन्न परतफेडीस पात्र धरले जाणार नाही.
४. नवीन वाहनाचे बाबतीत अधिकृत विक्रेत्याचे कोटेशन कर्ज अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
५. वाहन विक्रेत्याकडे स्वगुंतवणूक पोटी रक्कम भरणा केली असलेस त्याची पावती / बिल / ॲडव्हान्स
६. जुने वाहन (दुचाकी व्यतिरिक्त) अर्जदार कर्जातून करणार असेल त्याबाबतचा करारपत्र / संचकार पत्र मुळ मालक (विक्रेता) यांचे आर सी टी सी बुक छायांकितप्रत, वाहणखरेदीची बिले / इनव्हाईस, विमा

पालिशी तसेच ड्रायव्हिंग लायसन्स इत्यादी कागदपत्रांचा छायांकितप्रती कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केल्या पाहिजेत.

७. खरेदीपोटी करारपत्र / संचकारपत्र / करार नमुना, अडव्हान्स (आगाऊभरणा) रक्कम कर्जदाराची स्वगुंतवणूक समजणेत येईल.

कर्ज मुदत -

१. नवीन दुचाकी, चारचाकी, तीनचाकी वाहन (हलकी वाहने) (व्यैयक्तिक व व्यापारी कारणास्तव) अर्जदार परतफेड क्षमता किंवा DSCR विचारात घेता - ३ ते ५ वर्षे
२. नवीन चारचाकी वाहने / आठ / सोळा चाकी वाहणे, जेसेबी , क्रेन इ. जड वाहने - ५ ते ७ वर्षे
३. सर्व प्रकारची जुनी वाहने खरेदीसाठी कर्ज (दुचाकी वगळून) अर्जदार परतफेड क्षमता / मागणी किंवा DSCR विचारात घेता. कर्जाची परतफेड अर्जदाराचे उत्पन्न साधन विचारात घेवून समान मासिक हप्त्यात (EMI) पद्धतीने मासिक / तिमाही / सहामाही किंवा वार्षिक पद्धतीने निश्चित केली जाईल.

तारण तपशिल -

१. प्राथमिक तारण (prime security)

कर्ज उचलीतून कर्जदाराने खरेदी केलेले कोणत्याही प्रकारचे वाहन हे सदर कर्जास प्राथमिक तारण (Prime Security) असेल कर्जदाराने वाहनाचे आर सी / टी सी बुकात बँक कर्जाचा बोजा नोंद (HP) करून दिला पाहिजे. प्रसंगी वाहनाचा दाखला (Vehical Certificate) बँकेकडून रितसर शुल्क भरणा करून प्रादेशिक वाहन कार्यालय (RTO) कडून उपलब्ध करून दप्तरी ठेवील. सदरचे शुल्क कर्जदाराकडून वसूल केले जाईल. या दाखल्यात बँक कर्ज बोजा नोंद नमुद असलेने तो तारणात पुरावा समजणेत येईल.

२. सहतारण (Collateral Security)

कर्जदाराने पुढील पैकी कोणत्याही एका पर्यायाद्वारे सहतारण (Collateral Security) बाबत पूर्तता केली पाहिजे

- रूपये १०००००/- रूपये एक लाखापेक्षा कमी कर्जाते बाबतीत सहतारण म्हणून आर्युविमा पॉलीसी (LIC Policy) बँकेकडील स्वतःची अथवा दुसऱ्याची मुदतबंद ठेव पावती बँकेच्या नावे बेची (Line) करून सहतारण दिली पाहिजे.
- रूपये १०००००/- रूपये एक लाख व त्यापेक्षा जास्त कर्ज मंजूर असलेस कर्जदाराने मालमत्ता / मिळकतीवर रजिस्टर तारण खताद्वारे बोजा नोंद करून दिली पाहिजे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट

देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

गृहपयोगी वस्तुखरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्ज (Consumer durables)

उद्देश -

सदर योजनेअंतर्गत अर्जदारास गृहपयोगी वस्तु जसे वॉशिंग मसिन, फ्रीज, टी व्ही संच, ओव्हन , ऑडीओ - व्हीडीओ सिस्टिम, वॉटर फिल्टर, व्हॅक्युमक्लिनर, एअरकंडिशनर. कुलर, गॅसगिझर, इलेक्टॉनिक गिझर, पंखे, इत्यादीसाठी मागणीनुसार कर्ज पुरवटा केला जाईल.

या योजनेंतर्गत केवळ नवीन गृहोपयोगी वस्तु खरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता -

१. अर्जदार / जांमिनदार व्यक्ती बँकेची सभासद पाहिजे. अर्जदार व जांमिनदार बँक कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते इतर कोणत्याही अन्य बँका, वित्तीय संस्था. सहकारी पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
२. अर्जदाराने अन्य कोणत्याही बँका, वित्तीय संस्था, सहकारी पतसंस्था, प्राथमिक/ विकास सेवा सहकारी संस्था कडून नमुद गृहपयोगी खरेदीसाठी कर्ज घेतलेले नसावे.
३. उद्योजक, व्यापारी, कारकानदार , नोकरदार, ग्रामिण कारागीर, स्वयंरोजगारी, कुटीरउद्योग, तसेच शेतकरी सभासदांना गृहपयोगी वस्तु खरेदीसाठी कर्ज मागणी करता येईल मात्र, अर्जदाराचे निवासाचे ठिकाण बँकेच्या कार्यक्षेत्रात पाहिजे.
४. अर्जदाराने बँकेकडे सेव्हिगज / चालु खाते असले पाहिजे, सदर खात्यावर किमान सहा महिने समाधानकारक व्यवहार आढळून आले पाहिजेत. सदर खात्यावर किमान शिल्लके इतपत सातत्याने शिल्लक असली पाहिजे.
५. अर्जदाराने नामांकित व दर्जेदार गृहपयोगी उत्पादन करणाऱ्या कंपनीचे कोटेशन सादर केले पाहिजे.

कागदपत्रे -

- १) अर्जदार व जांमिनदार यांनी बँकेचा विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज पूर्णतः भरून दिली पाहिजे.
- २) कर्ज मागणी अर्जासोबत खरेदी करावयाचे गृहपयोगी वस्तुचे कोटेशन जोडले पाहिजे.

- ३) अर्जदाराने कर्ज मागणी अर्जासोबत त्यांचे उत्पन्नबाबतची अद्यावत व मागील ३ वर्षांची आर्थिकपत्रके जोडली पाहिजेत. आयकर विवरण पत्रके (इन्कम टॅक्स रिटर्न) सुद्धा आवश्यकतेनुसार जोडलेली पाहिजेत.
- ४) व्यापारी / उद्योजक, कारखानादार / स्वयंरोजगारी, ग्रामिण / कुटीरउद्योग व व्यावसायिक अर्जदाराचे उत्पन्नावर आधारित परतफेड क्षमता ही प्राधान्याने इन्कम टॅक्स रिटर्न मधील नमुद उत्पन्नावर निश्चित केली जाईल. शेतकरी असल्यास शेती उत्पन्नबाबत ऊसबिल कर्ज मागणी सोबत सादर केली पाहिजेत.
- ५) अर्जदाराने त्यांचे मालमत्ता / मिळकतीबाबत मालकी दर्शविणारे खाते उतारे ७/१२ व ८ अ प्रॉपर्टीकार्ड) कर्जमागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजेत.

कर्ज मंजुर मर्यादा -

कोटेशन रकमेच्या - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजुर केले जाईल.

स्वगुंतवणूक / दुरावा -

कोटेशन रकमेच्या २५% इतपत रक्कम अर्जदाराने कर्ज मंजुरी नंतर बँकेकडील त्यांचे सेव्हिगज / चालु खात्यांना भरली जाईल.

तारणबाबत -

अर्जदाराने मंजुर कर्ज रकमेच्या उचलीतून खरेदी केलेली गृहपोगी वस्तु ही प्राथमिक तारण (Prime Security) राहिल.

सहतारण (Collateral Security) म्हणून अर्जदाराने खालील पैकी कोणत्याही एकाची पूर्तता केली पाहिजे.

- १) अर्जदाराचे नावे असलेली आर्युविमा पॉलिशी (LIC) बँकेच्या नावे कर्जास सहतारण म्हणून बेची करून दिली पाहिजे.
- २) अर्जदारांचे नावे बँकेत असलेली मुदतबंद ठेव सदर कर्जास सहतारण म्हणून बेची करून दिली पाहिजे. बँकेकडील स्वतःची अथवा दुसऱ्याची मुदतबंद ठेव पावती बँकेच्या नावे बेची (Lien) करून सहतारण दिली पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

गृहपयोगी खरेदी मध्यम मुदत ३६ महिने राहिल.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट

देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

स्थावर मालमत्ता तारण कर्ज - Loan Against Property (LAP)

उद्देश -

व्यापारी, उद्योजक, व्यावायाईक, स्वयंरोजगार वा शेतकरी यांना त्यांचे उद्योग व्यवसायासाठी भांडवलाची कमतरता निर्माण झाल्यास किंवा सध्याचे उद्योग - व्यवसायातील आर्थिक मंदी, बदलत्या , आवडी - निवडी मुळे उत्पादन / विक्री पद्धत मध्ये बदल करावयाचा आहे. एखादी गोष्ट संशोधन - अभ्यास करून नव्याने बाजारपेठेत आणावयाची आहे. उत्पादन करावयाची आहे. अशा विचारांत घेता परतफेड क्षमता प्रस्थापित होण्यास अडचण निर्माण होते. अशा अर्जदारांना त्यांचे स्व मालकीचे निष्कर्ष व निर्वेध स्थावर मालमत्ता तारणावर मुदती कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता -

- १) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे अ वर्ग सभासद पाहिजे. अर्जदार हा बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाच्या थकबाकीदार असता कामा नये. तसेच तो इतर वित्तीय संस्था, बँका, सहकारी संस्था तसेच प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
- २) अर्जदार यांची स्वकष्टार्जित स्व मालकीची निर्वेध व निष्कर्जी बिगर शेती स्थावर मालमत्ता असली पाहिजे. स्थावर मालमत्ता / मिळकत वडिलोपार्जित / वंशपरंपरेने अर्जदाराचे नावांवर झालेली असल्यास सुद्धा अर्जदार कर्जास पात्र राहिल.
- ३) कोणत्याही परिस्थितीती ज्या स्थावर मालमत्ता / मिळकतीचे वर्गीकरण शेतजमीन (कृषक) (Non Agricultuer land) असे आहे. त्या पोटी स्थावरमालमत्ता तारण कर्ज मंजूर केले जाणार नाही. किंवा शेतजमीन ही बिगरशेती करणेची प्रक्रिया सुरु आहे. अशा प्रकरणी सुद्धा कर्ज मंजूर केले जाणार नाही. तसेच शासनाने शेतजमीन बिगरशेती करणेचा आदेश पारित केला असला तरी त्या आदेशानुसार जरूर त्या अटी पूर्तता होऊन सक्षम कार्यालयाने नकाशे मंजूर केले नंतरच कर्जासाठी विचार केला जाईल. तथापि, व्यापारी/उद्योजक/कारखानदार/स्वयंरोजगारी हे बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील

ग्रामिण भागातील रहिवाशी असून त्यांचे नांवे शेतजमिन असलेस सदर शेतजमीन तारण घेउन त्यांचे बिगरशेती कारणासाठीचे उद्योग व्यवसाय, व्यापारासाठी असे कर्ज मंजूर केले जाईल.त्यासाठी त्यांनी सदरची शेतजमीन बँकेस कर्जापोटी रजिस्टर तारण गहाण ख्रताद्वारे तारण देऊन बँकेच्या कर्जाचा बोजा नोंद करून दिला पाहिजे.

- ४) ज्या स्थावरमालमत्ता बिगरशेती स्वरूपाच्या आहेत. मालमत्ता पत्रकी अर्जदाराची मालकी नमुद आहे. मात्र, मालमत्ता ब वर्गीकरणातील (B Tenure) असेल तर अर्जदार कर्जास पात्र असणार नाही. या शिवाय शासनाने खरेदी - विक्री, तुकडे विभाजन, मनाई केलेल्या तसेच भविष्यात शासन संपादन करणाऱ्या पट्ट्यातील स्थावर मिळकत बिगरशेती असल्या तरी अर्जदार कर्जास अपात्र असेल.
- ५) अर्जदाराने या कर्जापोटी तारण देणार असलेली स्थावर मालमत्तेवर / मिळतीवर अन्य कोणाही बँक, वित्तीय संस्था , सहकारी पतसंस्था, प्राथमिक सेवा सहकारी संस्था, राज्य/ केंद्रशासन परवानाधारक सावकार यांचा प्रथम, दुय्यम प्रकारचा कर्ज बोजा नमुद नसला पाहिजे.
- ६) बिगरशेती स्थावर मालमत्ता / मिळकत संयुक्त नावाने असल्यास या कर्जासाठी संयुक्त नावाने कर्ज मागणी केली पाहिजे.
- ७) भागीदारीपेढी (Partnership Firm) विश्वस्त मंडळ (Trust), अल्प प्रकारच्या संस्था(Societies) किंवा कंपनी (Company) यांचे मालकिचे बिगर शेती स्थावर मालमत्ता / मिळकतीवर या योजने अंतर्गत त्यांना कर्ज मंजूर केले जाणार नाही. सदरचे घटक या कर्जास अपात्र असतील.
- ८) बांधकाम विकासक व ठेकेदार / कंत्राटदार प्लॉट खरेदी - विक्री दलाल / एजंट गहाणवट व्यवहार करणारे परवानाधारक सावकार इत्यादी अर्जदार (Builder & Developer Building Contractor, commission agent) या कर्जास अपात्र असतील.
- ९) जी स्थावर मिळकत / मालमत्ता कर्जास तारण देणार आहे. अशा मलमत्तेची / मिळकतीबाबत कोणत्याही प्रकारची राज्य/ केंद्रशासन/ न्यायालय याची देय बाकी असता कामा नये.

कागदपत्रे -

- १) अर्जदार व जांमिनदार यांना कर्जाचा बँकेच्या विहित नमुन्यात अर्ज पूर्णतः भरून दिली पाहिजे.
- २) अर्जदार ज्या बिगरशेती स्थावर मालमत्ता/ मिळकत तारण देऊन कर्ज घेणार आहे. अशा स्थावर मिळकत / मालकिबाबत खाते उतारे (प्रॉपर्टी कार्ड) ७/१२ व ८ अ उतार (बिगरशेती नमुद असलेले) कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजेत.
- ३) अर्जदार ज्या बिगरशेती स्थावर मिळकत / मालमत्तेवर कर्ज घेणार आहे. त्या मालमत्ता / मिळकतीचा किमान १५ (पंधरा) वर्षांचा शोध अहवाल (Search Report) अधिकृत वकिलाचे प्रमाणित केलेला कर्जप्रकरणासोबत सादर केला पाहिजे. सदरचा शोध अहवाल (Search Report) बँकेच्या पॅनेलवरील वकिल कडून प्रसंगी तपासून त्यांचे कडून अभिप्राय (Vetting) करून घेतला जाईल.

- ४) शासनमान्य अधिकृत व्हॅल्युएटर - इंजिनियर / आर्किटेक्टर यांचे कडून ज्या स्थावर मालमत्ता / मिळकतीवर तारण कर्ज अर्जदार काढणार आहे. त्यांचे मुल्यांकन (व्हॅल्युएशन) अहवाल कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे. सदरचा मुल्यांकन अहवाल (Valuation Report) प्रसंगी बँकेच्या पॅनेलवरील इंजिनियर / आर्किटेक्टर यांचे कडून तपासून व प्रमाणित (Vetting) करून घेतला जाईल,
- ५) अर्जदार यांने ज्या स्थावर मालमत्ता / मिळकत - तारण देऊन कर्ज घेणार आहे असा स्थावर मालमत्ता / मिळकत बाबतचे ग्रामपंचायत, नगरपालिका, महामगरपालिका यांचे कर (घरफाळा) भरलेली पावती/ पावतीची छायांकित प्रत कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे. त्यांचप्रमाणे अन्य कोणतीही शासकिय देणी जसे आकर्षक कर गुंठेवारी नियमितीकरण शुल्क , बीज , पाणी, बिल देयके भागविली असली पाहिजेत.
- ६) अर्जदार ज्या स्थावर मालमत्ता / मिळकती पोटी या योजनेअंतर्गत कर्ज घेणार आहे. त्यां जागेचा नकाशा / समजुतीचा नकाशा, ग्रामपंचायत, नगरपालिका, महामगरपालिका वांधकाम / वे - आऊट मंजुर नकाशा प्रत जोडली पाहिजे.
- ७) अर्जदाराने कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत अद्यावत व गेल्या तीन (३) वर्षातील आर्थिकपत्रके (ताळेबंद, उत्पादन - व्यापारीपत्रक, नफा - तोटा पत्रक) सादर केली पाहिजेत. सदरची आर्थिकपत्रके चार्टर्ड अकॉंटंट यांनी प्रमाणित केलेली असली पाहिजेत.
- ८) अर्जदाराने कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत तीन (३) वर्षांची इन्कमटॅक्स रिटर्न (आयकर विवरणपत्रके) जोडली पाहिजेत.
- ९) अर्जदार व जांमिनदार यांचे बँकेत सेव्हिगज/चालू/ यांचे खाते असले पाहिजे. सदर खात्याचा मागील १ वर्षाचा उतारा कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे. तसेच सदर सेव्हिगज / चालू खात्यास समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- १०) अर्जदार व जांमिनदार यांची आपला ग्राहक ओळख (KYC) व C - KYC नुसार द्यावयाची कागदपत्रांची पूर्तता केली पाहिजे. स्थावरतारण कर्जाचा विनियोग , यंत्रसामुग्री, खरेदी, फर्निचर अंतर्गत सजावट , बांधकाम करणार असतील तर कोटेशन / इस्टीमेट कर्ज मागणी अर्ज सोबत सादर केले पाहिजेत.

कर्जकारण / प्रकार / मुदत

अर्जदार त्यांचे स्वमालकीचे निर्वेघ व निष्कर्ष विगारशेती स्थावरतारणावर मध्यम मुदत कर्ज पुढील कारणास्तव मंजुर करणते येईल.

१) खेळते भांडवली मध्यम मुदत कर्ज -

जे व्यावसाईक, कारखानादार , उद्योजक, उत्पादक, व्यावसाईक इत्यादी यांचे धंद्यातील खेळते भांडवल कोणत्या ना कोणत्या कारणास्तव अडकून (Block) पडलेले आहेत अशा अर्जदारांना त्यांचे अडकून

पडलेले खेळते भांडवल (Blocked Working Capital) विचारात घेवून परतफेड क्षमतेनुसार कर्ज मंजुरीस पात्र रकमेपोटी या योजने अंतर्गत कर्ज मर्यादा मंजुर केली जाईल.

साधारणतः खेळत्या भांडवलातील अडकलेली रक्कम (Blocked Working Capital) पुढील प्रमाणे गृहीत धरली जाईल.

- १) शिल्लकमाल पत्रकातील / स्टॉक स्टेटमेंट प्रमाणे प्रत्यक्ष असणाऱ्या माल / स्टॉक पैकी जो माल वेळीच विक्री होत नाही. अपेक्षापेक्षा जास्त काळ विक्रीसाठी लागतो (Slow Moving Stock) याची किंमत वाजारभाव किंवा उत्पादन / खरेदी दर या मधील कमी दरानुसार अशा मालाची अडकलेली रक्कम निश्चित केली जाईल.
- २) पुरवठादार, उत्पादक, घाऊक, व्यापारी यांचेकडे मालाचे खरेदीपोटी डिपॉझिट / अनामत रकमा / सुरक्षा डिपॉझिट ठेवलेल्या रकमा असल्यास त्याची रक्कम निश्चित केली जाईल.
- ३) ९० (नव्वद) दिवसावरील उधार विक्री / बिल्स रिसिद्धेबल यादी व खात्याप्रमाणे रक्कम याची पार्दर्शीक छाननी करून वसुली बाबतची खात्री असणाऱ्या खात्यावरील येणेबाकी वसुली कालावधी पुढील प्रमाणे गृहीत धरून रक्कम निश्चित केली जाईल.

- १ वर्षात वसुली होणारी बिल्स येणे / उधार विक्री रक्कम रु. -----
- १ वर्षापासून दोन वर्षात वसुली होणारी बिल येणे / उधार विक्री रक्कम रु. -----
- २ वर्षापासून तीन वर्षात वसुली होणारी बिल येणे / उधार विक्री रक्कम रु. -----

- ४) खरेदी - विक्री वाढावा (Surplus) खेळते भांडवली कर्ज खाती भरणा / चालू खाते न करता आवश्यकता व गरज विचारात घेवून जितकी रक्कम व्यवसाय / उद्योग कारखानां कडे गुंतवणूक स्वरूपात (Investment) म्हणून वापरलेली आहे. साधारणतः १ ते ३ वर्षातील अशी पुढील प्रमाणेची गुंतवणूक विचारात घेतली जाईल.

- व्यवसाय / दुकान / कारखाना / हॉटेल / उपहारगृह इमारती मधील गुंतवणूक
- डेडस्टॉक / फर्निचर/ फिक्चर नव्याने केलेमुळे
- प्रदुषण पुर्तते अनुषंगाने बागबगीचा / सांडपाणी / धुर / कार्बन / व्यवस्थापनासाठीचा खर्च
- सध्याचे यंत्रसामुग्री पुरक / पर्यायी यंत्रसामुग्री खरेदी
- ग्राहकाचे / कर्मचारीसाठी पार्किंग सोय / बाथरूम / टॉयलेट सुविधा
- शोरूम फर्निचर / इलेक्ट्रीकल / डिजिटल
- डिजिटल साईन बोर्ड

या व्यतिरिक्त इतर कोणतेही कारण ज्यामुळे खेळते भांडवल अडकून पडलेले आहे. हे अर्जदार सबळ पुराव्यानिशी अर्जासोबत सदर त्या कागदपत्राने सादर केलेस त्याचा समावेश खेळते भांडवली मध्यम मुदत कर्जास करणते येईल.

२) मध्यम मुदत कर्ज - फर्निचर - फिक्चर व अंतर्गत सजावट कारणासाठी -

जे अर्जदार त्यांची स्थावर मालमत्ता / मिळकत तारण देवून कर्ज घेणार आहेत. व सदर कर्जाचा वापर - फर्निचर - फिक्चर व अंतर्गत सजावट कारणासाठी करणार आहेत त्यांना या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र त्यासाठी पुढील कागदपत्रे द्यावी लागतील.

- अधिकृत आर्किटेक्ट / इंजिनियर यांचा फर्निचर - फिक्चर व अंतर्गत, सजावट बाबतचा नकाशा (प्लॅन) व एस्टीमेट (अंदाजपत्रक) कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजेत
- फर्निचर व अंतर्गत सजावटीसाठी द्या वस्तु खरेदी करणार त्यांचे कोटेशन / बिल / इन्व्हाईस / क्रेडीट मेमो. कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजेत
- सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांचा अंतर्गत सजावटी खर्च प्रकल्प अहवाल नुसार छाननी अहवाल (Appraisal Note) कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजेत.

कर्ज मंजूरी व दुरावा -

कर्जमंजूरी कोटेशनच्या - ७५% इतपत

स्व गुंतवणूक कोटेशनच्या - २५% इतपत

३) मध्यम मुदत कर्ज - यंत्रसामुग्री खरेदी (नवीन यंत्रसामुग्री)

कारखानादार, उद्योजक, उत्पादक, स्वयंरोजगारी, व्यावसायिक, शेतकरी जे उद्योग करतात त्यांना सध्याचे यंत्रसामुग्रीत पुरक यंत्रसामुग्री खरेदी करावयाचे आहे. आधुनिक यंत्रसामुग्री खरेदी करावयाचे आहे. उत्पादन प्रक्रिया / उत्पादन खर्च कमी होणेसाठी अद्यावत यंत्रसामुग्री घ्यावयाची आहे. त्यांनी या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. मात्र, त्यांनी पुढील कागदपत्रे कर्ज मागणी सोबत दिली पाहिजेत.

- जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) ते मूळ बिले / इन्व्हाईस/कॅशमेमो तसेच विमा उतरविला असलेस विमा पॉलिशी कर्ज मागणी प्रस्ताव / संचकारपत्र / यंत्रसामुग्री खरेदी करारपत्र सोबत जोडलेले पाहिजे.
 - जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) यांचे कडून खरेदी करणार त्यांचेबरोबर खरेदी / विक्री बाबत झालेला करारपत्र / संचकारपत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे. संचकारपत्रात आगावू भरलेली रक्कम (अॅडव्हान्स) स्वगुंतवणूक समजणेत येईल. (रूपये १००/- व रु.२००/- प्रमाणे स्टॅप वर संचकार पत्र असले पाहिजे)
 - जुने यंत्रसामुग्री (मशिनरी) बाबत यंत्रसामुग्री मुल्यांकन अहवाल (Machinery Valuation Report) सदरचा मुल्यांकन अहवाल मान्यतापात्र व्हॅल्युएटर किंवा बँकेच्या पॅनेलवरील व्हॅल्युएटर यांचे कडून करून घेउन कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.
 - जुनी यंत्रसामुग्री (मशिनरी) व्हॅल्युएशन व यंत्रसामुग्रीचे कालावधीप्रमाणे कर्ज मंजूरी व स्वगुंतवणूक तक्ता पुढील प्रमाणे राहिल.
१) ३ वर्षांच्या आतील -	७०% प्रमाणे	(स्वगुंतवणूक - ३०%)
२) ३ वर्षांपेक्षा जास्त मात्र ५ वर्षांपर्यंत -	६०% प्रमाणे	स्वगुंतवणूक - ४०%)
३) ५ वर्षे ते ७ वर्षे -	५० % प्रमाणे	स्वगुंतवणूक - ५०%)

४) ७ वर्षावरील - ४०% प्रमाणे स्वगुंतवणूक - ६०%)

- यंत्रसामुग्री (नवीन) खरेदीचे कोटेसन व बसविणेचा खर्चाचे ८५% पर्यंत कर्ज मंजूरी व स्वगुंतवणूक १५% प्रमाणे राहिल.
- यंत्रसामुग्री बसविणे (Installation) खर्चाचे अंदाजपत्रक कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजे.
- सनदी लेखापाल (चार्टर्ड अकॉंटंट) यांचा प्रमाणित केलेला प्रकल्प अहवाल कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.

व्यापारी इमारत / दुकान गाळा / कारखाना शेड/ कारखाना इमारत/ रहिवाशी घर / फ्लॅट इ. दुरुस्ती व विस्तारीकरण कामासाठी मध्यम मुदत कर्ज

पात्रता व कादगपत्रे -

- १) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे अ वर्ग सभासद पाहिजेत, त्याचप्रमाणे अन्य बँकेच्या थकबाकीत असता कामा नयेत. त्याचप्रमाणे अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्त संस्था, बिगर वित्तिय संस्था, सहकारी पतसंस्था व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
- २) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत तसेच मागील तीन (३) वर्षांची चार्टर्ड अकॉंटंट यांनी प्रमाणित केलेली आर्थिक पत्रके (ताळेबंद , नफा - तोटा पत्रक)
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांची तीन (३) वर्षांची इन्कमटॅक्स रिटर्न (आयकर विवरणपत्रके)
- ४) शेतकरी अर्जदाराचे बाबतीत त्यांचे मालकिच्या शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे तसेच शेती उत्पादन अनुषंगाने कागदपत्रे / बिले / पावत्या (साखर कारखाना ऊस बिल / ऊस नोंद स्लिप / मार्केट कमीटी मालविक्री सेस भरणापावती / घाऊक व्यापारी / कारखानदार विक्री केलेस त्यांची पावती)
- ५) शासकिय नोकरीत असलेले , आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व नावाजलेल्या कंपनी, सहकारी संस्थाकडील कायम कर्मचारी / नोकर यांनी कर्ज मागणी केलेस कर्ज मागणी अर्जासोबत पुढील कागदपत्रे जोडणेची आहेत.
 - अद्यावत / मागील ६ महिन्यांचे पगार / वेतन दाखले
 - नोकरीस नियुक्त केलेचे पत्र किंवा नोकरीस असलेबाबतचे सर्टिफिकेट
 - पगार / वेतन ज्या बँकेत जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा उतारा
 - संबंधित शासकिय कार्यालय , कंपनी, सहकारी संस्था, यांचे कर्जाचा हप्ता पगारातून कपात करणे अनुषंगाने हमीपत्र

- प्रस्तावित कर्ज मागणीचा हप्ता विचारात घेता पगारातून एकूण होणारी कपात ६०% पेक्षा जास्त नसावी
- ६) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खातेदार पाहिजेत. तसेच बँकेकडील सदर खातेवर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ७) अर्जदार यांचे कडून जुने घर / इमारत / फ्लॅट इ. स्थावर मालमत्ता खरेदी करणार आहे. त्याचे मालकी अनुषंगाने सदरची मालमत्ता खरेजी पत्रातील मुळ व छायांकित प्रत कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केली पाहिजे मात्र छायांकितप्रत नोटरी वकील यांनी प्रमाणित केलेली सादर करणे बंधनकारक राहिल.
- ८) मिळकत विक्रेत्यास वडिलार्जित/ वंश वरंपरेने मिळालेला/ प्राप्त झालेली असलेस इतर वारसाचे हक्क सोडपत्र, कौंटबिक वाटणीपत्र, मृत्यु पत्र, बक्षिसपत्र, तटजोड करारनामा, इ लागू प्रमाणे कागदपत्रे छायांकितप्रती कर्ज प्रस्तावासोबत अर्जदाराने जोडल्या पाहिजे. ह्या प्रती सुद्धा नोटरी वकील यांनी प्रमाणित केलेल्या सादर करणे बंधनकारक राहिल
- ९) खरेदी करावायांचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट बांधकामाबाबत सक्षम ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांची खालील कागदपत्रे छायांकित प्रती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडल्या पाहिजेत. (लागू प्रमाणे)
- बांधकाम परवाना व मंजूर नकाशा
 - बांधकाम पुर्णत्व दाखला वा भोगावटा प्रमाणपत्र
 - अंशतः बांधकाम पूर्णत्व दाखला
 - बांधकाम नियमितीकरण प्रमाणपत्र
 - घरफाळा / स्थानिक कर / पाणीपट्टी भरणा पावती
 - वीज बिल
- १०) अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांचे इमारत दुरुस्ती / विस्तार / नुतणीकरण / बाबतचा प्लॅन व इस्टिमेट कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केला पाहिजे.
- ११) विस्तारिकरण बाबत सक्षम ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महामगरपालिका यांचा बांधकाम परवाना व मंजूर प्लॅन मुळप्रती व छायांकित प्रतीसह कर्ज प्रस्ताव सोबत सादर केला पाहिजे.
- १२) ज्या इमारत / घराचे नुतणीकरण / दुरुस्ती करणार त्यांचा घरफाळा / स्थानिक ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांची कर / घरफाळा भरणा पावती.
- १३) विज / पाणी बिल / भरणा पावती.

कर्ज मंजूरी -

अधिकृत इंजिनियर यांचे इस्टिमेटच्या - ७५%

स्वः गुंतवणूक -

अधिकृत इंजिनियर यांचे इस्टिमेटच्या - २५%

स्वःगुंतवणूक अर्जदाराने सेव्हिगज / चालु ख्रात्यात भरणा करणे किंवा साहित्य खरेदी बिले / इंजिनियर फी भरणापावती सादर करणे .

कर्ज मुदत -

जास्तीत जास्त - ७ वर्षे (८४ महिने)

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

धन्वंतरी - वैद्यकिय व्यावसाईक / मध्यम / दिर्घ मुदत कर्ज योजना

उद्देश -

बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील नोंदणीकृत वैद्यकिय व्यावसाईक ज्यामध्ये - डॉक्टर, पॅथॉलॉजिस्ट, भुलतज्ञ, फार्मासिस्ट इत्यादीचा समावेश राहिल, त्यांना वैद्यकिय व्यवसायासाठी या योजनेअंतर्गत पुढे नमुद कारणास्तव कर्ज मंजुर केले जाईल.

पात्रता -

- १) बँकेच्या कार्यक्षेत्रात वास्तव्यास असणारे व बँकेचे अ वर्ग सभासद असणाऱ्या वैद्यकिय व्यवसायातील नोंदणीकृत व्यावसाईक या कर्ज योजने अंतर्गत कर्ज मंजूरीसाठी पात्र असेल.
- २) वैद्यकिय व्यावसाईक संबंधित व्यवसायाचे संघटना / संस्था / असोशिएसन यांचा सभासद असला पाहिजे.
- ३) होमिओपॅथिक, आर्युवेदिक, अॅलोपॅथिक, इत्यादी वैद्यकिय क्षेत्रातील पदवीधर, पदव्युत्तर पदवीधारक, पदविकाधारक, कर्जास पात्र असतील, तसेच सदरची पदवी मान्यतापात्र विद्यापिठ / आरोग्य विग्यापिठ किंवा मेडिकल कौन्सिल यांचेकडून प्राप्त केलेली असली पाहिजे.
- ४) औषधाचे व्यवसायासाठी सुद्धा मान्यतापात्र विद्यापीठाची , पदविका, पदवी / पदव्युत्तर पदवी धारण केलेली व बँकेची सभासद असलेली व्यक्ती या योजनेअंतर्गत कर्जास पात्र राहिल. मात्र, त्याचेकडे सदरचा व्यवसाय करणेचा ग्रामपंचायत, जिल्हापरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका, इत्यादी शासकिय यंत्रणेचा परवाना पाहिजे (लागूप्रमाणे)
- ५) डॉक्टर्स यांचे कडे सुद्धा व्यवसाय करणेचा ग्रामपंचायत, जिल्हापरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका इत्यादी शासकिय यंत्रणेचा त्यांचेकडे परवाना पाहिजे (लागू प्रमाणे)
- ६) मात्र, डॉक्टर, फार्मासिस्ट इत्यादी वैद्यकिय व्यावसाईक अन्य ठिकाणी नोकरी करीत असतील तर ते या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूरीसाठी अपात्र राहतील.

कर्ज उद्देश / प्रकार व त्यासाठी लागणारी कागदपत्रे -

अ) हॉस्पिटल इक्विपमेंटस / मशिनरीसाठी मध्यम मुदत कर्ज -

वैद्यकीय व्यावसाईकला त्यांचे व्यवसाय / दवाखान्यासाठी आवश्यक असणारी सर्व प्रकारची हॉस्पिटल इक्विपमेंट व मशिनरी खरेदी साठी मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

कागदपत्रे -

- १) विहित नमुन्यातील बँकेचा कर्ज मागणी अर्ज
- २) हॉस्पिटल इक्विपमेंट व मशिनरी खरेदीचे कोटेशन कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- ३) रूपये ५०००००/- (रूपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जादा कर्ज मागणी असेल तर चार्टर्ड अकॉंटंट प्रमाणित प्रकल्प अहवाल (Project Report) व त्यावर त्यांचा अभिप्राय (अप्राइजल अहवाल) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- १) दवाखान्याची जागा स्वतःचे मालकीची असलेस त्या बाबतीत मालकी दर्शविणारी कागदपत्रे , मालमत्ता / मिळकत, सर्च रिपोर्ट (१५ वर्षांचा) व व्हॅल्युएशन रिपोर्ट
- २) दवाखान्याची जागा भाड्याची असलेस भाडेकरारपत्र व लिजवर असलेस लिजडिड
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत व गेल्या (मागील तीन ३)वर्षांची आर्थिक पत्रके (ताळेबंद, नफा व तोटापत्रके)
- ४) अर्जदार यांची ३ वर्षांची इन्कम टॅक्स रिटर्न (आयकर विवरण पत्रके)
- ५) अर्जदाराने या योजनेअंतर्गत कर्जास तारण (प्राथमिक / सहतारण) घावयाचे. मालमत्ता / मिळकतीचे मालकीबाबतचे उतार , अधिकृत वकिलाचा शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) व अधिकृत इंजिनियर यांचा व्हॅल्युएशन रिपोर्ट कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजेत.

कर्जमर्यादा व स्व गुंतवणूक (दुरावा)

- १) हॉस्पिटल इक्विपमेंट / मशिनरी कोटेशनच्या जास्तीत जास्त - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) अर्जदाराने २५% प्रमाणे होणारी स्व गुंतवणूक त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज / चालु खात्यास जमा केली पाहिजे.
- ३) पुरवठादार / विक्रेता यांना परस्पर भरलेल्या आगाऊ रकमेचा (अॅडव्हान्स) चा समावेश स्व गुंतवणूकपोटी केला जाईल. किंवा स्व गुंतवणूक पोटी बँकेकडे जमा केलेल्या रकमेतून अर्जदाराचे सुचनेप्रमाणे पुरवठादार / विक्रेता यांना वर्ग केली जाईल.
- ४) कर्जाची कमाल मर्यादा वैयक्तिक कर्ज कमाल मर्यादेइतपत (Unit/Individual Exposure Limit) पर्यंत राहिल.
- ५) कर्जाचे सामुहिक कमाल मर्यादा (Group Exposure) अंतर्गत मर्यादेत या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. सामुहिक कर्ज मर्यादा (Group Exposuer) मध्ये वैद्यकीय व्यवसाईकांची इतर सर्व प्रकारची कर्जे व योजनेअंतर्गत मंजूर केलेची कर्जे यांचा समावेश वैद्यकीय व्यवसाय अंतर्गत समजणेत येईल.

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमता विचारात घेवून या योजनेअंतर्गत ३ ते ७ वर्षासाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) हॉस्पिटल इक्विपमेंट / मशिनरी दवाखान्यात बसविणेसाठी लागणारा काळ विचारात घेऊन अर्जदाराचे मागणीनुसार ३ ते ६ महिने इतका उभारणी काळ (मॉरॅटोरियम पिरीयड) कर्ज फेडीसाठी गृहित धरला जाईल. या काळातील केवळ व्याजाची भरपाई कर्जदाराने करणेची आहे. तर कर्जाचे समान मासिक हप्ते (EMI) मॉरॅटोरियम पिरीयड वगळून कर्ज मुदतीत समाने हप्ते रूपाने पाडणेत येतील

ब) हॉस्पिटल फर्निचर - फिक्चर / अंतर्गत सजावटीसाठी मध्यम मुदत कर्ज -

वैद्यकिय व्यावासाईकांना त्यांचे व्यवसाय / दवाखान्यासाठी स्वमालकीचे अथवा भाडेकरारपत्राने भाड्याने घेतलेल्या इमारतीचे फर्निचर - फिक्चर/ अंतर्गत सजावटीसाठी मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता व कागदपत्रे -

- १) बँकच्या कार्यक्षेत्रात वास्तव्यास असणारे व बँकेचे अ वर्ग सभासद असणाऱ्या वैद्यकिय व्यवसायातील नोंदणीकृत व्यावासाईक या कर्ज योजने अंतर्गत कर्ज मंजूरीसाठी पात्र असेल.
- २) वैद्यकिय व्यावासाईक संबंधीत व्यवसायाचे संघटना / संस्था / असोशिएसन यांचा सभासद असला पाहिजे.
- ३) होमिओपॅथिक, आर्युवेदिक, अॅलोपॅथिक, इत्यादी वैद्यकिय क्षेत्रातील पदवीधर, पदव्युत्तर पदवीधारक, पदविकाधारक, कर्जास पात्र असतील, तसेच सदरची पदवी मान्यतापात्र विद्यापिठ / आरोग्य विग्यापिठ किंवा मेडिकल कौन्सिल यांचेकडून प्राप्त केलेली असली पाहिजे.
- ४) औषधाचे व्यवसायासाठी सुद्धा मान्यतापात्र विद्यापीठाची , पदविका, पदवी / पदव्युत्तर पदवी धारण केलेली व बँकेची सभासद असलेली व्यक्ती या योजनेअंतर्गत कर्जास पात्र राहिल. मात्र, त्याचेकडे सदरचा व्यवसाय करणेचा ग्रामपंचायत, जिल्हापरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका, इत्यादी शासकिय यंत्रणेचा परवाना पाहिजे (लागूप्रमाणे)
- ५) डॉक्टर्स यांचे कडे सुद्धा व्यवसाय करणेचा ग्रामपंचायत, जिल्हापरिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका इत्यादी शासकिय यंत्रणेचा त्यांचेकडे परवाना पाहिजे (लागू प्रमाणे)
- ६) मात्र, डॉक्टर, फार्मासिस्ट इत्यादी वैद्यकिय व्यावासाईक अन्य ठिकाणी नोकरी करीत असतील तर ते या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूरीसाठी अपात्र राहतील.
- ७) फर्निचर - फिक्चर , इलेक्ट्रिक फिटींग, अंतर्गत सजावट इत्यादी अधिकृत इंजिनियर यांचे इस्टीमेंट (अंदाजपत्रक) व प्लॅन (नकाशा) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- ८) रूपये ५०००००/- (रूपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जादा कर्ज मागणी असलेतर चार्टर्ड अकोटंटं यांनी प्रमाणित केलेला प्रकल्प अहवाल (Project Report) व त्यासंबंधीचा अभिप्राय (अप्रायझल अहवाल)
- ९) विहित नमुन्यातील बँकेचा कर्ज मागणी अर्ज व त्यासोबत हॉस्पिटल इक्विपमेंट व मशिनरी खरेदीचे कोटेशन कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.

१०) रूपये ५०००००/- (रूपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जादा कर्ज मागणी असेल तर चार्टर्ड अकॉउंट प्रमाणित प्रकल्प अहवाल (Project Report) व त्यावर त्यांचा अभिप्राय (अप्राइजल अहवाल) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.

कर्ज मर्यादा व स्व गुंतवणीक - (दुरावा)

- १) हॉस्पिटल फर्निचर - फिचर / अंतर्गत सजावट नुतणीकरण इस्टिमेटच्या - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) इस्टिमेटच्या २५% प्रमाणे इतकी स्वगुंतवणूक राहिल
- ३) परवानगीसाठी सक्षम कार्यालयात भरणा केलेल्या अनामत / शुल्क रक्कमा गृहित धरल्या जातील
- ४) मंजूर कर्जाची उचल अधिकृत इंजिनियर यांचे कामापूर्ता अहवाल (Construction Progress & Completion Stage Report) नुसार टप्पा (Stage) पद्धतीने ७५:२५ प्रमाणात कर्ज उचल दिली जाईल.
- ५) पुरवठादार / विक्रेता / इंजिनियर यांना परस्पर भरलेल्या आगाऊ रकमेचा (अॅडव्हान्स) चा समावेश स्व गुंतवणूकपोटी केला जाईल. किंवा स्व गुंतवणूक पोटी बँकेकडे जमा केलेल्या रकमेतून अर्जदाराचे सुचनेप्रमाणे पुरवठादार / विक्रेता यांना वर्ग केली जाईल.
- ६) कर्जाची कमाल मर्यादा वैयक्तिक कर्ज कमाल मर्यादेइतपत (Unit/Individual Exposure Limit) पर्यंत राहिल.
- ७) कर्जाचे सामुहिक कमाल मर्यादा (Group Exposure) अंतर्गत मर्यादेत या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. सामुहिक कर्ज मर्यादा (Group Exposuer) मध्ये वैद्यकिय व्यवसाईकंची इतर सर्व प्रकारची कर्जे व योजनेअंतर्गत मंजूर केलेची कर्जे यांचा समावेश वैद्यकिय व्यवसाय अंतर्गत समजणेत येईल.

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमता विचारात घेवून या योजनेअंतर्गत ३ ते ७ वर्षासाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) हॉस्पिटल इक्विपमेंट / मशिनरी दवाखान्यात बसविणेसाठी लागणारा काळ विचारात घेऊन अर्जदाराचे मागणीनुसार ३ ते ६ महिने इतका उभारणी काळ (मॉरिटोरियम पिरीयड) कर्ज फेडीसाठी गृहित धरला जाईल. या काळातील केवळ व्याजाची भरपाई कर्जदाराने करणेची आहे. तर कर्जाचे समान मासिक हप्ते (EMI) मॉरिटोरियम पिरीयड वगळून कर्ज मुदतीत समाने हप्ते रूपाने पाडणेत येतील

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमतेनुसार ७ वर्षे ते १० वर्षे मुदतीने सदरचे कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) कर्जासाठी ६ महिने ते १२ महिने काळ मॉरिटियम पिरीयड मागणीनुसार दिला जाईल. या काळात व्याजाची भरपाई करावी लागेल. उर्वरित काळाचे समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

क) हॉस्पिटल इमारत बांधकाम दिर्घ मुदत कर्ज / मध्यम मुदत -

वैद्यकिय व्यावासाईक यांना त्यांचे स्व मालकी जागेवर हॉस्पिटल इमारत / मेडिकल शॉप इमारत बांधणेसाठी मध्यम वा दिर्घ मुदतीचे कर्ज मंजूर करणेत येईल.

कागदपत्रे -

- १) बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज पूर्णतः भरून दिला पाहिजे.
- २) रु. ५०००००/- (रुपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त कर्ज मागणी असलेतर चार्टर्ड अकॉंटंट यांनी प्रमाणित केलेला / छाननी केलेला प्रकल्प अहवाल (प्रोजेक्ट रिपोर्ट) कर्ज प्रस्ताव सादर केला पाहिजे.
- ३) ज्या जागेवर हॉस्पिटल इमारत / मेडिकल शॉपी इमारत बांधणार आहे. त्यांची अर्जदार / कर्जदाराचे नावाने मालकी हक्क दर्शविणारी अधिकृत कागदपत्रे (प्रॉपर्टी कार्ड, ७/१२ व ८ अ) कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडले पाहिजेत. बांधकाम कारावयाची जागा / भुखंड प्लॉट बिगरशेती (अकृषक) वर्गवारीतील पाहिजे.
- ४) इमारत बांधकामासाठी अधिकृत इंजिनियर यांनी तयार केलेले प्लॅन एस्टीमेट कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- ५) इमारत बांधकामासाठी सक्षम कार्यालय जसे ग्रामपंचायत, नगरपालिका, महानगरपालिका यांची बांधकाम परवानगीपत्र व मंजूर बांधकाम नकाशाची प्रत कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- ६) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत व मागील तीन (३) वर्षांचे आर्थिकपत्रके (ताळेबंद नफा व तोटापत्रके)
- ७) अर्जदार यांची ३ वर्षांची आयकर विवरणपत्रके (इन्मकॉम्स रिटर्न) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.

- ८) अर्जदाराने या योजनेतर्गत कर्जास प्राथमिक / सहतारण द्यावयाचे स्थावर मालमत्ता / मिळकतीबाबत अधिकृत व कितीचा १५ (पंधरा) वर्षांचा शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) व अधिकृत इंजिन्अर यांचा प्लॉट / जागा व्हॅल्युएशन रिपोर्ट कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजे..

कर्ज मर्यादा व स्व गुंतवणूक - (दुरावा)

- १) हॉस्पिटल फर्निचर - फिचर / अंतर्गत सजावट नुतणीकरण इस्टिमेटच्या - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) इस्टिमेटच्या २५% प्रमाणे इतकी स्वगुंतवणूक राहिल
- ३) परवानगीसाठी सक्षम कार्यालयात भरणा केलेल्या अनामत / शुल्क रक्कमा गृहित धरल्या जातील
- ४) मंजूर कर्जाची उचल अधिकृत इंजिनियर यांचे कामापूर्ता अहवाल (Construction Progress & Completion Stage Report) नुसार टप्पा (Stage) पद्धतीने ७५:२५ प्रमाणात कर्ज उचल दिली जाईल.
- ५) पुरवठादार / विक्रेता / इंजिनियर यांना परस्पर भरलेल्या आगाऊ रकमेचा (अॅडव्हान्स) चा समावेश स्व गुंतवणूकपोटी केला जाईल. किंवा स्व गुंतवणूक पोटी बँकेकडे जमा केलेल्या रकमेतून अर्जदाराचे सुचनेप्रमाणे पुरवठादार / विक्रेता यांना वर्ग केली जाईल.
- ६) कर्जाची कमाल मर्यादा वैयक्तिक कर्ज कमाल मर्यादेइतपत (Unit/Individual Exposure Limit) पर्यंत राहिल.
- ७) कर्जाचे सामुहिक कमाल मर्यादा (Group Exposure) अंतर्गत मर्यादेत या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. सामुहिक कर्ज मर्यादा (Group Exposuer) मध्ये वैद्यकिय व्यवसाईकांची इतर सर्व प्रकारची कर्जे व योजनेअंतर्गत मंजूर केलेची कर्जे यांचा समावेश घरबांधणी अंतर्गत समजणेत येईल.

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमता विचारात घेवून या योजनेअंतर्गत ३ ते ७ वर्षासाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) हॉस्पिटल इक्विपमेंट / मशिनरी दवाखान्यात बसविणेसाठी लागणारा काळ विचारात घेऊन अर्जदाराचे मागणीनुसार ३ ते ६ महिने इतका उभारणी काळ (मॉरॅटोरियम पिरीयड) कर्ज फेडीसाठी गृहित धरला जाईल. या काळातील केवळ व्याजाची भरपाई कर्जदाराने करणेची आहे. तर कर्जाचे समान मासिक हप्ते (EMI) मॉरॅटोरियम पिरीयड वगळून कर्ज मुदतीत समाने हप्ते रूपाने पाडणेत येतील

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमतेनुसार ७ वर्षे ते १० वर्षे मुदतीने सदरचे कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) कर्जासाठी ६ महिने ते १२ महिने काळ मॉरॅटियम पिरीयड मागणीनुसार दिला जाईल.या काळात व्याजाची भरपाई करावी लागेल. उर्वरित काळाचे समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

अन्नपूर्णा - हॉटेल व्यवसाईक / दिर्घ मध्यम मुदत कर्ज योजना

उद्देश / हेतू. -

हॉटेल व्यावायाईक ज्यामध्ये उपहारगृह , लॉजिंग, बोर्डिंग, शितपेये, कोल्ट्रीक्स , नास्टासेंटर, यात्री निवास, घरगुती खानावळ इत्यादी व्यावसाईक बँकेकडून पुढील कारणास्तव मध्यम / दिर्घ मुदत कर्ज घेऊ इच्छितात त्यांना त्यांचे सदर व्यवसायातील अनुभव , व्यवसायाचे ठिकाण, व्यवसाय परवाना, परतफेड क्षमता व कर्जास उपलब्ध होणारा प्राथमिक (Prime) व सहतारण (Collater) विचारात घेऊन बँकेकडून कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.

कागदपत्रे / कर्ज कारण -

अ) हॉटेल व्यवसायासाठी लागणारे साहित्य - सर्व प्रकारचे

(भांडी / प्लेट / ओव्हन / शेगडी / फ्रिज / ग्राइंडर / मिक्सर / फ्रिजर)

पदार्थ तयार करणेसाठी यंत्रसामुग्री जसे इडली / डोसा इसा मशिनरी

- १) विहित नमुन्यातील बँकेचा कर्ज मागणी अर्ज व त्यासोबत हॉटेल इक्विपमेंट व मशिनरी खरेदीचे कोटेशन सादर करावे.
- २) रुपये २०००००/- (रुपये दोन लाख) किंवा त्यापेक्षा जादा कर्ज मागणी असेल तर चार्टर्ड अकॉंटंट प्रमाणित प्रकल्प अहवाल (Project Report) व त्यावर त्यांचा अभिप्राय (अप्राइजल अहवाल) सोबत जोडणे बंधनकारक राहिल
- ३) हॉटेलची जागा स्वतःचे मालकीची असलेस त्या बाबतीत मालकी दर्शविणारी कागदपत्रे व मालमत्ता / मिळकती बाबतचा वकिलांचा १५ वर्षांचा सर्च रिपोर्ट व अधिकृत / आर्किटेक्ट व्हल्युएसन रिपोर्ट कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.

- ४) हॉटेलची जागा भाड्याची असलेस भाडेकरारपत्र व लिजवर असलेस लिजडिड कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ५) अर्जदार व जाभिनदार यांचे अद्यावत व गेल्या (मागील तीन ३) वर्षांची आर्थिक पत्रके (ताळेबंद, नफा व तोटापत्रक) कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ६) अर्जदार यांची ३ वर्षांची इन्कम टॅक्स रिटर्न (आयकर विवरण पत्रके) कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.

कर्ज मर्यादा व स्व गुंतवणूक - (दुरावा)

- १) हॉटेल साहित्य व यंत्रसामुग्री खरेदी इस्टिमेटच्या - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) इस्टिमेटच्या २५% प्रमाणे इतकी स्वगुंतवणूक राहिल
- ३) पुरवठादार / विक्रेता / इंजिनियर यांना परस्पर भरलेल्या आगाऊ रकमेचा (अॅडव्हान्स) चा समावेश स्व गुंतवणूकपोटी केला जाईल. किंवा स्व गुंतवणूक पोटी बँकेकडे जमा केलेल्या रकमेतून अर्जदाराचे सुचनेप्रमाणे पुरवठादार / विक्रेता यांना वर्ग केली जाईल.
- ४) कर्जाची कमाल मर्यादा वैयक्तिक कर्ज कमाल मर्यादेइतपत (Unit/Individual Exposure Limit) पर्यंत राहिल.
- ५) कर्जाचे सामुहिक कमाल मर्यादा (Group Exposure) अंतर्गत मर्यादेत या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. सामुहिक कर्ज मर्यादा (Group Exposuer) मध्ये वैद्यकिय व्यवसाईकांची इतर सर्व प्रकारची कर्जे व योजनेअंतर्गत मंजूर केलेची कर्जे यांचा समावेश वैद्यकिय व्यवसाय अंतर्गत समजणेत येईल.

कर्जाची मुदत -

- ६) परतफेड क्षमता विचारात घेवून या योजनेअंतर्गत ५ ते ७ वर्षासाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- ७) हाटेल साहित्य मशिनरी बसविणेसाठी लागणारा काळ विचारात घेऊन अर्जदाराचे मागणीनुसार ३ ते ६ महिने इतका उभारणी काळ (मॉरॅटोरियम पिरीयड) कर्ज फेडीसाठी गृहित धरला जाईल. या काळातील केवळ व्याजाची भरपाई कर्जदाराने करणेची आहे. तर कर्जाचे समान मासिक हप्ते (EMI) मॉरॅटोरियम पिरीयड वगळून कर्ज मुदतीत समाने हप्ते रुपाने पाडणेत येतील

कर्जाची मुदत -

- ८) परतफेड क्षमतेनुसार ३ वर्षे ते ५ वर्षे मुदतीने सदरचे कर्ज मंजूर केले जाईल.
- ९) कर्जासाठी ६ महिने ते १२ महिने काळ मॉरॅटोरियम पिरीयड मागणीनुसार दिला जाईल.या काळात व्याजाची भरपाई करावी लागेल. उर्वरित काळाचे समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

ब) हॉटेल फर्निचर - फिक्चर / अंतर्गत सजावटीसाठी मध्यम मुदत कर्ज -

हॉटेल व्यावसायिकांना त्यांचे व्यवसाय स्वमालकीचे अथवा भाडेकरारपत्राने भाड्याने घेतलेल्या इमारतीचे फर्निचर - फिक्चर/ अंतर्गत सजावटीसाठी मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता व कागदपत्रे -

- १) बँकेच्या कार्यक्षेत्रात वास्तव्यास असणारे व बँकेचे अ वर्ग सभासद असणाऱ्या हॉटेल व्यवसायातील नोंदणीकृत व्यावसायिक या कर्ज योजने अंतर्गत कर्ज मंजूरीसाठी पात्र असेल.
- २) हॉटेल व्यावसायिक संबंधीत व्यवसायाचे संघटना / संस्था / असोशिएसन यांचा सभासद असला पाहिजे.
- ३) हॉटेल व्यवसायिक यांने अन्न व औषध प्रशासन मंडळ याचा परवाना घेतला असता पाहिजे.
- ४) हॉटेल व्यावसायिकाने संबंधीत ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महामगरपालिका यांचा व्यवसाय परवाना घेतला असता पाहिजे.
- ५) हॉटेल व्यवसायाची जागा स्व मालकीचे असल्यास त्याबाबतचे प्रॉपर्टीचे खाते उतारे जोडले पाहिजेत. जर जागा भाड्याने घेतली असल्यास भाडे करार पत्र सोबत जोडले पाहिजे.
- ६) हॉटेल व्यावसायिकांचे स्व मालकीची जागा असलेस ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महामगरपालिका यांचा व्यवसाय घरफाळा भरलेची अद्यावत पावती कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.
- ७) हॉटेल व्यावसायिक ज्या जागेत व्यवसाय करीत आहे. त्या जागेची पाणी बिल, विज बिल, कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजेत.
- ८) शासनाच्या धोरण व कायदे कानून नुसार बाल कामगार कामाला नाहित याबाबत प्रतिज्ञा पत्र सादर केले पाहिजे.

- ९) हॉटेल व्यवसाईकाने आगप्रतिबंधक उपाय योजनेअर्गत केलेल्या उपायाबाबतची माहिती कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.
- १०) हॉटेल व्यवसाईकाने संबंधित पोलिस स्टेशनचा ना हरकत दाखला कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.
- ११) हॉटेल व्यवसाईकाने जी एस टी दाखला कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.

कर्ज मर्यादा व स्व गुंतवणूक - (दुरावा)

- १) हॉटेल फर्निचर - फिचर / अंतर्गत सजावट नुतणीकरण इस्टिमेटच्या - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) इस्टिमेटच्या २५% प्रमाणे इतकी स्वगुंतवणूक राहिल
- ३) परवानगीसाठी सक्षम कार्यालयात भरणा केलेल्या अनामत / शुल्क रक्कमा गृहित धरल्या जातील
- ४) मंजूर कर्जाची उचल अधिकृत इंजिनियर यांचे कामापूर्ता अहवाल (Construction Progress & Completion Stage Report) नुसार टप्पा (Stage) पद्धतीने ७५:२५ प्रमाणात कर्ज उचल दिली जाईल.
- ५) पुरवठादार / विक्रेता / इंजिनियर यांना परस्पर भरलेल्या आगाऊ रकमेचा (अॅडव्हान्स) चा समावेश स्व गुंतवणूकपोटी केला जाईल. किंवा स्व गुंतवणूक पोटी बँकेकडे जमा केलेल्या रकमेतून अर्जदाराचे सुचनेप्रमाणे पुरवठादार / विक्रेता यांना वर्ग केली जाईल.
- ६) कर्जाची कमाल मर्यादा वैयक्तिक कर्ज कमाल मर्यादेइतपत (Unit/Individual Exposure Limit) पर्यंत राहिल.
- ७) कर्जाचे सामुहिक कमाल मर्यादा (Group Exposure) अंतर्गत मर्यादेत या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. सामुहिक कर्ज मर्यादा (Group Exposuer) मध्ये हॉटेल व्यवसाईकांची इतर सर्व प्रकारची कर्जे व योजनेअंतर्गत मंजूर केलेची कर्जे यांचा समावेश हॉटेल व्यवसाय अंतर्गत समजणेत येईल.

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमता विचारात घेवून या योजनेअंतर्गत ३ ते ५ वर्षांसाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) हॉटेल इक्विपमेंट / मशिनरी हॉटेल मध्ये फर्निचर करणेसाठी लागणारा काळ विचारात घेऊन अर्जदाराचे मागणीनुसार ३ ते ६ महिने इतका उभारणी काळ (मॉर्टोरियम पिरीयड) कर्ज फेडीसाठी गृहित धरला जाईल. या काळातील केवळ व्याजाची भरपाई कर्जदाराने करणेची आहे. तर कर्जाचे समान मासिक हप्ते (EMI) मॉर्टोरियम पिरीयड वगळून कर्ज मुदतीत समाने हप्ते रूपाने पाडणेत येतील

कर्जाची मुदत -

- १) परतफेड क्षमतेनुसार ३ वर्षे ते ५ वर्षे मुदतीने सदरचे कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) कर्जासाठी ६ महिने ते १२ महिने काळ मोरॅटियम पिरियड मागणीनुसार दिला जाईल.या काळात व्याजाची भरपाई करावी लागेल. उर्वरित काळाचे समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

क) हॉटेल इमारत बांधकाम दिर्घ मुदत कर्ज -

- १) बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज पूर्णतः भरून दिला पाहिजे.
- २) रु. ५०००००/- (रूपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त कर्ज मागणी असलेतर चार्टर्ड अकॉंटंट यांनी प्रमाणित केलेला / छाननी केलेला प्रकल्प अहवाल (प्रोजेक्ट रिपोर्ट) कर्ज प्रस्ताव सादर केला पाहिजे.
- ३) ज्या जागेवर हॉटेल इमारतबांधणार आहे. त्यांची अर्जदार / कर्जदाराचे नावाने मालकी हक्क दर्शविणारी अधिकृत कागदपत्रे (प्रॉपर्टी कार्ड, ७/१२ व ८ अ) कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडले पाहिजेत. बांधकाम कारावयाची जागा / भुखंड प्लॉट बिगरशेती (अकृषक) वर्गवारीतील पाहजे.
- ४) इमारत बांधकामासाठी अधिकृत इंजिनियर यांनी तयार केलेले प्लॅन एस्टीमेट कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- ५) इमारत बांधकामासाठी सक्षम कार्यालय जसे ग्रामपंचायत, नगरपालिका, महानगरपालिका यांची बांधकाम परवानगीपत्र व मंजूर बांधकाम नकाशाची प्रत कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- ६) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत व मागील तीन (३) वर्षांचे आर्थिकपत्रके (ताळेबंद नफा व तोटापत्रके)
- ७) अर्जदार यांची ३ वर्षांची आयकर विवरणपत्रके (इन्मकटॅक्स रिटर्न) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.

८) अर्जदाराने या योजनेतर्गत कर्जास प्राथमिक / सहतारण द्यावयाचे स्थावर मालमत्ता / मिळकतीबाबत अधिकृत व कितीचा १५ (पंधरा) वर्षांचा शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) व अधिकृत इंजिन्अर यांचा प्लॉट / जागा व्हॅल्युएशन रिपोर्ट कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजे.

कर्ज मर्यादा व स्व गुंतवणीक - (दुरावा)

- ३) हॉटेल बांधकाम इस्टिमेट - ७५% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.
- ४) हॉटेल बांधकाम इस्टिमेटच्या २५% प्रमाणे इतकी स्वगुंतवणूक राहिल
- ५) परवानगीसाठी सक्षम कार्यालयात भरणा केलेल्या अनामत / शुल्क रक्कमा गृहित धरल्या जातील
- ६) मंजूर कर्जाची उचल अधिकृत इंजिनियर यांचे कामापूर्ता अहवाल (Construction Progress & Completion Stage Report) नुसार टप्पा (Stage) पद्धतीने ७५:२५ प्रमाणात कर्ज उचल दिली जाईल.
- ७) पुरवठादार / विक्रेता / इंजिनियर यांना परस्पर भरलेल्या आगाऊ रकमेचा (अॅडव्हान्स) चा समावेश स्व गुंतवणूकपोटी केला जाईल. किंवा स्व गुंतवणूक पोटी बँकेकडे जमा केलेल्या रकमेतून अर्जदाराचे सुचनेप्रमाणे पुरवठादार / विक्रेता यांना वर्ग केली जाईल.
- ८) कर्जाची कमाल मर्यादा वैयक्तिक कर्ज कमाल मर्यादेइतपत (Unit/Individual Exposure Limit) पर्यंत राहिल.
- ९) कर्जाचे सामुहिक कमाल मर्यादा (Group Exposure) अंतर्गत मर्यादेत या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाईल. सामुहिक कर्ज मर्यादा (Group Exposuer) मध्ये हॉटेल व्यवसाईकंची इतर सर्व प्रकारची कर्जे व योजनेअंतर्गत मंजूर केलेची कर्जे यांचा समावेश घरबांधणी अंतर्गत समजणेत येईल.

कर्जाची मुदत -

- १०) परतफेड क्षमता विचारात घेवून या योजनेअंतर्गत ५ ते १० वर्षांसाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- ११) हॉटेल बांधकामासाठी लागणारा काळ विचारात घेऊन अर्जदाराचे मागणीनुसार ३ ते ६ महिने इतका उभारणी काळ (मॉर्टोरियम पिरीयड) कर्ज फेडीसाठी गृहित धरला जाईल. या काळातील केवळ व्याजाची भरपाई कर्जदाराने करणेची आहे. तर कर्जाचे समान मासिक हप्ते (EMI) मॉर्टोरियम पिरीयड वगळून कर्ज मुदतीत समाने हप्ते रूपाने पाडणेत येतील

कर्जाची मुदत -

- १२) परतफेड क्षमतेनुसार ५ वर्षे ते १० वर्षे मुदतीने सदरचे कर्ज मंजूर केले जाईल.

१३) कर्जासाठी ६ महिने ते १२ महिने काळ मॉरॅटियम पिरियड मागणीनुसार दिला जाईल.या काळात व्याजाची भरपाई करावी लागेल. उर्वरित काळाचे समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

वास्तु संकल्प - गृह मध्यम / दिर्घ मुदत कर्ज योजना

१) उद्देश / हेतू -

शेतकरी , ग्रामिण उद्योजक - कारागीर, उद्योजक, कारखानादार, व्यापारी, स्वयंरोजगारी, व्यावासाईक सभासदांना त्यांचे निवासी (राहणेसाठी) स्व मालकिके भुखंडावर (प्लॉट) नव्याने इमारत / घर बांधणीसाठी, स्व मालकिकी जुनी इमारत पाडून नव्याने इमारत घर बांधणेसाठी, जुने घर खरेदीसाठी, नवीन प्लॉट (सदनिका) खरेदीसाठी, जुनी सदनिका प्लॉट खरेदीसाठी बँकडून परतफेड क्षमता विचारात घेऊन दिर्घ वा मध्यम मुदतीचे कर्ज मंजूर करणेत येईल.

अ) बांधकामासाठी कर्ज मागणी -

पात्रता व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे अ वर्ग सभासद पाहिजेत. ते बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाच्या थकबाकीत असता कामा नयेत. त्याचप्रमाणे अन्य बँका , वित्तीय संस्था, गृहपुरवठा संस्था, बिगर वित्तीय संस्था, सहकारी पतसंस्था किंवा प्राथमिक / विकास सेवा सहकारी संस्थेकडे थकबाकीदार असता कामानयेत.

- २) अर्जदार ज्या जागेवर घरबांधकाम करणार आहे. त्या जागेची मालकी दर्शविणारी कागदपत्रे / उतारे (प्रॉपर्टी कर्ड, ७/१२ व ८ अ इत्यादी) एक महिन्याचे आतील / अद्यावत कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडली पाहिजेत.
- ३) कोणत्याही परिस्थितीत शेतजमीन वर्ग वारीत समाविष्ट नसणाऱ्या भुखंड (प्लॉट) / जमीनीवर घरबांधणी / इमारत बांधणीसाठी कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ४) इमारत / घर बांधकाम करणारी जागा बिगरशेती / रहिवासी वर्गवारीतील तसेच निर्वेध व निष्कर्जी असली पाहिजे. या जागेचा पंधरा (१५) वर्षांचा शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) अधिकृत वकिलामार्फत प्रमाणित करून कर्ज प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजे.
- ५) ज्या जागेवर बांधकाम करणार त्या जागेचा ले- ऑऊट (नकाशा) / समजुतीचा नकाशा सह त्यांचे व्हॅल्युएशनचा रिपोर्ट कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहिजे. जागेचे व्हॅल्युएशन मान्यतापात्र अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांनी प्रमाणित केलेला असला पाहिजे.
- ६) ज्या जागेवर बांधकाम करणार त्या जागेचे शासकिय कर जसे (ग्रामपंचायत, नगरपालिकेकडून, महानगरपालिका इ.), घरफाळा इ. भरलेबाबतची अद्यावत पावती कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.
- ७) अर्जदाराने ज्या जागेवर इमारत / घर बांधणार ती जागा स्वतः खरेदी केलेली असलेस जागेच्या मालकिबाबत खरेदीची मुळ खरेदीपत्र व छायांकित प्रत कर्ज प्रस्तावासोबत सोदर केले पाहिजे. लागूप्रमाणे बिगरशेती (NA) ऑर्डर सदर केली पाहिजे.
- ८) मिळकत वडिलोपार्जित असेत तर वडिलोपार्जित चालत आलेली मालकी दाखविणारी कागदपत्रे उदा - कौटंबिक वाटणीपत्र, मृत्यूपत्र, बक्षिसपत्र, हक्कसोडपत्र, वारसादाखला इत्यादी जागेचे अद्यावत ७/१२ व ८ अ उतारे, फेरफार उतारे, / अध्यावत प्रॉपर्टी कार्ड / इंडेक्स उतारा कर्ज मागणी सोबत जोडला पाहिजे
- ९) ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांचा इमारत बांधकाम परवानापत्र मुळ तसेच छायांकित प्रतीसह कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
- १०) ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांनी मंजूर केलेल्या इमारत बांधकाम नकाशाची प्रत कर्ज प्रस्तावासोबत दोन (२) प्रतीत जोडली पाहिजेत. सदर नकाशावर संबंधित कार्यालयाचा शेरा - शिक्का व अधिकृत अधिकाऱ्याची सही असली पाहिजे.
- ११) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत तसेच मागील किमान तीन (३) वर्षांची चार्टर्ड अकॉंटंट प्रमाणित आर्थिक पत्रके (ताळेबंद, नफा - तोटा पत्रक) कर्जप्रकरणासोबत जोडली पाहिजेत.
- १२) अर्जदार व जांमिनदार यांचे तीन (३) वर्षांचे इन्कमटॅक्स रिटर्न (आयकर विवरण पत्रक) कर्जप्रस्ताव सोबत सादर केली पाहिजेत.
- १३) शासकिय नोकरीत असलेले, आर्थिकरित्या सक्षम व नावाजलेल्या कंपनी, सहकारी संस्था कडील कायम नोकरदार यांनी कर्ज मागणी केलेस त्यांचे सहा (६) महिन्याचे पगाराचे दाखले, पगार जमा होणाऱ्या बँकेकडील सेव्हिंग खात्याचा १ वर्षांचा खाते उतारा व नोकरीबाबतच्या दाखला कर्ज मागणी सोबत जोडला पाहिजे.

तसेच संबंधित शासकिय कार्यालय, कंपनी, सहकारी संस्था यांनी पगारातून बँकेच्या कर्जाचा हप्ता कपात करून खात्यास जमा होणेसाठी पाठविला जाईल असे हमीपत्र दिले पाहिजे / कर्ज प्रस्तावा सोबत सादर केले पाहिजे.

१४) शेतकरी अर्जदाराचे बाबतीत त्यांचे मालकीच्या शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे तसेच शेती उत्पादन अनुषंगाने कागदपत्रे / बिले / पावत्या (साखर कारखाना) ऊस बिले / ऊस नोंद स्लिप , मार्केट कमिटी मालविक्री सेस / घाऊक व्यापारी / कारखाना विक्री पोटी पावती कर्ज मागणी सोबत जोडला पाहिजे

१५) अर्जदार व जामिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खातेदार पाहिजेत. तसेच बँकेतील सदर खात्यावर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.

कर्ज मंजूरी ल स्व:गुंतवणूक बाबत . . .

१) अर्जदार व्यापारी / उद्योजक / कारखानादार / स्व:रोजगारी / शेतकरी इ. वर्गवारी करिता

- अधिकृत इंजिनियर यांचे मंजूर बांधकाम नकाशा (प्लॅन) व इस्टिमेटनुसार रकमेचा - ७५% इतपत जास्तीत जास्त कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- अर्जदार यांनी - २५% प्रमाणे स्व:गुंतवणूक त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज / चालु खात्यास भरणा केली पाहिजे. किंवा बांधकाम परवानगी अनुषंगाने भरणा केलेल शिल्क / इंजिनियर / कंत्राटदार यांची फि , बांधकाम साहित्य खरेदी साठी खर्च केलेला असलेस त्याचा तपशिल / बिले / पावती इनव्हाईस बँकेस सादर केली पाहिजे.

२) नोकरदारासाठी

- अधिकृत इंजिनियर यांचे मंजूर बांधकाम नकाशा (प्लॅन) व इस्टिमेटनुसार रकमेचा - ७५% इतपत जास्तीत जास्त कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- अर्जदार यांनी - २५% प्रमाणे स्व:गुंतवणूक त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज / चालु खात्यास भरणा केली पाहिजे. किंवा बांधकाम परवानगी अनुषंगाने भरणा केलेल शिल्क / इंजिनियर / कंत्राटदार यांची फि , बांधकाम साहित्य खरेदी साठी खर्च केलेला असलेस त्याचा तपशिल / बिले / पावती इनव्हाईस बँकेस सादर केली पाहिजे.

मात्र, नोकरदार यांचे मासिक पगारातून मंजूर करावयाचे कर्ज हप्ता रक्कम विचारात घेता एकूण कपातीचे प्रमाण - ६०% पेक्षा जादा होणार नाही. याप्रमाणात तसेच निव्वळ हातात पडणाऱ्या पगार रक्कम (Take Home Salary) चे ५० पट होणारी रक्कम विचारात घेऊन कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.

३) कमाल कर्ज मर्यादा -

- अर्जदाराची वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual / Group Credit Exposure) विचारात घेऊनच घरबांधणीसाठी कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.

- रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे घरबांधणीसाठी प्राधान्यक्षेत्र कर्ज पुरवठ्यांतर्गत (Priority Sector Lending) कर्ज मंजूरी रूपये २८०००००/- (अक्षरी एडुवीस लाख फक्त) राहिल.

४) कर्जाची मुदत व मॉरेंटरियम पिरीयड -

अर्जदाराची कर्जाची परतफेडीसाठी केलेली मागणी, त्याची परतफेड क्षमता व बँकेच्या पोट नियमातील तरतूदीनुसार कर्जाची मुदत ५ वर्षे (साठ महिने) ते १० वर्षे (१२० महिने) कालावधीपर्यंत मंजूर केली जाईल. बाधकामासाठी लागणारा कालावधी विचारात घेऊन अर्जदारचे मागणी नुसार ६ महिने ते बारा महिने मॉरेंटरियम पिरीयड दिला जाईल. या काळात केवळ कर्ज रकमेचे व्याज वसूल करून घेतले जाईल. तदनंतर उर्वरित मुदतीत समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

ब) नवीन प्लॉट (सदनिका) / अपार्टमेंट मधील प्लॉट खरेदीसाठी मध्यम / दिर्घ मुदत कर्ज

पात्रता व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार व जामिनदार हे बँकेचे अ वर्ग सभासद पाहिजेत नयेत, त्याचप्रमाणे अन्य बँकेच्या थकबाकीत असता कामा नयेत. त्याचप्रमाणे अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्त संस्था, बिगर वित्तिय संस्था, सहकारी पतसंस्था व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
- २) अर्जदार व जामिनदार यांचे अद्यावत तसेच मागील तीन (३) वर्षांची चार्टर्ड अकॉंटंट यांनी प्रमाणित केलेली आर्थिक पत्रके (ताळेबंद , नफा - तोटा पत्रक) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजेत.
- ३) अर्जदार व जामिनदार यांची तीन (३) वर्षांची इन्कमटॅक्स रिटर्न (आयकर विवरणपत्रके)
- ४) शेतकरी अर्जदाराचे बाबतीत त्यांचे मालकिच्या शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे तसेच शेती उत्पादन अनुषंगाने कागदपत्रे / बिले / पावत्या (साखर कारखाना ऊस बिल / ऊस नोंद स्लिप / मार्केट कमीटी मालविक्री सेस भरणापावती / घाऊक व्यापारी / कारखानदार विक्री केलेस त्यांची पावती)

- ५) शासकिय नोकरीत असलेले , आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व नावाजलेल्या कंपनी, सहकारी संस्थाकडील कायम कर्मचारी / नोकर यांनी कर्ज मागणी केलेस कर्ज मागणी अर्जासोबत पुढील कागदपत्रे जोडणेची आहेत.
- अद्यावत / मागील ६ महिन्यांचे पगार / वेतन दाखले
 - नोकरीस नियुक्त केलेचे पत्र किंवा नोकरीस असलेबाबतचे सर्टिफिकेट
 - पगार / वेतन ज्या बँकेत जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा उतारा
 - संबंधित शासकिय कार्यालय , कंपनी, सहकारी संस्था, यांचे कर्जाचा हप्ता पगारातून कपात करणे अनुषंगाने हमीपत्र
 - प्रस्तीवत कर्ज मागणीचा हप्ता विचारात घेता पगारातून एकूण होणारी कपात ६०% पेक्षा जास्त नसावी
- ६) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खातेदार पाहिजेत. तसेच बँकेकडील सदर खातेवर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ७) अपार्टमेंट डीड / संचकार पत्र (अपार्टमेंट / विकासक व अर्जदार) मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- ८) मुळ जागा मालक व विकासक (डेव्हलपर) याचे मधील डेव्हलपमेंट अॅग्रीमेंट व रजिस्टर वटमुक्त्यार पत्र मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- ९) मुळ जागेचा अद्यावत प्रॉपर्टी कार्ड, ७/१२ व ८ अ उतारा
- १०) लागू असलेस अर्बन बँक सिलिंग रजिस्ट्रेशन ची प्रत , बिगरशेती आदेशाची प्रत. मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- ११) प्रॉपर्टी / जागा आपार्टमेंट खाली नोंद दर्शविणारी कागदपत्रेमुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- १२) मागील किमान १५(पंधरा) वर्षाचा सदर जागेचा शोध अहवाल(सर्च रिपोर्ट) मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- १३) फायनल खरेदी झाली असलेस फायनल पर्चेस डी (खरेदीपत्र) मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- १४) ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांचा बांधकाम परवाना, मंजुर बांधकाम नकाशा, बांधकाम पूर्णत्व दाखला किंवा भोगावटा प्रमाण पत्रमुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- १५) डेव्हलपर (विकासक) यांचे रेटा कायद्यातर्गत नोंदणी बाबतची कागदपत्रे मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- १६) लागू असलेस प्रदुषण महामंडळ, विमान प्राधिकरण संस्था, वनविभाग, विद्युत मंडळ, पाटबंधारे विभाग, इत्यादी शासकिय कार्यालय परवानगी पत्रे मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.

कर्ज मंजूरी व स्वःगुंतवणूक बाबत . . .

१) अर्जदार व्यापारी / उद्योजक / कारखानादार / स्वःरोजगारी / शेतकरी इ. वर्गवारी करिता

- अधिकृत इंजिनियर यांचे मंजूर बांधकाम नकाशा (प्लॅन) व इस्टिमेटनुसार रकमेचा - ७५% इतपत जास्तीत जास्त कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- अर्जदार यांनी - २५% प्रमाणे स्वःगुंतवणूक त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज / चालु खात्यास भरणा केली पाहिजे. किंवा बांधकाम परवानगी अनुषंगाने भरणा केलेल शिल्क / इंजिनियर / कंत्राटदार यांची फि , बांधकाम साहित्य खरेदी साठी खर्च केलेला असलेस त्याचा तपशिल / बिले / पावती इनव्हाईस बँकेस सादर केली पाहिजेत.

२) नोकरदारासाठी

- अधिकृत इंजिनियर यांचे मंजूर बांधकाम नकाशा (प्लॅन) व इस्टिमेटनुसार रकमेचा ७५% इतपत जास्तीत जास्त कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- अर्जदार यांनी - २५% प्रमाणे स्वःगुंतवणूक त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज / चालु खात्यास भरणा केली पाहिजे. किंवा बांधकाम परवानगी अनुषंगाने भरणा केलेल शिल्क / इंजिनियर / कंत्राटदार यांची फि , बांधकाम साहित्य खरेदी साठी खर्च केलेला असलेस त्याचा तपशिल / बिले / पावती इनव्हाईस बँकेस सादर केली पाहिजेत.

मात्र, नोकरदार यांचे मासिक पगारातून मंजूर करावयाचे कर्ज हप्ता रक्कम विचारात घेता एकूण कपातीचे प्रमाण - ६०% पेक्षा जादा होणार नाही. याप्रमाणात तसेच निव्वळ हातात पडणाऱ्या पगार रक्कम (Take Home Salary) चे ५० पट होणारी रक्कम विचारात घेऊन कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.

३) कमाल कर्ज मर्यादा -

- अर्जदाराची वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual / unit Credit Exposure) विचारात घेऊनच घरबांधणीसाठी कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे घरबांधणीसाठी प्राधान्यक्षेत्र कर्ज पुरवठ्यांतर्गत (Priority Sector Lending) कर्ज मंजूरी रुपये २८०००००/- (अक्षरी एडुवीस लाख फक्त) राहिल.

४) कर्जाची मुदत व मॉरेंट्रियम पिरीयड -

अर्जदाराची कर्जाची परतफेडीसाठी केलेली मागणी, त्याची परतफेड क्षमता व बँकेच्या पोट नियमातील तरतूदीनुसार कर्जाची मुदत ५ वर्षे (साठ महिने) ते १० वर्षे (१२० महिने) कालावधीपर्यंत मंजूर केली जाईल. बांधकामासाठी लागणारा कालावधी विचारात घेऊन अर्जदारचे मागणी नुसार ६ महिने ते बारा

महिने मोरॅटरियम पिरियड दिला जाईल. या काळात केवळ कर्ज रकमेचे व्याज वसुल करून घेतले जाईल. तदनंतर उर्वरित मुदतीत समान हप्ते पाडले जातील.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

वास्तू संकल्प

जुनेघर / इमारत / फ्लॅट खरेदीसाठी मध्यम / दिर्घ मुदत कर्ज

उद्देश / हेतू -

शेतकरी / नोकरदार / व्यापारी / कारकानादार / उद्योजक / स्वयंरोजगार व व्यावासाईक अ वर्ग सभासदांना जुने घर / इमारत / फ्लॅट / रो बंगला खरेदीसाठी अर्जदाराची परतफेडक्षमता व कर्जाची मुदत मागणी विचारात घेऊन मध्यम/ दिर्घ मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे अ वर्ग सभासद पाहिजेत. तसेच ते बँकेच्या कोणत्याही कर्ज प्रकाराचे कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नये त्यांच वरोबर अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्त संस्था, बिगर आर्थिक संस्था, सहकारी पतसंस्था, व प्राथमिक (विकास) सेवा सहकारी संस्थांचा थकबाकीदार असता कामा नये.

- २) अर्जदार व जुनी इमारत / घर / फ्लॅट इ. स्थावर मिळकतीचा कायदेशिर मालक तथा विक्रेता यांचे दरम्यान सदरची मिळकत खरेदी अनुषंगाने झालेल्या संचकारपत्राची मुळ व छायांकित प्रत कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- ३) अर्जदार जी जुनी इमारत / घर / फ्लॅट इ. स्थावर मिळकत खरेदी करणार आहे त्यांचे कायदेशिर मालक तथा विक्रेता यांचे नावावर / मालकी हक्क दर्शिवणारे दाखले / उतारे (प्रॉपर्टी कार्ड, ७/१२ व ८ अ) कर्जमागणी अर्जासोबत मुळ प्रतीत जोडणेचे आहे. सदरचे उतारे हे तीन महिनेच्या आतील असले पाहिजेत
- ४) खरेदी करावायांचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट इ. स्थावर मिळकतीचा १५ वर्षांचा शोध अहवाला (सर्च रिपोर्ट) अधिकृत वकिलाकडून प्रमाणित करून असलेला कर्ज मागणी अर्जासोबत मुळ प्रतीत जोडणेचा आहे. शोध अहवाला (सर्च रिपोर्ट) नुसार सदरची मिळकत / मालमत्ता निर्वेध निशकाळजी व विक्री लायक असली पाहिजेत.
- ५) खरेदी करावायांचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट इ. स्थावर मिळकतीचे अधिकृत / शासन मान्यताप्राप्त इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांचा मुल्यांकन अहवाल (व्हल्युएसन रिपोर्ट) त्यांचे अभिप्रायासाह सादर केला पाहिजे.
- ६) खरेदी करावायांचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट इ. स्थावर मिळकतीचे आर्युमानबाबत अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांचे प्रमाणपत्र / अहवाल कर्ज मागणी अर्जासोबत मुळ प्रतीत जोडला पाहिजे. आवश्यक त्या ठिकाणी ट्रॅक्चर ऑडीट करून घेणेस अर्जदारास कळविले जाईल.
- ७) अर्जदार यांचे कडून जुने घर / इमारत / फ्लॅट इ. स्थावर मालमत्ता खरेदी करणार आहे. त्याचे मालकी अनुषंगाने सदरची मालमत्ता खरेजी पत्रातील मुळ व छायांकित प्रत कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केली पाहिजे मात्र छायांकितप्रत नोटरी वकील यांनी प्रमाणित केलेली सादर करणे बंधनकारक राहिल.
- ८) मिळकत विक्रेत्यास वडिलार्जित/ वंश वरंपरेने मिळालेला/ प्राप्त झालेली असलेस इतर वारसाचे हक्क सोडपत्र, कौंटुंबिक वाटणीपत्र, मृत्यु पत्र, बक्षिसपत्र, तटजोड करारनामा, इ लागू प्रमाणे कागदपत्रे छायांकितप्रती कर्ज प्रस्तावासोबत अर्जदाराने जोडल्या पाहिजे. ह्या प्रती सुद्धा नोटरी वकील यांनी प्रमाणित केलेल्या सादर करणे बंधनकारक राहिल
- ९) खरेदी करावायांचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट बांधकामाबाबत सक्षम ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांची खालील कागदपत्रे छायांकित प्रती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडल्या पाहिजेत.
(लागू प्रमाणे)

- बांधकाम परवाना व मंजूर नकाशा
- बांधकाम पुर्णत्व दाखला वा भोगावटा प्रमाणपत्र
- अंशतः बांधकाम पुर्णत्व दाखला
- बांधकाम नियमितीकरण प्रमाणपत्र
- घरफाळा / स्थानिक कर / पाणीपट्टी भरणा पावती

- वीज बिल

१०) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत तसेच मागील ३ वर्षांचे आर्थिक पत्रके (ताळेबंद , नपा व तोटा पत्रक) चार्टर्ड अकॉंटंट यांचे अभिप्रायासह असलेली कर्ज प्रतावासोबत सादर करणेची आहेत.

११) अर्जदार व जांमिनदार यांचे ३ वर्षांची आयकर विवरण पत्रके (इंन्कम टॅक्स रिटर्न) कर्ज प्रतावासोबत सादर करणेची आहेत.

१२) अर्जदार नोकरदार बाबतीत - शासकिय नोकरीत असलेले , आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व नावाजलेल्या कंपनी, सहकारी संस्थाकडील कायम कर्मचारी / नोकर यांनी कर्ज मागणी केलेस कर्ज मागणी अर्जासोबत पुढील कागदपत्रे जोडणेची आहेत.

- अद्यावत / मागील ६ महिन्यांचे पगार / वेतन दाखले
- नोकरीस नियुक्त केलेचे पत्र किंवा नोकरीस असलेबाबतचे सर्टिफिकेट
- पगार / वेतन ज्या बँकेत जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा उतारा
- संबंधित शासकिय कार्यालय , कंपनी, सहकारी संस्था, यांचे कर्जाचा हप्ता पगारातून कपात करणे अनुषंगाने हमीपत्र
- प्रस्तावित कर्ज मागणीचा हप्ता विचारात घेता पगारातून एकूण होणारी कपात ६०% पेक्षा जास्त नसावी

१३) अर्जदार शेतकरी असले तर - शासकिय नोकरीत असलेले , आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व नावाजलेल्या कंपनी, सहकारी संस्थाकडील कायम कर्मचारी / नोकर यांनी कर्ज मागणी केलेस कर्ज मागणी अर्जासोबत पुढील कागदपत्रे जोडणेची आहेत.

- अद्यावत / मागील ६ महिन्यांचे पगार / वेतन दाखले
- नोकरीस नियुक्त केलेचे पत्र किंवा नोकरीस असलेबाबतचे सर्टिफिकेट
- पगार / वेतन ज्या बँकेत जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा उतारा
- संबंधित शासकिय कार्यालय , कंपनी, सहकारी संस्था, यांचे कर्जाचा हप्ता पगारातून कपात करणे अनुषंगाने हमीपत्र
- प्रस्तावित कर्ज मागणीचा हप्ता विचारात घेता पगारातून एकूण होणारी कपात ६०% पेक्षा जास्त नसावी

१४) अर्जदार / जांमिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खातेदार असले पाहिजेत. तसेच त्यांचे त्या खात्यावर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.

१५) बाधकाम विकासक (Builder & Developer) कंत्राटदार / ठेकेदार (Building Contactor) जागा / इमारत खरेदी विक्री / दलाली / एजंट व्यवसाय करणाऱ्या व्यक्ती या कर्जास अपात्र असतील

कर्ज मंजूरी व स्वगुंतवणूक बाबत . . .

कर्जमंजूरी - खरेदी करावायाचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट मिळकतीबाबत खरेदीपत्र / संचकारपत्र यामध्ये उभयपक्षाने निश्चित केलेली रक्कम शासन मान्यतापात्र अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांनी केलेले मुल्यांकन (व्हॅल्युएशन) व शासकिय दराने होणारे मुल्यांकन (व्हॅल्युएसन) या मधील कमी असणारी रक्कमेचा - ७०% प्रमाणात कर्ज मंजूर केले जाईल.

स्व: गुंतवणूक - अर्जदाराने या योजनेतर्गत स्व : गुंतवणूक ३०% प्रमाणात करणेची आहे.

कमाल कर्ज मर्यादा -

- १) अर्जदाराची वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual / Unit Credit Exposure) विचारात घेऊन कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) बँकेचे बांधकाम सामुहिक कमाल कर्ज मर्यादा (Group Credit Exposure) व संवेदनशिल कर्ज मर्यादा कमालता निकष (Sensative Exposure) विचारात घेऊन कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- ३) रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे जुने घर / इमारत / फ्लॅट खरेदीसाठी रूपये २८,००,०००/- (अक्षरी रूपये अठ्ठावीस लाख फक्त) इतपत कर्ज मर्यादा कर्जदारास झालेस सदर कर्जाचा समावेश प्राधान्य क्षेत्र कर्ज पुरवठा (PSL) अंतर्गत समजला जाईल.

४) स्थळ पाहणी -

- ५) कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

६)

७) विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

वास्तू संकल्प

घर / इमारत / फ्लॅट दुरुस्ती - विस्तार व नुतणीकरण मध्यम मुदत कर्ज

उद्देश / हेतू -

व्यापारी / उद्योजक / कारखानादार / स्व:रोजगारी व्यावासाईक / शेतकरी अ वर्ग संभासदांना त्यांचे स्व मालकिचे / वडिलोपार्जित घर / इमारत / फ्लॅट चे दुरुस्ती - विस्तार व नुतणीकरण मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

पात्रता व कादगपत्रे -

- १) अर्जदार व जामिनदार हे बँकेचे अ वर्ग सभासद पाहिजेत नयेत, त्याचप्रमाणे अन्य बँकेच्या थकबाकीत असता कामा नयेत. त्याचप्रमाणे अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्त संस्था, बिगर वित्तिय संस्था, सहकारी पतसंस्था व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.

- २) अर्जदार व जांमिनदार यांचे अद्यावत तसेच मागील तीन (३) वर्षांची चार्टर्ड अकॉंटंट यांनी प्रमाणित केलेली आर्थिक पत्रके (ताळेबंद , नफा - तोटा पत्रक) कर्जमागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजेत.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांची तीन (३) वर्षांची इन्कमटॅक्स रिटर्न (आयकर विवरणपत्रके)
- ४) शेतकरी अर्जदाराचे बाबतीत त्यांचे मालकिच्या शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे तसेच शेती उत्पादन अनुषंगाने कागदपत्रे / बिले / पावत्या (साखर कारखाना ऊस बिल / ऊस नोंद स्लिप / मार्केट कमीटी मालविक्री सेस भरणापावती / घाऊक व्यापारी / कारखानदार विक्री केलेस त्यांची पावती)
- ५) शासकिय नोकरीत असलेले , आर्थिकदृष्ट्या सक्षम व नावाजलेल्या कंपनी, सहकारी संस्थाकडील कायम कर्मचारी / नोकर यांनी कर्ज मागणी केलेस कर्ज मागणी अर्जासोबत पुढील कागदपत्रे जोडणेची आहेत.
- अद्यावत / मागील ६ महिन्यांचे पगार / वेतन दाखले
 - नोकरीस नियुक्त केलेचे पत्र किंवा नोकरीस असलेबाबतचे सर्टिफिकेट
 - पगार / वेतन ज्या बँकेत जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा उतारा
 - संबंधित शासकिय कार्यालय , कंपनी, सहकारी संस्था, यांचे कर्जाचा हप्ता पगारातून कपात करणे अनुषंगाने हमीपत्र
 - प्रस्तीवत कर्ज मागणीचा हप्ता विचारात घेता पगारातून एकूण होणारी कपात ६०% पेक्षा जास्त नसावी
- ६) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खातेदार पाहिजेत. तसेच बँकेकडील सदर खातेवर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ७) अर्जदार यांचे कडून जुने घर / इमारत / फ्लॅट इ. स्थावर मालमत्ता खरेदी करणार आहे. त्याचे मालकि अनुषंगाने सदरची मालमत्ता खरेजी पत्रातील मुळ व छायांकित प्रत कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केली पाहिजे मात्र छायांकितप्रत नोटरी वकील यांनी प्रमाणित केलेली सादर करणे बंधनकारक राहिल.
- ८) मिळकत विक्रेत्यास वडिलार्जित/ वंश वरंपरेने मिळालेला/ प्राप्त झालेली असलेस इतर वारसाचे हक्क सोडपत्र, कौंटबिक वाटणीपत्र, मृत्यु पत्र, बक्षिसपत्र, तटजोड करारनामा, इ लागू प्रमाणे कागदपत्रे छायांकितप्रती कर्ज प्रस्तावासोबत अर्जदाराने जोडल्या पाहिजे. ह्या प्रती सुद्धा नोद्री वकील यांनी प्रमाणित केलेल्या सादर करणे बंधनकारक राहिल
- ९) खरेदी करावायांचे जुने घर / इमारत / फ्लॅट बांधकामाबाबत सक्षम ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांची खालील कागदपत्रे छायांकित प्रती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडल्या पाहिजेत. (लागू प्रमाणे)
- बांधकाम परवाना व मंजूर नकाशा
 - बांधकाम पुर्णत्व दाखला वा भोगावटा प्रमाणपत्र
 - अंशतः बांधकाम पुर्णत्व दाखला

- बांधकाम नियमितीकरण प्रमाणपत्र
 - घरफाळा / स्थानिक कर / पाणीपट्टी भरणा पावती
 - वीज बिल
- १०) अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांचे इमारत दुरुस्ती / विस्तार / नुतणीकरण / बाबतचा प्लॅन व इस्टिमेट कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केला पाहिजे.
- ११) विस्तारिकरण बाबत सक्षम ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महामगरपालिका यांचा बांधकाम परवाना व मंजूर प्लॅन मुळप्रती व छायांकित प्रतीसह कर्ज प्रस्ताव सोबत सादर केला पाहिजे.
- १२) ज्या इमारत / घराचे नुतणीकरण / दुरुस्ती करणार त्यांचा घरफाळा / स्थानिक ग्रामपंचायत / नगरपालिका / महानगरपालिका यांची कर / घरफाळा भरणा पावती. मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.
- १३) विज / पाणी बिल / भरणा पावती. मुळ प्रतीत प्रमाणित करून खरी नक्कल स्वरूपात कर्ज प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहिल.

कर्ज मंजूरी -

अधिकृत इंजिनियर यांचे इस्टिमेटच्या - ७५%

स्व: गुंतवणूक -

अधिकृत इंजिनियर यांचे इस्टिमेटच्या - २५%

स्व:गुंतवणूक अर्जदाराने सेव्हिज / चालु खात्यात भरणा करणे किंवा साहित्य खरेदी बिले / इंजिनियर फी भरणापावती सादर करणे .

कमाल कर्ज मर्यादा -

- १) अर्जदाराची वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual / Unit Credit Exposure) विचारात घेऊन कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) बँकेचे बांधकाम सामुहिक कमाल कर्ज मर्यादा (Group Credit Exposure) व संवेदनशिल कर्ज मर्यादा कमालता निकष (Sensative Exposure) विचारात घेऊन कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- ३) रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे जुने घर / इमारत / प्लॅट दुरुस्तीसाठी प्रधान्य क्षेत्र अंतर्गत रूपये २.०० लाख इतपत कर्ज मंजूरी केली जाईल.

कर्ज मुदत -

जास्तीत जास्त - ५ ते ७ वर्षे

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

बळीराजा - शेती / कृषी गुंतवणूक कर्ज योजना -
(Agriculture Investment Credit Scheme)

उद्देश / हेतू -

अद्याप देशात शेती हा प्रमुख व्यवसाय आहे. बँकेच्या कार्यक्षेत्रात सुद्धा शेती हाच प्रमुख उद्योग आहे. बँकेच्या सभासद शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेती उत्पन्न वाढीचे दृष्टीने शेतीमध्ये करावयाचे भांडवली गुंतवणूक त्यांच बरोबर शेतात पिक घेण्यासाठी बँकेकडून कर्ज मंजूर केले जाईल. शेतकऱ्याला त्यांच्या शेती व्यवसायासाठी वेळीच कर्ज पुरवठा करून त्यांचे आर्थिक व सामाजिक प्रगतीत हातभार लावणे व सावकारी कर्जापासून त्याला परावृत्त करणे हा प्रमुख उद्देश आहे. सदरचा कर्ज पुरवठा प्राधान्य क्षेत्र कर्ज पुरवठा (PSL) अंतर्गत समजला जाईल शेती व्यवसायातील भांडवली गुंतलणूक अंतर्गत पुढील प्रमुख कारणासाठी बँकेच्या अ वर्ग सभासदांना मध्यम किंवा दिर्घ मुदतीचे कर्ज मंजूर केले जाईल.

- १) जमीन विकास - सुधारणा योजनेसाठी
- २) नवीन विहिर ख्रुदाई व बांधकामासाठी
- ३) जुनी विहिर दुरुस्ती / गाळ काढणे / बांधकाम करणेसाठी
- ४) शेती पाणी पुरवठ्यांतर्गत

- लघूजलसिंचन योजनेसाठी
- टिबक सिंचन योजनेसाठी
- तुषार (स्क्रीकन्ट) योजनेसाठी

- ५) शेतघर (फार्महाऊस) बांधकामासाठी / जनावरांचा गोठा बांधकामासाठी
 - ६) ट्रॅक्टर - स्ट्रेलर (नवीन तसेच जुने) खरेदीसाठी
 - ७) मळणीमशिन / रोटावेटर / हार्वेस्टर / पलटी-फाळ नांगर बांडगे इत्यादी यंत्रसामुग्री व शेती औजारासाठी
 - ८) शेतजमीन खरेदीसाठी
- वरील भांडवली गुंतवणूकी कर्जाबाबत निकष व तपशिल खालील प्रमाणे / योजनेनुसार असा राहिल.

● जमिन विकास / सुधारणा मध्यम मुदत कर्ज

- १) बँकेच्या अ वर्ग शेतकरी सभासदांना त्यांचे मालकिके पड, मुरभाड, आटपड, व जिराईत सेतजमीन लागवडीलायक किंवा पिकाखाली आणणेसाठी जमीनखुदाई, सपाटीकरण, माती ओढणे, बांध घालणे/ बांधसारखे करणे इत्यादी कारणासाठी
- २) पिकाखालील शेत जमीनीचा कस वाढणेसाठी माती ओढणे, पाण्याच्या निचऱ्यासाठी चढ - उतार करणे, खत प्रामुख्याने शेण / गांडुळ / खत ओढणे, थोडक्यात जमीनीचा पोत वाढविणेसाठी पारंपारिक तसेच आधुनिक पद्धतीसाठी येणाऱ्या योजना खर्चापोटी कर्ज मंजूर केले जाईल.
- ३) अर्जदाराने त्यांचे मालकिके शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजेत, सदरचे उतारे १ महिन्याच्या आतील पाहिजेत.
- ४) अर्जदाराने जमीन विकास / जमीन सुधारणा योजनेच्या खर्चाचे अंदाजपत्रक (इस्टिमेट) कृषिसल्लागार किंवा कृषि अधिकारी यांनी प्रमाणित केलेले / अधिकृत पदवीधारक / पदविकाधारक इंजिनियर / कृषि पदवीधारक यांनी प्रमाणित केलेले कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजे.
- ५) जमीन विकास / जमिन सुधारणा योजनेच्या खर्चाप्रमाणे इंजिनियर / कंत्राटदार यांना साहित्य (मटेरियल) मजुरीसह कंत्राट / ठेका दिलेस त्याबाबतचा करारपत्र रु. १००/- चे स्टॅपेपरवर केलेले कर्ज प्रस्तावासोबत सादर करणे आवश्यक आहे.
- ६) जमीन विकास / जमीन सुधारणा कंत्राट दिले नसेल तर खर्चाचे बाबतीत कोटेशन (बुल्डोजर / जेसीबी मशिन / ट्रॅक्टर मालकाचे) क्षारपड जमीन खुदाई - पाईपलाईन बाबतचे कोटेशन माती खताबाबतचे कोटेशन कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत
- ७) अर्जदाराचे मालकिके ७/१२ उतान्यावर अन्य बँका , वित्तीय संस्था, बिगर वित्तीय संस्था, सहकारी पतसंस्था, व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था यांचा कर्ज बोजा नोंद असेल तर त्यांचा ना हरकत दाखला (NOC) कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केला पाहिजे.
- ८) अर्जदाराने बँकेचा विहित नमुन्यात बँकेकडे कर्ज मागणी केली पाहिजे. अर्जदार व जामिनदार यांची जरूर ती त्या अर्जातील माहिती पुर्णतः भरली पाहिजे.

- ९) अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या कोणत्याही प्रकारचे कर्जाचे थकबाकीत असता कामा नये. तसेच ते अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्तिय संस्था, सहकारी पतसंस्था व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
- १०) अर्जदार बँकेच्या थकित कर्जदारास जांमिन असता कामा नये. अशा थकित कर्जदाराकडील थकबाकी व थकव्याज पूर्णतः वसुल झाले खेरिज कर्ज मंजुरीबाबत विचार केला जाणार नाही.
- ११) अर्जदार व जांमिनदार यांचे बँकेकडे सेव्हिगज / चालु खाते असले पाहिजे. तसेच सदर खातेवर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- १२) अर्जदार ज्या कारखान्याचा सभासद आहे. त्या कारखान्यास ऊस बिले कर्जापोटी / सेव्हिगज खात्यास जमा होणेसाठी वर्ग करणेबाबत चे संमती / अधिकारपत्र सहिनीशी कर्जप्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.

कर्ज मंजुरी व स्वः गुंतवणूक रक्कम -

- १) जमीन सुधारणा / जमिन विकासकामाचे इस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेचा ७५% इतपत कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) अर्जदाराची एस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेच्या २५% इतपत स्वःगुंतवणूक राहिल.
- ३) स्वःगुंतवणूकीची रक्कम अर्जदाराने त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज खात्यास जमा केली पाहिजे. अथवा स्वःगुंतवणूकी इतपत जमीनसुधारणा / जमीन विकास कामापोटी खर्च केली असेल तर त्याबाबतची बिले (पावत्या / इन्व्हाईस) कर्ज प्रकरणासोबत अर्जदाराने सादर केली पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

- १) अर्जदाराची परतफेज क्षमता व कर्ज फेडीसाठी मागणी केलेली अर्जातील मुदत विचारात घेऊन मध्यम मुदत प्रकारांतर्गत ५ वर्षे ७ वर्षासाठी मंजूर केली जाईल.
- २) कर्ज परतफेडीसाठी मुद्दलाचे मुदतीपर्यंत समान वार्षिक हप्ते पाडणेत येतील. पिकाच्या उतत्पन्नाचा हंगाम काळ विचारात घेता, (ऊस / केळी / द्राक्षे इत्यादी) साठी हप्ता तारीख दरवर्षी ३० जुन असा राहिल तर इतर पिकासाठी ३१ मे असा राहिल. रब्बी हंगामातील पिकासाठी हप्त्याची तारीख ३१ मार्च राहिल.

कर्जासतारण -

अर्जदाराने मंजूर कर्जापोटी त्यांचे मालकिकेचे शेतजमीन मिळकत रजिस्तरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस तारण देऊन, सदर मिळकतीवर बँक कर्जाचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट

देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

नवीन विहिर खुदाई व बांधकामासाठी मध्यम मुदत कर्ज -

निकष व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज संपूर्णतः भरून सादर केला पाहिजे. अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या सभासद पाहिजेत.
- २) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेच्या कोणत्याही प्रकारचे कर्जाच्या थकबाकीत असता कामा नयेत. अन्य बँका, वित्तीय संस्था, गृहवित्तीय संस्था, सहकारी पतसंस्था व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था यांचे कडे थकबाकी असता कामा नये.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांचे स्वमालकिके शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे (१ महिन्याचे आतील) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजेत.
- ४) अर्जदार व जांमिनदार यांचे शेतजमीनीच्या मालकिकेच्या ७/१२ व ८ अ उतान्यावर अन्य बँका, वित्तीय संस्था, पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असलेस त्या संबंधित संस्थेचा कर्जासाठी ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ५) नवीन विहिर खुदाई बाबत अधिकृत इंजिनियर यांचा प्लॅन व इस्टिमेट (अंदाजपत्र) कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजे.
- ६) नवीन विहिरी खुदाई करावायाचे क्षेत्रात पाणी स्रोत बाबत भु - जलवैज्ञानिक व भु- जल सर्वेक्षण या शासकिय खात्याचा दाखला / अभिप्राय पत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ७) नवीन विहिर खुदाई अनुषंगाने त्याचे कंत्राट दिलेस कंत्राटदार बरोबर करणेत आलेल्या कराराची प्रत कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे. रु १०००००/- (रुपये एक लाख फक्त) किंवा त्यापेक्षा जास्त रकमेची कर्ज मागणी किंवा इस्टिमेट (अंदाजपत्रक) असलेस करारपत्र रु. १००/- चे स्टॅम्पेपरवर केले पाहिजे.
- ८) नवीन खुदाई व बांधकाम खर्चाची कोटेशनस इस्टिमेट प्रमाणे कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत सादर केली पाहिजेत.
- ९) अर्जदार व जांमिनदार यांचे बँकेकडे सेव्हिग / चालू खाते पाहिजे. सदर खात्यावर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.

१०) शासकिय पाणीपुरवठा संस्था किंवा सहकारी पाणी पुरवठा संस्थेचा भिन्न क्षेत्रात (Command area) नवीन विहिर खुदाई लागू असेल त्याप्रमाणे त्याचा ना हरकत दाखला (NOC) कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.

११) अर्जदार ज्या कारखान्याचा सभासद आहे. त्या कारखान्यास ऊस बिले कर्जापोटी / सेव्हिगज खात्यास जमा होणेसाठी वर्ग करणेबाबत चे संमती / अधिकारपत्र सहिनीशी कर्जप्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.

कर्ज मंजूरी व स्वः गुंतवणूक रक्कम -

- ४) नवीन विहिर खुदाई व बांधकाम इस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेचा ७५% इतपत कर्ज मंजूर केले जाईल.
- ५) अर्जदाराची एस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेच्या २५% इतपत स्वःगुंतवणूक राहिल.
- ६) स्वःगुंतवणूकीची रक्कम अर्जदाराने त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज खात्यास जमा केली पाहिजे. अथवा स्वःगुंतवणूकी इतपत नवीन विहिर खुदाई व बांधकाम कामापोटी खर्च केली असेल तर त्याबाबतची बिले (पावत्या / इन्व्हाईस) कर्ज प्रकरणासोबत अर्जदाराने सादर केली पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

- ३) अर्जदाराची परतफेज क्षमता व कर्ज फेडीसाठी मागणी केलेली अर्जातील मुदत विचारात घेऊन मध्यम मुदत प्रकारांतर्गत ५ वर्षे ७ वर्षासाठी मंजूर केली जाईल.
- ४) कर्ज परतफेडीसाठी मुद्दलाचे मुदतीपर्यंत समान वार्षिक हप्ते पाडणेत येतील. पिकाच्या उतत्पन्नाचा हंगाम काळ विचारात घेता, (ऊस / केळी / द्राक्षे इत्यादी) साठी हप्ता तारीख दरवर्षी ३० जुन असा राहिल तर इतर पिकासाठी ३१ मे असा राहिल. रब्बी हंगामातील पिकासाठी हप्त्याची तारीख ३१ मार्च राहिल.

कर्जासतारण -

अर्जदाराने मंजूर कर्जापोटी त्यांचे मालकिकेचे शेतजमीन मिळकत रजिस्तरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस तारण देऊन, सदर मिळकतीवर बँक कर्जाचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखल केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

जुनी विहिर दुरुस्ती मधियम मुदत कर्ज

निकष व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज संपूर्णतः भरून सादर केला पाहिजे. अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या सभासद पाहिजेत.
- २) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेच्या कोणत्याही प्रकारचे कर्जाच्या थकबाकीत असता कामा नयेत. अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्तिय संस्था, सहकारी पतसंस्था व प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था यांचे कडे थकबाकी असता कामा नये.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांचे स्वमालकीचे शेतजमीनीचे ७/१२ व ८ अ उतारे (१ महिन्याचे आतील) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजेत.
- ४) अर्जदार व जांमिनदार यांचे शेतजमीनीच्या मालकीच्या ७/१२ व ८ अ उतान्यावर अन्य बँका, वित्तिय संस्था, पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असलेस त्या संबंधित संस्थेचा कर्जासाठी ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ५) अर्जदार यांचे स्वमालकीच्या शेतजमीनीच्या ८ अ प्रमाणे असणाऱ्या ७/१२ उतारा पत्रकात विहिर नोंद असली पाहिजे.
- ६) जुनी विहिर दुरुस्ती / बांधकाम अंतर्गत विहिरिची खाली वाढविणे, गाळ काढणे, दगडी बांधकाम / पायऱ्या यांच्या दर्जा भरणे , बांधकाम दुरुस्ती, कठडा दुरुस्ती, इत्यादी कामाबाबतचे अधिकृत इंजिनियर यांचे प्लॅन (नकाशा) व इस्टिमेट (अंदाजपत्रक) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- ७) जुने विहिर दुरुस्ती अनुषंगाने कंत्राटदार ठेका दिलेली असेल तर त्याबाबतचे करारपत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे. कर्ज मागणी जर रु. १०००००/- (रुपये एक लाख फक्त) किंवा त्यापेक्षा जास्त असेल तर सदरचा करार हा रूपये १००/- चे स्टॅम्पेपरवर करून कर्ज प्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.
- ८) विहिरिची मालकी सामुदाईक / सामुहिक असल्यास या योजनेअंतर्गत कर्ज मंजूर केले जाणार नाही.
- ९) अर्जदाराचे शेतजमीनीच्या ७/१२ उतान्यात विहिरिची नोंद असणे बंधनकारक असून विहिरित पुरेशा पाण्याची उपलब्धता पाहिजे.
- १०) जुनी विहिर दुरुस्ती योजनेअंतर्गत अर्जदार करून घेणार असलेल्या कामाचे कोटेशन कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजेत.
- ११) अर्जदार व जांमिनदार यांचे सेव्हिगज / चालु खाते बँकेकडे असले पाहिजे. सदर खात्यात समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- १२) अर्जदार ज्या कारखान्याचा सभासद आहे. त्या कारखान्यास ऊस बिले कर्जापोटी / सेव्हिगज खात्यास जमा होणेसाठी वर्ग करणेबाबत चे संमती / अधिकारपत्र सहिनीशी कर्जप्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

- १) अर्जदाराची परतफेज क्षमता व कर्ज फेडीसाठी मागणी केलेली अर्जातील मुदत विचारात घेऊन मध्यम मुदत प्रकारांतर्गत ५ वर्षे ७ वर्षासाठी मंजूर केली जाईल.
- २) कर्ज परतफेडीसाठी मुद्दलाचे मुदतीपर्यंत समान वार्षिक हप्ते पाडणेत येतील. पिकाच्या उतत्पन्नाचा हंगाम काळ विचारात घेता, ऊस / केळी / द्राक्षे इत्यादीसाठी हप्ता तारीख दरवर्षी ३० जुन असा राहिल तर इतर पिकासाठी ३१ मे असा राहिल. रब्बी हंगामातील पिकासाठी हप्त्याची तारीख ३१ मार्च राहिल.

कर्जासतारण -

अर्जदाराने मंजूर कर्जापोटी त्यांचे मालकिचे शेतजमीन मिळकत रजिस्टरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस तारण देऊन, सदर मिळकतीवर बँक कर्जाचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

शेती पाणीपुरवठा योजनेसाठी मध्यम मुदत / दिर्घ मुदती कर्जे

अर्जदारास त्याचे स्व - मालकिचे शेती क्षेत्रासाठी किंवा सहकर्जदाराचे शेती क्षेत्रासह नदीक्षेत्रापासून, विहिरीपासून, बोअरपासून, पाणीपुरवण्यासाठी पाईपलाईन घालने, इलेक्ट्रीक मोटार / ऑईल इंजिन खरेदी करणे, टिबकसिंचनासाठी, तुषारसाठी लागणारे सर्व साहित्य मध्यम किंवा दिर्घमुदतीसाठी कर्ज मंजूर केले जाईल.

निकष व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्याताली कर्ज मागणी अर्ज संपुर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.
- २) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सभासद पाहिजेत. अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्तिय संस्था, प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था व पतसंस्था यांचे थकबाकीदार असता कामा नये.

- ३) अर्जदार व जांभिनदार यांचे सेव्हिगज / चालु खाते बँकेकडे असले पाहिजे. सदर खात्यात समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ४) अर्जदार व जांभिनदार यांचे शेतजमीनीच्या मालकीच्या ७/१२ व ८ अ उतान्यावर अन्य बँका, वित्तीय संस्था, पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असलेस त्या संबंधित संस्थेचा कर्जासाठी ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ५) अधिकृत इंजिनियर (पदविका / पदवीधारक) यांनी पाणीपुरवठा योजनेचा केलेला नकाशा (प्लॅन) व खर्चाचे अंदाजपत्रक (इस्टिमेट) कर्जप्रस्तावाचा भाग राहिल.
- ६) पाणीपुरवठा योजना नदीवरून असल्यास राज्यशासनाचे संबंधित विभागाचे अर्जदाराचे नावे मंजूर करणेत आलेला पाणी परवाना कर्ज प्रस्तावाचा भाग राहिल.
- ७) अर्जदाराचे पाणी पुरवठा योजनेसाठी विद्युत मंडळाचा विद्युत / वीज परवाना तसेच त्यापोटी कोटेशनप्रमाणे भरलेल्या डिपॉझिटच्या पावत्या कर्ज प्रस्तावासोबत जोडल्या पाहिजेत. विजबिल पावत्या १ महिन्याच्या आतील जोडल्या पाहिजेत.
- ८) सबमर्सिबल पंप मागणी बोअरवर असलेस बोअर टेस्ट रिपोर्ट व बोअर नोंदीचा ७/१२ उतार कर्ज प्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.
- ९) पाणीपुरवठा योजनाखर्च (इस्टिमेट) प्रमाणे सर्व कोटेशन / बिल इनव्हाईस क्रेडीटमो लागू असेल त्या प्रमाणे कर्ज मागणी प्रस्तावा बरोबर सादर केली पाहिजेत
- १०) अर्जदार ऊस पिक उत्पादन घेत असेल / घेणार असेल तर ऊस उत्पादनाबाबत गेल्या ३ वर्षातील माहिती / ऊस बिले कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजेत. तसेच चालु हंगामातील ऊस नोंद स्लिप जोडल्या पाहिजेत.
- ११) अर्जदार ज्या कारखान्याचा सभासद आहे. त्या कारखान्यास ऊस बिले कर्जापोटी / सेव्हिगज खात्यास जमा होणेसाठी वर्ग करणेबाबत चे संमती / अधिकारपत्र सहिनीशी कर्जप्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.
- १२) पाणी पुरवठा योजना दुसऱ्याच्या क्षेत्रातून जात असलेस त्या बाबत त्याची संमती घेतली असली पाहिजे.
- १३) पाणी पुरवठा योजनेपूर्वीचे शेती उत्पादन व उत्पन्न व योजनेनंतर अपेक्षित शेती उत्पादन व उत्पन्न विचारात घेऊन अर्जदाराची परतफेड क्षमता निश्चित केली जाईल. अर्जदार नोकरी / व्यावासाईक / उद्योजक असल्यास त्या उत्पन्नाचा भाग सुद्धा परतफेडीसाठी गृहीत धरला जाईल. प्रसंगी अविभक्त कुटूंबातील अन्य सदस्याचे उत्पन्न सुद्धा त्याची तसी कागदपत्रे लेखी सम्मती असेल तर कर्ज परतफेड क्षमता निश्चित करताना उत्पन्नाचे साधन गृहीत धरले जाईल.
- १४) अन्य शेतकरी त्यांचे क्षेत्रासाठी या योजनेअतर्गत पाणी पट्टी देऊन पाणी घेणार असेल तर सदरची पाणी पट्टी अर्जदाराचे उत्पन्न म्हणून समजणेत येईल.
- १५) कोणत्याही शासकिय योजनेअतर्गत कर्जापोटी / व्याजापोटी अनुदान अर्जदारास मिळणार असलेस अनुदानाची रक्कम मंजूर कर्ज खात्यात परस्पर जमा करणेबाबतचे संमती पत्र कर्ज प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजे. (लागू प्रमाणे)

कर्ज मंजूरी व स्वः गुंतवणूक -

- १) पाणी पुरवठा योजनेच्या इस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेचा ७५% इतपत कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) अर्जदाराची इस्टिमेटच्या (अंदाजपत्रक) रकमेच्या २५% इतपत स्वःगुंतवणूक राहिल.
- ३) स्वःगुंतवणूकीची रक्कम अर्जदाराने त्यांचे बँकेकडील सेव्हिंग्ज खात्यास जमा केली पाहिजे. अथवा स्वःगुंतवणूकी इतपत पाणी पुरवठा योजनेपोटी खर्च केली असेल तर त्याबाबतची बिले (पावत्या / इन्व्हाईस) कर्ज प्रकरणासोबत अर्जदाराने सादर केली पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

- ३) अर्जदाराची परतफेज क्षमता व कर्ज फेडीसाठी मागणी केलेली अर्जातील मुदत विचारात घेऊन मध्यम मुदत प्रकारांतर्गत ५ वर्षे ७ वर्षासाठी मंजूर केली जाईल.
- ४) कर्ज परतफेडीसाठी मुद्दलाचे मुदतीपर्यंत समान वार्षिक हप्ते पाडणेत येतील. पिकाच्या उतत्पन्नाचा हंगाम काळ विचारात घेता, ऊस / केळी / द्राक्षे इत्यादीसाठी हप्ता तारीख दरवर्षी ३० जुन असा राहिल तर इतर पिकासाठी ३१ मे असा राहिल. रब्बी हंगामातील पिकासाठी हप्त्याची तारीख ३१ मार्च राहिल.

कर्जासतारण -

अर्जदाराने मंजूर कर्जापोटी त्यांचे मालकिकेचे शेतजमीन मिळकत रजिस्तरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस तारण देऊन, सदर मिळकतीवर बँक कर्जाचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

शेत घर (फॉर्म हाऊस) बांधकामासाठी मध्यम/ दिर्घ मुदत कर्ज योजना

शेतकरी सभासदांना त्यांचे शेतजमीनीवर शेतघर (फॉर्म हाऊस) / गोटा / जनावरांचा गोठा बांधकामासाठी त्यांची परतफेड क्षमता विचारात घेऊन मध्यम / दिर्घ मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल. शेतीतच राहणेची सोय झालेस पिकाची मशागत देखरेख करणेस राहत्या ठिकाणाहून ये जा करणेसाठी लागणार वेळ व प्रवासखर्च यामध्ये बचत होणार आहे. तसेच जनावरांसाठी गोठा बांधलेने जनावरांचे उन, वार व पाऊस यांचे पासून संरक्षण होणार आहे. चारा साठविणेची सोय होणार आहे. शेती मशागतीसाठी साहित्य , खते, बिबियाणे व औषधे साठवणूक करणेसाठी शेत घर / गोठा यामुळे जागा उपलब्ध होणार आहे. एकूणच शेत कामाची कार्यक्षमता वाढवून उत्पन्न वाढीसाठी हातभार लागणार आहे.

निकष व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्याताली कर्ज मागणी अर्ज संपुर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.
- २) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सभासद पाहिजेत. अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्तिय संस्था, प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था व पतसंस्था यांचे थकबाकीदार असता कामा नये.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांचे सेव्हिगज / चालु खाते बँकेकडे असले पाहिजे. सदर खात्यात समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ४) अर्जदार व जांमिनदार यांचे शेतजमीनीच्या मालकिच्या ७/१२ व ८ अ उतान्यावर अन्य बँका, वित्तिय संस्था, पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असलेस त्या संबंधित संस्थेचा कर्जासाठी ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ५) अधिकृत इंजिनियर (पदविका / पदवीधारक) यांनी पाणीपुरवठा योजनेचा केलेला नकाशा (प्लॅन) व खर्चाचे अंदाजपत्रक (इस्टिमेट) कर्जप्रस्तावाचा भाग राहिल.
- ६) नियोजित शेत घर व गोठ्याची जागी अर्जदाराचे मालकिची व निर्वेध असली पाहिजे. गावठाण हद्दीत असलेस ग्रामपंचायतचा शेतघर वा गोठा बांधकामासाठी घेतलेल्या परवानगी / मंजुर प्लॅन मूळ प्रत व छायांकित प्रत एक याप्रमाणे कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडल्या पाहिजेत.
- ७) अधिकृत इंजि नियर (पदवी व पदविकाधारक) यांनी सादर केलेला शेतघर / घोटा बांधकामाचा नकाशा (प्लॅन) व अंदाजपत्र (इस्टिमेट) कर्ज प्रस्तावा सोबत सादर केले पाहिजे.
- ८) सहकर्जदारासह संयुक्त कर्ज मागणी सुद्धा मंजुरीस पात्र राहिल.
- ९) अर्जदार ऊसपिक उत्पादन घेत असले/ घेणार असेल तर ऊस उत्पादनाबाबत गेल्या ३ वर्षांची माहिती /ऊस बिले कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजेत. तसेच चालु हंगामातील ऊस नोंद स्लिपा जोडल्या पाहिजेत.
- १०) अर्जदार शेतकऱ्याकडे किमान २ दुधती जनावरे पाहिजेत. अर्जदार ज्या सहकारी दुध संस्थेचा सभासद आहे त्याबाबतची माहिती व दुध बिल उत्पन्नाची माहिती कर्द प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.

कर्ज मंजुरी व स्वः गुंतवणूक -

- १) शेत घर / जनावर गोठा बांधकाम इस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेचा ७५% इतपत कर्ज मंजुर केले जाईल.
- २) अर्जदाराची एस्टिमेट (अंदाजपत्रक) रकमेच्या २५% इतपत स्वःगुंतवणूक राहिल.
- ३) स्वःगुंतवणूकीची रक्कम अर्जदाराने त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज खात्यास जमा केली पाहिजे. अथवा स्वःगुंतवणूकी इतपत बांधकामापोटी खर्च केली असेल तर त्याबाबतची बिले (पावत्या / इन्व्हाईस) कर्ज प्रकरणासोबत अर्जदाराने सादर केली पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

- ५) अर्जदाराची परतफेज क्षमता व कर्ज फेडीसाठी मागणी केलेली अर्जातील मुदत विचारात घेऊन मध्यम मुदत प्रकारांतर्गत ५ वर्षे ७ वर्षासाठी मंजुर केली जाईल.

- ६) कर्ज परतफेडीसाठी मुद्दलाचे मुदतीपर्यंत समान वार्षिक हप्ते पाडणेत येतील. पिकाच्या उतत्पन्नाचा हंगाम काळ विचारात घेता, ऊस / केळी / द्राक्षे इत्यादीसाठी हप्ता तारीख दरवर्षी ३० जुन असा राहिल तर इतर पिकासाठी ३१ मे असा राहिल. रब्बी हंगामातील पिकासाठी हप्त्याची तारीख ३१ मार्च राहिल.

कर्जासतारण -

अर्जदाराने मंजूर कर्जापोटी त्यांचे मालकिकेचे शेतजमीन मिळकत रजिस्तरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस तारण देऊन, सदर मिळकतीवर बँक कर्जाचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे. शेतघर / गोठा / इमारत बांधकाम मुल्याकनानुसार सदरची कर्जातून निर्माण होणारी मालमत्ता प्राथमिक (prime) तारण राहिल.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

ट्रॅक्टर - ट्रेलर (नवीन व जुना) नवीन मळणी मशिन/ हावेस्टर / ऊस तोडणी मशिन / रोटावेटर शेती

अवजारखरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्जे

शेतकरी सभासदांना त्यांचे शेती उत्पन्न वाढीसाठी शेती यांत्रिकीकरणांतर्गत नविन तसेत ३ व ५ वर्षांचे आतील ट्रॅक्टर - ट्रेलर खरेदी मध्यम मुदत कर्ज मागणीनुसार मंजूर केले जाईल त्याच प्रमाणे मळणी मशिन , रोटा वेटर , ऊस तोडणी मशिन व शेती अवजारे यांचे खरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल

निकष व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्याताली कर्ज मागणी अर्ज संपुर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.
- २) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सभासद पाहिजेत. अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्तिय संस्था, प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था व पतसंस्था यांचे थकबाकीदार असता कामा नये.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांचे सेव्हिगज / चालु खाते बँकेकडे असले पाहिजे. सदर खात्यात समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.

- ४) अर्जदार व जांभिनदार यांचे शेतजमीनीच्या मालकीच्या ७/१२ व ८ अ उताऱ्यावर अन्य बँका, वित्तीय संस्था, पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असलेस त्या संबंधित संस्थेचा कर्जासाठी ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ५) ट्रॅक्टर ट्रेलर नवीन खरेदी करणार असेलस अधिकृत विक्रेत्याचे कोटेशन कर्जमागणी अर्जासोबत सादर केले पाहिजेत. अर्जदार जुना (३ ते ५ वर्षातील जुना) ट्रॅक्टर ट्रेलर खरेदी करणार असेलस सदर ट्रॅक्टर ट्रेलरचे अधिकृत अटोमोबाईल इंजिनियर यांचा व्हॅल्युएसन रिपोर्ट तसेच ज्यांचे कडून खरेदी करणार त्यामालकाची आर सी / टी सी इ. आरटीओ कडील कागदपत्रांच्या छायांकित प्रती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडल्या पाहिजेत.
- ६) जुना ट्रॅक्टर ट्रेलर खरेदी बाबत सचकारपत्र (करार झालेला असलेस त्याची मुळ प्रती / छायांकित प्रत) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- ७) नवीन मळणी मशिन / रोटा वेटर / हावेस्टर / ऊस तोडणी मशिन व शेती अवजाराचे अधिकृत विक्रेता / उत्पादक यांचे कोटेशन अर्जदारने कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजेत.
- ८) शेती यांत्रिककरणातर्गत ट्रॅक्टर ट्रेलर तसेच इतर नमुद यंत्रसामुग्री सेती अवजारे यांचे ५ ते ७ वर्षांचे उत्पन्न व खर्च अंदाजपत्र चार्टर्ड अकोटंटं ह्यांनी प्रमाणित केलेले कर्ज प्रस्तावासोबत सादर केले पाहिजे.
- ९) ट्रॅक्टर ट्रेलर साखर कारखान्याकडे / इतर संस्था कंपनीकडे वाहतूकसाठी भाड्याने लावणार असलेस त्या संस्थांचे हमीपत्र / भाडे करारप्रत कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- १०) सहकर्जदारासह संयुक्त कर्ज मागणी सुद्धा मंजूरीस पात्र राहिल.
- ११) अर्जदार ऊसपिक उत्पादन घेत असले/ घेणार असेल तर ऊस उत्पादनाबाबत गेल्या ३ वर्षांची माहिती /ऊस बिले कर्ज प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजेत. तसेच चालु हंगामातील ऊस नोंद स्लिपा जोडल्या पाहिजेत.
- १२) कोणत्याही शासकिय योजनेअतर्गत कर्जापोटी / व्याजापोटी अनुदान अर्जदारास मिळणार असलेस अनुदानाची रक्कम मंजूर कर्ज खात्यात परस्पर जमा करणेबाबतचे संमती पत्र कर्ज प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजे. (लागू प्रमाणे)

कर्ज मंजूरी व स्वः गुंतवणूक -

- १) नवीन बाबतीत कोटेशन रकमेचा ७५% इतपत कर्ज मंजूर केले जाईल. स्व गुंतवणूक कोटेशन २५% प्रमाणे
- २) जुन्या खरेदीबाबत व्हॅल्युएशन रिपोर्ट नुसार रकमेच्या ५०% इतपत. स्व गुंतवणूक व्हॅल्युएशन रिपोर्ट रक्कम २५% प्रमाणे
- ३) स्वःगुंतवणूकीची रक्कम अर्जदारने त्यांचे बँकेकडील सेव्हिगज खात्यास जमा केली पाहिजे. अथवा स्वःगुंतवणूकी इतपत अधिकृत विक्रेत्याकडे भरणा केले असलेस किंवा संचकार पत्रनुसार जुन्या खरेदी बाबत संचकार दिलेली रक्कम स्व गुंतवणूक समजली जाईल. त्याबाबतची बिले (पावत्या / इन्व्हाईस) कर्ज प्रकरणासोबत अर्जदारने सादर केली पाहिजे.

कर्जाची मुदत - ५ ते ७ वर्षापर्यंतच राहिल.

कर्जास तारण -

कर्जातून खरेदी केली जाणारा ट्रॅक्टर - ट्रॅलर , मळणी यंत्र , शेती अवजारे इ.या कर्जास प्रमुख (prime) तारण राहिल. अर्जदाराने प्रादेशिक परिवहन कार्यालयाकडे आर सी / टी सी बुकास बँक कर्ज बोजा नोंद करून त्याची मुळ व छायांकित प्रत देणेची आहे.

अर्जदाराचे मालकीचे शेतजमीनीवर या कर्जाचा सहतारण (Collateral Security) म्हणून अर्जदाराने त्याचे शेत जमीनीवर रजिस्टर तारण गहाण खताद्वारे बँक कर्ज बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

शेतजमीन खरेदीसाठी दिर्घ / मध्यम मुदत कर्ज

प्रस्तावना -

रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांचे प्राधान्यक्षेत्र कर्ज पुरवठ्या संदर्भातील परिपत्रकातील मार्गदर्शक सुचनेनुसार नागरी सहकारी बँकांनी एकूण कर्ज पुरवठ्यापैकी ४०% इतपत कर्ज पुरवठा प्राधान्य क्षेत्रासाठी करणेचा आहे. प्राधान्य क्षेत्र कर्ज पुरवठ्यात शेती व शेती अनुषंगीक व्यवसायासाठी दिलेल्या कर्जाचा समावेश होतो. नागरी सहकारी बँका बहुतांशी शहरी भागात कार्यरत असतात. त्यामुळे शेती व शेती अनुषंगीक व्यवसायासाठी त्यांना कर्ज पुरवठा करणेस अडचणी येतात. त्यामुळे प्राधान्य क्षेत्रातील शेती व शेती अनुषंगिक कारणासाठी या बँकांनी स्थापना ग्रामिण भागात झालेली असून कार्यक्षेत्रातील ग्रामिण भागातील शेतकरी सभासदांचे आर्थिक क्षेत्र कर्ज पुरवठ्याचे मार्गदर्शक सुचना परिपत्रकानुसार जाक्र.

RBI/२०१७-१८/१७५/DCBR.BPD(PCB) cir no. ०७/०९.०९.००२/२०१७-१८ प्रमाणे दि.

१०.०५.२०१८

शेती व शेती अनुषंगीक कारणासाठी ज्या कारणासाठी बँक कर्ज पुरवठा करू शकते त्यामध्ये पुढील कारण नमुद असलेने इतस्तर सभासद शेतकरी हे जर अल्प व अत्यल्प शेतकरी या वर्गातील असतील तर त्यांना शेत जमीन खरेदीसाठी दिर्घ / मध्यम मुदत कर्ज बँकेकडून मंजूर केले जाईल.

- अल्प व अत्यल्प वर्गातील शेतकऱ्यांना शेतीचे कारणास्तव जमीन खरेदी करणेसाठी दिलेला कर्ज पुरवठा. (Loans to Small and marginal farmers for purchases of land for agriculture purpose)

निकष व कागदपत्रे -

- १) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्याताली कर्ज मागणी अर्ज संपुर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.
- २) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सभासद पाहिजेत. अर्जदार व जांमिनदार बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते अन्य बँका, वित्तिय संस्था, गृहवित्तिय संस्था, प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्था व पतसंस्था यांचे थकबाकीदार असता कामा नये.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार यांचे सेव्हिगज / चालु खाते बँकेकडे असले पाहिजे. सदर खात्यात समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ४) अर्जदार व जांमिनदार यांचे शेतजमीनीच्या मालकिच्या ७/१२ व ८ अ उताऱ्यावर अन्य बँका, वित्तिय संस्था, पतसंस्था, किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असलेस त्या संबंधित संस्थेचा कर्जासाठी ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केला पाहिजे.
- ५) अर्जदारास बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील शेत जमीन खरेदी करणेसाठी कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल. ज्या शेतकऱ्यांची जमीन खरेदी करणार त्याचे ८ अ प्रमाणे ७/१२ उतारे कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत जोडले पाहिजे.
- ६) अर्जदार ज्या शेतकऱ्याकडून शेतजमीन खरेदी करणार आहे त्याचेशी केलेला शेत जमीन खरेदीचा करार / संचकारपत्र , छायांकितप्रत व मुळ प्रत कर्ज प्रस्तावा सोबत जोडणेची आहे.
- ७) अर्जदार ज्या शेतकऱ्याकडून शेतजमीन खरेदी करणार आहे. असा शेतकरी खरेदी / विक्री व्यह्वारानंतर भुमिहिन होता कामा नये. अशी परिस्थिती निर्माण होत असलेस बँकेकडून कर्ज पुरवठा केला जाणार नाही.
- ८) कर्जदार जी शेत जमीन खरेदी करणार आहे त्या स्थावर मिळकतीचा १५ (अक्षरी पंधरा) वर्षाचा शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) कर्ज प्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे. सदरचा अहवाल अधिकृत वकिल यांनी प्रमाणित केलेला असावा.
- ९) कर्जाची मर्यादा हि शासकिय किंमत व खरेदी किंमत (संचकाराक किंवा खरेदी करारपत्र) यापैकी कमी असणाऱ्या किंमतच्या ७५% ते ८५% इतपत राहिल.
- १०) शेतजमीन अर्जदार जी खरेदी करणार आहे ती लागवडी लायक किंवा पिकाखाली (बागायत वा जिराईत) प्रकारातील पाहिजेत. पडीक / नापिक जमीन खरेदीसाठी कर्ज पुरवठा केला जाणार नाही.

- ११) कर्ज मागणीदार / अर्जदार जर शासकिय / निम शासकिय कर्मचारी त्यांचे नोकरीपासून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचा कर्जाची परतफेड क्षमता काढताना विचारात घेतली जाईल. व्यावसाईक / उद्योजक यांचे व्यवसायाचे उत्पन्नाचा कर्जाची परतफेड क्षमता काढताना विचारात घेतले जाईल.
- १२) एकत्र कुटूंबातील सदस्यांची अथवा संबंधितांच्या (आर्दश उपविधी, पोटनियम ६ प्रमाणे पती, पत्नी, आई, वडिल, बहिण, मुलगा, मुलगी, जावई, सुन) शेती जमीनीमध्ये होणारा शेतजमीनीचा खरेदी व्यवहारास बँकेकडून कर्ज मंजूर केले जाणार नाही. त्यामुळे असे प्रस्ताव स्विकारले जाणार नाहीत.
- १३) शासनाने संपाधिक अथवा राखिव केलेल्या जमिनी तसेच खरेदी विक्री करणेस मनाई असलेल्या जमीन खरेदी साठी कर्ज पुरवठा केला जाणार नाही.
- १४) दुय्यम निबंधक (रिजिस्टार) यांनी केलेल्या जमीनिच्या किंमतीचा (रेडीरेकनर) दाखला कर्ज प्रस्तावा सोबत जोडणे वंधनकारक राहिल.
- १५) जमीन खरेदीसाठी आवश्यक खर्च स्टॅप डिप्टी , तारण गहाणखत, बोजा नोंद व सर्च रिपोर्ट अर्जदाराने / कर्जदाराने करणेचा आहे. सदरचा खर्च मात्र स्वःगुंतवणूक पोटी खर्च समजणेत येईल .
- १६) जमीन खरेदीपत्र / जमीनीचे रजिस्टर तारण गहाण खत हे संबंधित शाखेचे व्यवस्थापक / अधिकारी किंवा मुख्य कार्यालयाकडील कर्ज विभागाचे अधिकारी यांचे उपस्थितीत अर्जदाराने / कर्जदाराने करणेचे आहे. जमीनीची खरेदी झालेनंतर त्याच वेळी खरेदी केलेल्या जमिनिसह अर्जदाराने मालकिचे एकूण जमिनिवर / स्थावर रजिस्टर तारण गहाण खत करून देणेची आहे.
- १७) कर्जाची संपुर्ण रक्कम व्याजासह परतफेड केल्यासिवाय अर्जदारास / कर्जदारास जमीनीची विक्री अथवा हस्तांतरण करता येणार नाही. कर्जाची संपुर्ण रक्कम व्याजासह परतफेड होऊपर्यंत सदर जमीन दुसऱ्यास खंडाने / गहाण / भागीदारीने देणेची नाही या अनुषंगाने अर्जदार / कर्जदार यांनी रूपये १००/- चे स्टॅप पेपरवर प्रतिज्ञापत्र बँकेस सादर करणेचे आहे.

● **कर्ज मंजूरी व स्वःगुंतवणूक**

- १) शासकिय किंमत (रेडीरेकनर व खरेदी किंमत) या पैकी कमी किंमत असणाऱ्या किंमतीच्या ७५% इतपत कर्ज मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- २) अर्जदार / कर्जदार यांची स्वःगुंतवणूक २५% इतपत राहिल, या स्वःगुंतवणूकीमध्ये संचकारपत्र, करारपत्र करतेवेळी दिलेली अगाऊ रक्कम (अॅडव्हान्स / टोकन) तसेच स्टॅपड्यूटी , रजिस्ट्रेसन फि, सर्च रिपोर्ट फि , व्हॅल्युएसन रिपोर्ट फि यांचा समावेश केला जाईल.

● **कर्जाची मुदत व हप्ते -**

- १) अर्जदाराचे सध्याचे शेती तसेच नोकरी वा व्यवसायाचे सध्याचे उत्पन्न व प्रस्ताविक शेत जमीन खरेदीमुळे होणारी उत्पन्न वाढ विचारात घेऊन परतफेड क्षमता निश्चित केली जाईल. सदरची परतफेड क्षमता विचारात घेऊन कर्जासाठी ५ वर्षांपासून १० वर्षांपर्यंत मुदत दिली जाईल.

- २) शेतजमीन खरेदीचा काळ / जमीनीतील पिकपेरा विचारात घेऊन जर अर्जदाराने कर्ज फेडीसाठी मॉरॅटोरियम पिरियड मागीतला तर तो ६ महिने ते १२ महिने कालासाठी दिला जाईल. मात्र या काळातील व्याजाची भरपाई अर्जदाराने / कर्जादाराने वेळीच करणेची आहे.
- ३) अर्जदाराचे शेती उत्पादन हंगामकाळ विचारात घेता या योजनेअंतर्गत कर्ज फेडीसाठी मुद्दलांचे वार्षिक समान हप्ते पाडले जातील. मॉरॅटोरियम पिरियड विचारात घेऊन उर्वरित कालावधीत कर्ज फेडीचे समान वार्षिक हप्ते पाडले जातील.

● **तारणाबाबत .**

- १) अर्जदार मंजूर कर्ज उचलितून जी शेतजमीन खरेदी करणार ती मिळकत बँकेस प्राथमिक / मुख्य तारण (Prime Security) राहिल
- २) अर्जदाराचे इतर स्थावर मिळकती या कर्जपोटी बँकेस दुय्यम / सहतारण (Collateral Security) राहतील. त्यासाठी त्याने रजिस्टर तारण गहान खताद्वारे त्या बँकेस तारण देवून त्यावर बँकेचा कर्ज बोजा नोंद करणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

बळीराजा - पिक कर्ज योजना

बँकेच्या अ वर्ग शेतकरी सभासदांना विविध पिकांच्या उत्पादन व उत्पादनासाठी या योजनेअंतर्गत पिकाचा उत्पादन हंगाम विचारात घेवून अल्प मुदत कर्ज मंजूर केले जाईल.

निकष व कागदपत्रे

- १) अर्जदार हा शेतकरी कुटुंबातील असला पाहिजे. अर्जदाराने बँकेच्या विहित नमुन्यातील कर्ज मागणी अर्ज पूर्णत भरून सादर केला पाहिजे.

- २) अर्जदारांने कर्ज मागणी अर्जासोबत त्यांचे व जामिनदारचे ८ अ प्रमाणे 7/12 उतारे 1 महिन्यांच्या आतील असले पाहीजेत.
- ३) अर्जदाराने गत दोन हंगामातील पिक उत्पादनाची माहिती सोबत जोडली पाहीजे.उदा- उस बिले,उस नोंद स्लिप,उस बिल जमा झालेल्या खात्याचा बँक उतारा कर्ज मागणी प्रस्ताव सोबत जोडला पाहीजे.
- ४) अर्जदार व जामीनदार हे बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत.थकबाकी व व्याजसंपुर्णताहा भागविलेनंतरच अशा थकबाकीदाराचे पिक कर्ज मागणीचा विचार केला जाईल.
- 5) अर्जदार व जामिनदार यांनी संलग्न गावातील प्रथमिक विकास शेती सहकारी संस्थेचा पिक कर्ज बँकेकडून घेणेबाबतचा ना हरकत दाखला कर्ज मागणी प्रस्तावा सोबत जोडला पाहिजे.तसेच सदरचा ना हरकत दाखला संबंधित जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या शाख निरीक्षक (इन्सपेक्टर) याच्या सहीनिशी प्रमाणित केला असला पाहीजे.
- 6) अर्जदार व जामिनदार प्राथमिक शेती सेवा संस्था, सहकारी पतसंस्था,अन्य बँका,वित्तिय संस्था इत्यादीचे थकबाकीदार असता कामा नयेत.कर्ज मागणी प्रस्तावासोबत तसे दाखले जोडले पाहीजेत.
- 7) अर्जदारांचे लागवडीखालील क्षेत्राचे प्रमाणात व्यक्तीगत पिक कर्ज मर्यादा मंजुर केले जाईल.उस पिकांचे बाबतीत अर्जदार सभासद असलेल्या ज्या कारखान्यात उस पाठविणार आहे त्या साखर कारखान्याकडे नोंद केलेल्या स्लिपा कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केल्या पाहीजेत अथवा शाखास्तरावर शाखाव्यवस्थापक,अधिकारी यांनी पिकक्षेत्राची प्रत्यक्ष स्थळपाहणी करून पिकाखालील नमुद केलेल्या क्षेत्राइतपतच कर्ज मर्यादा मंजुर केली जाईल.
- 8) अर्जदाराने बागायती पिकासाठी कर्ज मागणी केलेली असलेस शेती क्षेत्रास पाणीपुरवठ्याचा स्रोत /साधना बाबत माहिती नमुद केली पाहिजे.
- 9) अर्जदारांने त्याचे पिक उत्पादन विक्रीतुन परस्पर बँक कर्ज वसुल करून घेणेस बँकेस मान्यता दिलेबाबतचे पत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केले पाहीजे.
- 10) केंद्रशासन ,राज्यशासनामार्फत शेतकरी कर्जदारांना देणेत येणा-या व्याजअनुदान योजनेस (INTREST SUBVENTION SCHEME) बँक पात्र (ELIGIBLE) नसलेने सदरचा लाभ शेतक-यांना बँकेकडून घेतलेल्या पिककर्जास देता येणार नाही/ मिळणार नाही.
- 11) अर्जदाराने बँकेकडून पिककर्ज घेतलेस पिकांचा शासनाचे मान्यताप्राप्त विमा कंपनीकडे विमा उतरविला पाहीजे.प्रसंगी बँक परस्पर सदरचा विमा उतरवुन विमा हप्त (PRIMIUM)रक्कम पिककर्ज खात्यास नावे टाकली जाईल.

- 12) रिझर्व बँक ऑफ इंडीयाचे मार्गदर्शक सुचनेनुसार बँकेच्या कार्यक्षेत्रात घेतल्या जाणा-या विविध पिकांसाठी जिल्हा पातळीवर शेती तज्ञ समितीने संमत केलेल्या / जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक परिपत्रकानुसार निश्चित केलेल्या पिककर्जदरानुसार स्वतंत्र परिशिष्ट तयार केले जाईल .
- 13) अर्जदारांने महाराष्ट्र सहकारी संस्थांचा कायदा व नियमानुसार बँकेच्या पिक कर्ज मर्यादेचा कर्ज बोजा नोंद कराराद्वारे करून दिला पाहिजे.त्याच बरोबर स्व-मालकीच्या शेतजमीनीवर रजिस्टर तारणगहाणाद्वारे कर्जापोटी तारण देउन कर्ज बोजाची त्यावर नोंद करून दिली पाहिजे.

कर्जमंजूरी -

पिककर्ज मर्यादा पिकनिहाय शेती तज्ञ समिती/ जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने प्रत्येक हंगामासाठी निश्चित केलेल्या कर्जदरानुसार अर्जदाराचे पिकाखालील क्षेत्र विचारांत घेवून पिककर्ज मंजूर केले जाईल.तसेच शेती मालमता देखभाल दुरुस्ती पोटी पिककर्ज 30%इतपर रकमेसह एकुण कर्ज मंजूर केले जाईल.

कर्ज वितरण व परतफेड कालावधी-

पिक प्रकारानिहाय पिकांचे कर्ज वितरण व परतफेड कालावधी शेती तज्ञ समिती/ जिल्हा मध्यवर्ती बँकेने निश्चित केलेप्रमाणे राहिल.त्या बाबतचे परिशिष्ट स्वतंत्रपणे जोडले जाईल.सदरचे परिशिष्ट कर्ज धोरणाचा भाग राहिल.

अर्जदार शेतक-यांचे मागणीस अनुसरून खते, बि-बियाणे, पाणीबिल,विज बिल,मशागत मंजूरीसाठी मंजूर कर्जाची उचल दिली जाईल.
पिकांचा हंगाम कालावधी विचारात घेवून पिकाचे कर्जफेडीसाठी पुढीलप्रमाणे प्रकार पाडले जातील.

दिर्घमुदतीचे पिक -

ज्या पिकांचा हंगाम कालावधी पंधरा(15) महिन्यांपासून अठरा(18) महिन्यापर्यंत आहे अशी सर्व पिके- उदा- उस, केळी,द्राक्षे, डाळींब,इत्यादी,

अल्पमुदतीचे कर्ज -

ज्या पिकांचा हंगाम कालावधी बारा(12) महिन्यापर्यंत आहे. अशी सर्व पिके उदा- ज्वारी, भात, गहु, सोयाबीन इत्यादी.

व्याजाची आकारणी-

पिककर्जावरील व्याजाची आकारणी व व्याज वसुली प्रत्यक्ष कर्ज परतफेडीच्यावेळी केली जाईल तथापी, हिशोबाच्या सोईस्तव मार्च अखेरीस पिककर्जावरिल व्याजाचा जमाखर्च पुढीलप्रमाणे करण्यात येईल.

व्याज येणे -(INTREST RECEIVABLE) – खाते नावे

व्याज जमा खाते (INTREST RECIVED) – खाते जमा

(पिक कर्जावरिल व्याज आकारणी तरतुद)

थकित पिककर्जावरील व्याजाचा जमाखर्च पुढीलप्रमाणे होईल.

व्याज जमा खाते (INTEREST RECIVED) नावे

थकव्याज तरतुद निधीखाते (OVERDUE INTERST RESERVE AC) जमा

थकव्याजाचा उलट जमाखर्च प्रत्यक्ष व्याज वसुल झाल्यानंतर संगणक प्रणालीद्वारे आपोआप होईल. मात्र नियमित पिककर्जावरिल व्याजाची मार्च अखेरीस केलेली नोंद पुढील दिवशी उलट जमाखर्च केली जाईल.

वळीराजा - शेतकऱ्यांना शेती पुरक / जोड व्यवसायासाठी मध्यम मुदत कर्ज योजना

(Loan Schemes for the farmers for their agricultural allied activities)

शेतकरी शेतातील पिक उत्पादनाबरोबरच शेतीसाठी पुरक / संलग्न व्यवसाय / जोडधंदा करून आपले आर्थिक उत्पन्न वाढवित आहेत. बँकेच्या कार्यक्षेत्रात सुद्धा शेतकरी दुभती जनावरे पालन (Militchcattle) करून स्थानिक दुग्ध सहकारी संस्था / दुग्ध संघ कंपनी / खाजगी दुग्ध व्यापारी यांना दुधाची विक्री करून उत्पन्न मिळवित आहेत. ग्रामिण भागांत सदरचा दुग्ध व्यवसाय हा शेतकऱ्यांचा अर्थाजनाचा प्रमुख स्रोत बनला आहे. कारण दुधाचे बिल शेतकऱ्याला खरेदीदाराकडून साधारणतः दर दहा दिवसानंतर मिळत असलेने शेतकरी त्याचे दैनंदिन आर्थिक गरजा त्या मधून भागवितो. दुसरा कार्यक्षेत्रातील वाढत असलेला

शेतीपुरक व्यवसाय म्हणजे कुकुटपालन (Poultry) हा होय. या मध्ये अंडी उत्पादन तसेच मांसविक्रीसाठी कॉंबडी पालन यांचा समावेश होत आहे. सदरचे उत्पादनास सुद्धा मोठ्या प्रमाणात बाजारपेठ उपलब्ध आहे.

या शिवाय इतर सुद्धा शेतीपुरक / संलग्न धंद्यासाठी शेतकरी सभासदांना कर्ज मागणी केलेस त्याचा सुद्धा स्वतंत्रपणे विचार केला जाईल.

दुभती जनावरे (Milth Cattle) खरेदीसाठी मध्यम मुदत कर्ज योजना

निकष व कागदपत्रे -

- १) स्वमालकीचे किमान ०.२ गुठे क्षेत्र असणारे शेतकरी सभासद या योजनेअंतर्गत कर्ज मागणी करू शकतात. थोडक्यात किमान क्षेत्र ०.२ गुठे असणे बंधनकारक राहिल. संयुक्त मागणी सुद्धा विचाराधिन राहिल.
- २) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्यात कर्ज मागणी अर्ज संपुर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.
- ३) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते अन्य बँका, वित्तीय संस्था, गृहवित्त संस्था, सहकारी पतसंस्था वा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
- ४) अर्जदार व जांमिनदार यांचे मालकीचे शेतजमीनीचे ८ अ प्रमाणे ७/१२ उतारे कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे. सदरचे उतारे १ महिन्याचे आतील पाहिजेत.
- ५) अर्जदार व जांमिनदार यांचे मालकीचे शेतजमीन ७/१२ उतारावर अन्य बँका, वित्तीय संस्था, गृहवित्त संस्था, सहकारी पतसंस्था किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असले तर त्यांचा ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे.
- ६) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खात्याचे खातेदार असले पाहिजेत. सदर खात्यावर समाधानकारक व्यवहार असले पाहिजेत.
- ७) अर्जदार सध्या सदरचा व्यवसाय करीत असलेस त्याला व्यवसाय वाढीसाठी कर्ज मागणी करता येईल. त्यासाठी खालील कागदपत्रे कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केली पाहिजेत.
 - अ) सध्या मिळत असलेल्या जोड धंद्यातील उत्पन्न खर्चाचे पत्रक या पत्रकासोबत विक्री अनुषंगाने बिले, क्रेडीट मेमो / इनव्हाईस जोडले पाहिजेत. किंवा सदरचे उत्पन्न ज्या बँकेकडील खात्यात जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा खाते उतारा जोडला पाहिजे.
 - ब) नव्याने शेती पुरक / जोड धंदा करणार असणाऱ्या त्याप्रमाणे सध्याच्या वसवयासायत वाढ करणार असलेतरी अर्जदाने शेतीपुरक धंद्याचे प्रकल्प अहवाल (Project Report) सनदी लेखापाल चार्टर्ड अकॉंटंट यांचे कडून तयार व प्रमणित केलेला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर करणे बंधनकारक राहिल.
 - क) शेती पुरक व्यवसाय / जोडधंदा करणेसाठी अर्जदार यांनी कर्ज मागणी केलेस सदर कर्जास त्यांची शेत जमीन (७/१२ उत्पन्नानुसार) हि रजिस्टर तारणगहाण खताद्वारे बँक तारण घेणार असेलेने सदर जमीन व प्रसंगी इतर स्थावर मिळकतीचे अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांनी केलेला मुल्याकन अहवाल

(व्हॅल्युएसन रिपोर्ट) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे. सदरचा मुल्याकन अहवाल १ महिन्याच्या आतील पाहिजे. मुल्याकन अहवालात शासकिय किंमत , रेडिरेक्नर नमुद असली पाहिजे.

ड) तारण देणेचे मिळकतीचे बाबत अधिकृत वकील यांनी १५ (पंधरा वर्षांचा शोध अहवाल इंजिनियर एवजी सर्च रिपोर्ट) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे. शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) १ महिन्याच्या आतील असला पाहिजे.

- ८) प्रकल्प अहवालानुसार शेती पुरक / जोडधंदा गुंतवणूकीसाठीची दुघती जनावरे यांची खरेदी कोतुन / कोणाकडून खरेदी करणार त्याबाबतची माहिती / संचकारपत्र / करार इत्यादी कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे. इतर गोठा / शेड / यंत्रसामुग्री / भांडी / संरक्षक भिंत इत्यादी भांडवली गुंतवणूकीबाबतची कोटेशन किंवा कंत्राटदारास ठेकादिलेचे करारपत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- ९) अर्जदाराने जनावारांसाठी पशुखाद्याची / पाण्याची व्यवस्था याबाबत सविस्तर माहिती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- १०) अर्जदाराने जनावारांसाठी पशुवैद्यकिय सेवा कशा प्रकारे स्थानिक ठिकाणी उपलब्ध आहे त्याबाबत तसेच जनावरे / पक्षी त्यांचे गंभीर रोग / साथ यासाठी काय व कसी उपास योजना करणार याबाबत माहिती दिली पाहिजे. अर्जदाराने त्यांचे मालकीची दुघती जनावरे / पक्षी / इतर धंद्यातील साहित्य / बांधकाम यांचा व कर्ज खरेदी करणाऱ्या मालमत्तेचा (जनावरे / पक्षी / शेड / गोठा / यंत्रसामुग्री इत्यादी)यांचा कोणताही विमा कंपनीकडे विमा उतरविणे बंधनकारक राहिल.
- ११) अर्जदाराने दुध विक्री अनुषंगाने (Marketing) / पक्षी विक्री , अंडी विक्री व्यवस्था (Marketing) माहिती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे. विक्री करार , ऑर्डर, ठेका , कंत्राट इत्यादींचा मुळ व छायांकित प्रती सदर कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- १२) अर्जदाराने प्रकल्प ठिकाणी उपलब्ध विज / पाणी व्यवस्था कागजपत्रे कर्ज प्रकरणा सोबत जोडली पाहिजेत. विजबिल / विहिर / पाणीबिल / किंवा विहिरीचे नोद क्षेत्र उतारा.
- १३) अर्जदार जागा भाड्याने घेऊन त्या ठिकाणी प्रकल्प उभारणार असेल तर भाडे करारपत्र जोडले पाहिजे.

कर्ज मंजूरी व स्वगुंतवणूकीबाबत .

- १) योजना / प्रकल्प खर्चाचा रक्कमेपोटी - ७५% इतके कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) योजना / प्रकल्प खर्चाच्या रक्कमेपोटी - २५% इतकी स्वगुंतवणूक अर्जदार यांनी या पुरक / जोडधंद्यात केली पाहिजे.

कर्ज फेडीची मुदत व हप्ते -

- १) अर्जदारास शेतीपुरक व्यवसाय जोडधंद्यासाठी जास्तीतजास्त ७ वर्षे मुदतीने मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केली जाईल. कर्जाची मुदत ही प्रामुख्याने या व्यवसायातून व अन्य उत्पन्नातून निर्माण होणाऱ्या अर्जदाराचे परतफेड क्षमतेनुसार तसेच या व्यवसायातील जोखीम विचारात घेऊन बँकेकडून निश्चित केली जाईल.

- २) अर्जदार दुभती जनावरे हा पुरक / जोडधंदा करणार असेल तर मंजूर कर्जाची व्याजासह समान मासिक हप्त्यात (EMI) कर्ज परतफेड करून घेतली जाईल.

कर्जास तारण -

- १) अर्जदार कर्ज मंजूरीतून या प्रकल्पासाठी जी चल - अचल मालमत्ता खरेदी करणार ती सर्व चल - अचल मालमत्ता या कर्जासाठी प्रमुख (मुख्य) तारण (Prime Security) राहिल.
- २) अर्जदाराचे मालकिके शेतजमीन / बिगर शेती जागा / इमारत सुदधा प्रकल्प कर्जापोटी सह /दुय्यमतारण (Collateral Security) म्हणून बँकेस तारण घेतली जाईल.
- ३) अर्जदाराने / मान्यतादाराने / सहकर्जदार यांनी रजिस्टरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस वर नमुद केले प्रमाणे मालमत्ता बँकेस तारण देणेची आहे. त्याचप्रमाणे सदर पैकी अचल मालमत्तेवर बँकेचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

कुक्कुटपालन व्यवसायासाठी मध्यम मुदत कर्ज

निकष - कागदपत्रे -

- १) स्वमालकिके किमान ०.२ गुटे क्षेत्र असणारे शेतकरी सभासद या योजनेअंतर्गत कर्ज मागणी करू शकतात. थोडक्यात किमान क्षेत्र ०.२ गुटे असणे बंधनकारक राहिल. संयुक्त मागणी सुद्धा विचाराधिन राहिल.
- २) शेतकऱ्याबरोबरच अन्य स्वयंरोजगारी व अन्य या व्यवसायाची माहिती व अनुभवी व्यक्ती सुद्धा कर्जमागणीस
- ३) अर्जदार यांनी बँकेच्या विहित नमुन्यात कर्ज मागणी अर्ज संपुर्णतः भरून सादर केला पाहिजे.

- ४) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेच्या कोणत्याही प्रकारच्या कर्जाचे थकबाकीदार असता कामा नयेत. तसेच ते अन्य बँका, वित्तीय संस्था, गृहवित्त संस्था, सहकारी पतसंस्था वा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा थकबाकीदार असता कामा नये.
- ५) अर्जदार व जांमिनदार यांचे मालकीचे शेतजमीनीचे ८ अ प्रमाणे ७/१२ उतारे कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे. सदरचे उतारे १ महिन्याचे आतील पाहिजेत.
- ६) अर्जदार व जांमिनदार यांचे मालकीचे शेतजमीन ७/१२ उतारावर अन्य बँका, वित्तीय संस्था, गृहवित्त संस्था, सहकारी पतसंस्था किंवा प्राथमिक विकास सेवा सहकारी संस्थेचा कर्ज बोजा नोंद असले तर त्यांचा ना हरकत दाखला कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे.
- ७) अर्जदार व जांमिनदार हे बँकेचे सेव्हिगज / चालु खात्याचे खातेदार असले पाहिजेत. सदर खात्यावर समाधानकारक व्यवहार असले पाहिजेत.
- ८) अर्जदार सध्या सदरचा व्यवसाय करीत असलेस त्याला व्यवसाय वाढीसाठी कर्ज मागणी करता येईल. त्यासाठी खालील कागदपत्रे कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर केली पाहिजेत.
- अ) सध्या मिळत असलेल्या जोड धंद्यातील उत्पन्न खर्चाचे पत्रक या पत्रकासोबत विक्री अनुषंगाने बिले, क्रेडीट मेमो / इनव्हाईस जोडले पाहिजेत. किंवा सदरचे उत्पन्न ज्या बँकेकडील खात्यात जमा होते त्या खात्याचा १ वर्षाचा खाते उतारा जोडला पाहिजे.
- ब) नव्याने शेती पुरक / जोड धंदा करणार असणाऱ्या त्याप्रमाणे सध्याच्या व्यवसायात वाढ करणार असलेतरी अर्जदाने शेतीपुरक धंद्याचे प्रकल्प अहवाल (Project Report) सनदी लेखापाल चार्टर्ड अकॉंटंट यांचे कडून तयार व प्रमाणित केलेला कर्ज मागणी अर्जासोबत सादर करणे बंधनकारक राहिल.
- क) शेती पुरक व्यवसाय / जोडधंदा करणेसाठी अर्जदार यांनी कर्ज मागणी केलेस सदर कर्जास त्यांची शेत जमीन (७/१२ उत्पन्नानुसार) हि रजिस्टर तारणगहाण खताद्वारे बँक तारण घेणार असेलेने सदर जमीन व प्रसंगी इतर स्थावर मिळकतीचे अधिकृत इंजिनियर / आर्किटेक्ट यांनी केलेला मुल्याकन अहवाल (व्हॅल्युएसन रिपोर्ट) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे. सदरचा मुल्याकन अहवाल १ महिन्याच्या आतील पाहिजे. मुल्याकन अहवालात शासकिय किंमत , रेडिरेक्नर नमुद असली पाहिजे.
- ड) वकील यांनी १५ (पंधरा वर्षांचा शोध अहवाल इंजिनियर एवजी सर्च रिपोर्ट) कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडला पाहिजे. शोध अहवाल (सर्च रिपोर्ट) १ महिन्याच्या आतील असला पाहिजे.
- ९) प्रकल्प अहवालानुसार शेती पुरक / जोडधंदा गुंतवणूकीसाठीची दुघती जनावरे / पक्षी यांची खरेदी कोटुन / कोणाकडून खरेदी करणार त्याबाबतची माहिती / संचकारपत्र / करार इत्यादी कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे. इतर गोठा / शेड / यंत्रसामुग्री / भांडी / संरक्षक भिंत इत्यादी भांडवली गुंतवणूकीबाबतची कोटेशन किंवा कंत्राटदारास ठेकादिलेचे करारपत्र कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडले पाहिजे.
- १०) अर्जदाराने पक्षासाठी पशुखाद्याची / पाण्याची व्यवस्था याबाबत सविस्तर माहिती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.

- ११) अर्जदाराने पक्षासाठी पशुवैद्यकिय सेवा कशा प्रकारे स्थानिक ठिकाणी उपलब्ध आहे त्याबाबत तसेच पक्षी त्यांचे गंभीर रोग / साथ यासाठी काय व कसी उपास योजना करणार याबाबत माहिती दिली पाहिजे. अर्जदाराने त्यांचे मालकीची पक्षी / इतर धंद्यातील साहित्य / बांधकाम यांचा व कर्ज खरेदी करणाऱ्या मालमत्तेचा (पक्षी / शेड यंत्रसामुग्री इत्यादी)यांचा कोणताही विमा कंपनीकडे विमा उतरविणे बंधनकारक राहिल.
- १२) अर्जदाराने विक्री अनुषंगाने (Marketing) / पक्षी विक्री , अंडी विक्री व्यवस्था (Marketing) माहिती कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे. विक्री करार , ऑर्डर, ठेका , कन्ट्रॉट इत्यादींचा मुळ व छायांकित प्रती सदर कर्ज मागणी अर्जासोबत जोडली पाहिजे.
- १३) अर्जदार जागा भाड्याने घेऊन त्या ठिकाणी प्रकल्प उभारणार असेल तर भाडे करारपत्र जोडले पाहिजे.

कर्ज मंजूरी - स्वगुतवणूक -

- १) योजना / प्रकल्प खर्चाचा रक्कमेपोटी - ७५% इतके कर्ज मंजूर केले जाईल.
- २) योजना / प्रकल्प खर्चाच्या रक्कमेपोटी - २५% इतकी स्वगुतवणूक अर्जदार यांनी या पुरक / जोडधंद्यात केली पाहिजे.

कर्जाची मुदत -

- १) अर्जदारास शेतीपुरक व्यवसाय जोडधंद्यासाठी जास्तीतजास्त ५ ते ७ वर्षे मुदतीने मध्यम मुदत कर्ज मंजूर केली जाईल. कर्जाची मुदत ही प्रामुख्याने या व्यवसायातून व अन्य उत्पन्नातून निर्माण होणाऱ्या अर्जदाराचे परतफेड क्षमतेनुसार तसेच या व्यवसायातील जोखीम विचारात घेऊन बँकेकडून निश्चित केली जाईल.
- २) कुकुटपालन व्यवसायातील अंडी / पक्षी विक्री व उत्पादन कालावधी यांचे चक्र (Production and Marketing Cycle) / प्रकल्प अहवाल व या व्यवसायातील जोखीम विचारात घेऊन मासिक किंवा तिमाहि पद्धतीने कर्जे ५ ते ७ वर्षांचे मुदतीचे बँकेकडून निश्चित केले जातील.

कर्जास तारण -

- १) अर्जदार कर्ज मंजूरीतून या प्रकल्पासाठी जी चल - अचल मालमत्ता खरेदी करणार ती सर्व चल - अचल मालमत्ता या कर्जासाठी प्रमुख (मुख्य) तारण (prime Security) राहिल.
- २) अर्जदाराचे मालकीचे शेतजमीन / बिगर शेती जागा / इमारत सुद्धा प्रकल्प कर्जापोटी सह /दुय्यमतारण (Collateral Security) म्हणून बँकेस रजिस्टर तारण गहाण खताद्वारे तारण घेतली जाईल.
- ३) अर्जदाराने / मान्यतादाराने / सहकर्जदार यांनी रजिस्टरतारण गहाण खताद्वारे बँकेस वर नमुद केले प्रमाणे मालमत्ता बँकेस तारण देणेची आहे. त्याचप्रमाणे सदर पैकी अचल मालमत्तेवर बँकेचा बोजा नोंद करून देणेचा आहे.

स्थळ पाहणी -

कर्ज प्रस्ताव बँकेस सादर केलेनंतर / दाखला केल्यानंतर किंवा त्यापूर्वी अर्जदाराचे योजनास्थळास त्यांच बरोबर त्याचे स्थावर मिळकत क्षेत्रास बँकेचे शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी / मुख्य कार्यालयाकडील अधिकारी भेट देतील. शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांनी योजनास्थळ भेटीच्या सविस्तर अहवाल कर्ज प्रस्ताव छाननी / शाखा शिफारस अहवालात जोडून पाठवतील

विनियोग पाहणी अहवाल -

अर्जदाराने कर्ज उचल केलेनंतर ज्या कारणासाठी कर्ज मंजूर केले आहे. त्यासाठीच त्याचा विनियोग केला आहे कि नाही. याबाबतची विनियोग अहवाल बँकेच्या शाखा व्यवस्थापक / अधिकारी यांचे कडून केला जाईल.

प्राधान्य क्षेत्र कर्ज पुरवठा

रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया तसेच केंद्रशासन यांचे धोरण व मार्गदर्शक सुचनेप्रमाणे बँकांनी त्यांचे कर्ज पुरवठ्यापैकी ४०% इतपत किमान कर्ज पुरवठा हा प्राधान्य क्षेत्रासाठी करणेचा आहे, त्याचबरोबर एकूण कर्ज पुरवठ्यापैकी किमान १०% इतकी कर्ज पुरवठा समाजातील दुर्बल घटकांना करणेचा आहे. बँकेकडून त्यामुसार प्राधान्य क्षेत्रासाठी कर्ज पुरवठा केला जाईल. प्राधान्य क्षेत्र अंतर्गत समाविष्ट कर्ज पुरवठा पुढील प्रमाणे राहिल.

- १) शेती व शेती अनुषंगीक / पुरक व्यवसायासाठी शेतकरी / व्यापारी / उत्पादक / व्यावासाईक यांना केलेला प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष कर्ज पुरवठा हा प्राधान्यक्षेत्र कर्जपुरवठा समजला जाईल. सदरचा कर्जपुरवठा प्रामुख्याने स्थानिक परिस्थिती विचारात घेता खालील नमुद कारणासाठी बँकेकडून केला जाईल.
- शेतकऱ्याला त्यांचे शेतात पिकाचे उत्पादन घेणेसाठी अल्प मुदतीचा कर्ज पुरवठा सदर कर्जाची परतफेड मुदत पिकाचे हंगामानुसार निश्चित केली जाईल.
 - शेतकऱ्याला शेती उत्पादनात वाढ होणेसाठी काराव्या लागणाऱ्या भाडवली गुंतवणूकीसाठी मध्यम वा दिर्घ मुदत कर्ज पुरवठा सुद्धा प्राधान्यक्षेत्र कर्ज पुरवठा म्हणून समजला जाईल उदाहरणार्थ ३
 - १) पाणीपुरवठ्यासाठी पाईपलाईन इलेक्ट्रीकल टिबक तुषार इत्यादी लघु जलसिंचन योजना किंवा नदीपासून शेतीपर्यंतची योजना नवीन विहिर, बोअर खुदाई, जुनी विहिर, दुरुस्ती इत्यादी.
 - २) शेती यांत्रिकीकरणअंतर्गत ट्रॅक्टर - ट्रेलर खरेदी , रोटावेटर खरेदी मळणी मशिन, ऊस तोडणी मशिन, शेती अवजारे, इत्यादी कारणासाठी कर्ज पुरवठा
 - ३) शेती उत्पादनाचे तारणावर कर्ज / निर्यातीसाठी कर्ज
 - ४) अल्प व अत्यल्प भुधारक शेतकऱ्यांना शेत जमीन खरेदीसाठी केलेला कर्ज पुरवठा
 - ५) सावकार / सराफ या परवानाधारक सावकाराकडून शेतीचे व्यवसायासाठी ज्यादा व्याददाराने घेतलेली कर्जे भागविणेसाठी वेळेस कर्ज पुरवठा
 - ६) पशुखाद्य , खते , बि - बियाणे इत्यादीसाठी शेती उद्योगाच्या मालाची विक्री करणारे व्यापारी , उत्पादक यांना केलेला कर्ज पुरवठा
 - ७) शेती अवजारे / मळणी मशिन / रोटावेटर - ट्रॅक्टर - ट्रेलर इत्यादी व्यापारी / उत्पादक यांना केलेला कर्ज पुरवठा
 - ८) पशुवैद्यकिय सुविधा उपलब्ध करून देणेसाठी दवाखाना, औषधे व्यवसायासाठी केलेला कर्ज पुरवठा
 - ९) शेतीमालाचे बाजारपेठेअंतर्गत कृषी माल विक्री केंद्र / कृषी बाजार यासाठी केलेला कर्ज पुरवठा, शेतमाल साठवणूक गोडऊन / कोल्ड स्टोअरेज बांधकामासाठी कर्ज पुरवठा
 - १०) कृषी पर्यटन
 - तर सुक्ष्म उद्योदक / सेवा पुरवठादार (Micro Enterprises) यांना ७.५० टक्के इतका करणेचा आहे.
 - २) सुक्ष्म व लघु उद्योजक / सेवा पुरवठादार कर्जे -

सुक्ष्म व लघु उद्योजक व सेवा पुरवठादार (Micro and Small Enterprises) यांना बँकेकडून केलेल्या कर्ज पुरवठ्याचा समावेश प्राधान्य क्षेत्र कर्ज परवठ्यात केला जाईल. सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योजक कायदा २००६ मधील तरतूदी नुसार

सुक्ष्म उद्योजक - ज्या उद्योजकाची त्यांच्या उद्योगासाठी लागणाऱ्या यंत्र सामुग्रीमध्ये रूपये २५००००० (रूपये पंचवीस लाख) इतकी गुंतवणूक आहे.

लघु उद्योजक - ज्या उद्योजकाची उद्योगासाठी लागणाऱ्या यंत्रसामुग्रीमध्ये रूपये २५०००००/-पेक्षा जास्त मात्र रूपये ५००००००/- रूपये पर्यंत यंत्रसामुग्रीत गुंतवणूक आहे.

सुक्ष्म सेवा पुरवठादार - ज्या सेवा पुरवठादाराची मालमत्ता (फर्निचर, डेडस्टॉक, आवश्यक सेवेसाठीची उपकरणे / साहित्यातील गुंतवणूक रूपये १००००००/- पर्यंत आहे.

लघु सेवा पुरवठादार - ज्या सेवा पुरवठादाराची मालमत्ता (फर्निचर, डेडस्टॉक, आवश्यक सेवेसाठीची उपकरणे / साहित्यातील गुंतवणूक रूपये १००००००/- पेक्षा जास्त व रूपये ५००००००/- लाखापर्यंत आहे.

वरील नमुद उद्योजक / सेवा पुरवठादार यांना यंत्रसामुग्री (Machinery) , साहित्य (Equipment) , कारखाना शेड, फर्निचर फिक्चर इत्यादी कारणासाठी खेळत्या भांडवलासाठी केलेल्या करर्ज पुरवठ्याचा प्राधान्य क्षेत्र करर्ज पुरवठा म्हणून गणला जाईल. या करर्ज पुरवठ्यापैकी ७.५० टक्के इतका करर्ज परवठा सुक्ष्म , उद्योजक / सेवा पुरवठादार यांना केला जाईल.

३) गृह करर्ज -

- घरबांधणी , नवीन प्लॅट खरेदी, रो - हाऊस नवीन खरेदी जुने घर / प्लॅट रो -हाऊस खरेदीसाठी रूपये २८०००००/- (अड्डावीस लाख) पर्यंत करर्ज मर्यादा मंजूर असलेला सर्व करर्ज पुरवठा प्राधान्य करर्ज क्षेत्र परवठा समजला जाईल.
- जुने घर / प्लॅट / रो हाऊस दुरुस्तीसाठी शहरी भागांत रू. ५०००००/- पर्यंत व ग्रामिन भागात रू. २०००००/- पर्यंत केलेला करर्ज पुरवठा प्राधान्य क्षेत्रासाठी करर्ज पुरवठा म्हणून समजला जाईल.
- शेतकऱ्यांना फार्म हाऊस (शेत घर) बांधणेसाठी रूपये २५०००००/- (अक्षरी रूपये पंचवीस लाख) पर्यंत केलेला करर्ज पुरवठा प्राधान्य करर्ज पुरवठा क्षेत्र म्हणून समजला जाईल.

४) इतर -

- व्यक्तिगत करर्जदारांना घरगुती / शेतीमध्ये सोलर उपकरणे बसविणेसाठी केलेला करर्ज पुरवठा
- व्यक्तिगत करर्जदारांना गोबरगॅस संयमत्रासाठी केलेला करर्ज पुरवठा
- व्यक्तिगत करर्जदारांना शौचायल बांधणेसाठी केलेला करर्ज पुरवठा
- केंद्र / राज्य शासनाचे विविध महामंडळाचे लाभार्थींना अनुदान योजनेअंतर्गत (मुद्दल / व्याज) केलेला करर्ज पुरवठा

५) दुर्बल घटकांना केलेला करर्ज पुरवठा -

बँकेकडून खालील नमुद दुर्बल घटकांना केलेला करिज पुरवठा हा प्राधान्यक्षेत्र करर्ज पुरवठा म्हणून समजला जाईल.

- १) अल्प व अत्यल्प शेतकऱ्यांना केलेला करर्ज पुरवठा
- २) अनुसुचित जाती - जमाती वर्गातील करर्जदाराना केलेला करर्ज पुरवठा
- ३) शेतमजुर / ग्रामिण कारागीर / छोटे उद्योजक / व्यापारी / उत्पादक यांना रूपये ५००००/- रूपये पन्नास हजार मंजूर मर्यादे इतपत केलेला करर्ज पुरवठा

प्राधान्य कर्ज पुरवठ्या बाबतीची माहिती रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया तसेच इतर संबंधित क्रायलयास त्यांचे मागणी / सुचनेनुसार वेळोवेळी पाठविली जाईल.

प्राधान्य कर्ज पुरवठ्याबाबतच्या तिमाही आढावा मा. संचालकमंडळ सभेची माहिती / नोंद घेणेसाठी सादर केला जाईल.

पत माहिती अहवाल - (Credit information Report)

रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया नागरी सहकारी बँकांनी पतमाहिती अहवाल तयार करून एखाद्या व्यक्ती / समुह / संघटना यांचा पतमुल्यांकन (Credit Score) जाहिर करणाऱ्या कंपनीचे सभासद होऊन त्यांना मियमितपणे बँकेचा कर्जदाराची माहिती पाठवावी लागते. तसेच कर्ज पस्ताव छाननी करताना अर्जदाराचे पतमुल्यांकन (Credit Score) चा विचार करून कर्जे मंजूर करणेत यावीत असे कळविले आहे.

- बँक खालील पतमाहिती अहवाल (Credit information report) तयार करणाऱ्या कंपनीची सभासद आहे.
 - १) Transunion CIBIL
 - २) Equifax credit information services pvt ltd.
 - ३) CRIF high mark credit information services pvt ltd.
 - ४) Experian credit information company of india pvt ltd.
- वरील सर्व पत माहिती अहवाल तयार करणाऱ्या कंपन्यांना माहिना संपल्यानंतर पुढील महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सर्व कर्जदारांची विहित नमुन्यातील कर्जाची माहिती पाठविणेत येईल. सुट्टी वा इतर कारणाने ५ तारखेस पाठविली नाही तर ती १० तारखेपर्यंत पाठविली जाईल.
- कर्जदाराची पुढील दोन गटात (Segment) विभागणी करून त्यांचे कर्जाबाबतची माहिती कंपन्यांना पाठविली जाईल.
 - १) ग्राहकवर्ग माहिती गट (Consumer Segment / Bureau)

या गटात व्यक्तिगत कारणाचे स्वरूपात केलेल्या कर्जपुरवठ्याचा समावेश करणेत येईल. व्यक्तिगत संयुक्त कर्जदाराचा सुद्धा या मध्ये समावेश केला जाईल.
 - २) व्यापारी माहिती गट - (Commercial Bureau / Segment)

या गटात भागीदारी पेढी व्यक्तिगत मालकिके उद्योग / व्यवसाय कंपन्या, सहकारी संस्था , इत्यादी प्रामुख्याने नफा मिळविणेच्या उद्देशाने कर्यरत आहेत. अशा सर्व व्यापारी संस्था / पेढ्या यांचा या मध्ये समावेश राहिल.
- थकबाकी व अनुत्पादक कर्जामुळे बँकेचा नफा क्षमतेवर विपरित परिणाम होतो. सबब, कर्ज मागणी करणाऱ्या व्यक्तिके बाबतीत वरील सर्व कंपन्या घेतलेल्या कर्जाचे परतफेडीच्या बाबतीत पतमाहिती अहवाल (Credit Information report) प्राप्त झाल्यास कर्ज परतफेड जोखीम अभ्यास करता येतो. ज्या अर्जदाराचे कर्ज परतफेडीची माहिती अहवाल चांगले आहेत त्यांचे कडून कर्जे थकीत होण्याची शक्यता

अत्यल्प असते. यास्तव बँकेकडे कर्ज मागणी करणाऱ्या व्यक्तीचे बाबतीत वरील सर्व कंपन्या किंवा एखाद्या कंपनीकडून त्याचा पतमाहिती अहवाल (Credit Information report) कर्ज प्रस्ताव छाननी वेळी / कर्ज प्रस्तावासोबत शाखा स्तरावर घेणेचा आहे. शाखास्तरावर या अनुषंगाने पुर्तता न झालेस किंवा खातरजमा करणेसाठी पुन्हा मुख्य कार्यालयातील कर्ज विभागाकडून काढला जाईल. पतमाहिती अहवालाची फि अर्जदाराकडून वसूल केली जाईल.

पत माहिती अहवाल (Credit Information Report)

ट्रान्स युनियन सिबल लिमिटेड हि भारतातील पहिली व सर्वात जनी पत माहिती परविणारी कंपनी आहे. या कंपनीकडे सर्वात जास्त कर्जदारांची माहिती उपलब्ध आहे. जी व्यक्ति कर्ज घेणेस इच्छुक आहे त्यांची गेल्या सहा महिन्यातील कर्ज परतफेडीची माहिती व आर्थिक स्थितीचा आढावा घेऊन पूर्वीचे कर्ज वेलेवर फेडले आहे का ? क्रेडिट कार्ड हप्ते नियमित भरतो का? याचा विचार करून त्याला गुण (Score) दिले जातात.

गटानुसार गुणतक्ता (Score) पुढीलप्रमाणे कंपनीकडून दिला जातो.

वैयक्तिक गट (Individual Consumer Bureau)

गुण (Score)	----- ९०० -----	चांगला (Good)
गुण (Score)	----- ७५० ते ९०० -----	कमी जोखीम (Low Risk)
गुण (Score)	----- ६०० ते ७५० -----	मध्यम जोखीम (Medium Risk)
गुण (Score)	----- ३०० ते ६०० -----	जास्त जोखीम (High risk)
गुण (Score)	----- ३०० पेक्षा कमी -----	वाईट (Bad)

- वैयक्तिक अर्जदारास ३०० ते ६०० गुण असणारी अर्जदार व्यक्ती जास्त जोखीम गटात समाविष्ट होते. त्यांनी त्यांचे मालकीचे बिगरशेती मालमत्ता / स्थावर मिळकत प्राथमिक (मुख्य) तारण किंवा दुय्यम (सह) तारण म्हणून रजिस्टर तारण गहाण ख्रताद्वारे तारण देवून कर्ज बोजा नोंद सदर स्थावर मालमत्ता / मिळतीवर करून देणेस तयार असेल तर कर्ज मंजुरीसाठी विचार केला जाईल. अन्यथा कर्ज मंजुरीस अपात्र असेल.
- ज्या व्ययक्तिक कर्ज मागणी अर्जदाराचे गुण ६०० ते ९०० पर्यंत आहेत ते कर्ज मंजुरीस पात्र असतील .

व्यापारी गट (Commrcial Bureau) -

व्यापारी गटात भागीदारी पेढी, व्यक्तीक मालकी धंदा / व्यवसाय (Soletrader / Proprietary Concem) कंपन्या, सहकारी संस्था याचा समावेश आहे. त्यांची पत माहिती पुढील प्रमाणे अभिप्राय दिला जातो.

- Standerd - ----- STD - ----- } कर्ज मंजुरीस पात्र अर्जदार
- Sub Standerd ----- SUB----- }
- Doudtful ----- DBT ----- प्राथमिक व सहतारण विचारात घेता कर्ज मंजुरीस पात्र
- Loss Asset ----- Lose ----- कर्ज मंजुरीस अपात्र

अनुत्पादक कर्जाबाबत (एन.पी.ए) धोरण

प्रस्तावना

सर्वसाधारणपणे बँकांचा व्यवहार हा त्यांचे भागभांडवल, निधी खातेदारांकडून स्वीकारल्या ठेवीच्या आधारावर चालत असतो. बँका ठेवीचा उपयोग कर्ज गुंतवणूक आणि कर्ज वितरण यासाठी करतात. या व्यवहारातून बँकाना उत्पन्न मिळते.

बँकिंग सुधारणा विषयक नेमलेल्या नरसिंहम समितीच्या शिफारसी नुसार सन १९९२-१९९३ पासून खाजगी राष्ट्रीयकृत व नागरी सहकारी बँकांना मान्यउत्पन्न, कर्जाची वर्गवारी व अनुत्पादक “ अनुत्पादक कर्ज निकष ” असे संबोधण्यात येते.

उद्देश

- बँकेच्या आर्थिक परीस्थितीची वास्तविक परीस्थिती ताळेबंदास दर्शविणे.
- प्रत्यक्ष मिळालेल्या उत्पन्नावर आधारीत नफा-तोटा पत्रक तयार करणे.
- कर्जाचे वस्तुनिष्ठ वर्गीकरण करून ‘अनुत्पादक कर्ज ’ निश्चित करणे.
- अनुत्पादक कर्जवाढीवर नियंत्रण ठेवून ती कमी करणेसाठी व्याज व मुद्दल वसुलीवर लक्ष केंद्रित करणे.
- बँकेची सांपत्तिक स्थिती बाधित राखणे.

अनुत्पादक कर्ज संकल्पना / निकषाचे प्रमुख तीन भाग आहेत.

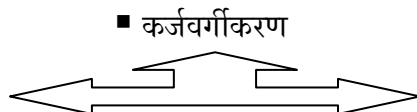
- मान्य उत्पन्न
- कर्जाचे वर्गीकरण
- तस्तुदी

१) मान्य उत्पन्न-

जे उत्पन्न (व्याज, कमिशन, लॉकरभाडे, फी इत्यदी) प्रत्यक्षात त्या त्या वर्षात मिळेल तेच / तितक्याच नफ्यात / उत्पन्नात घ्यावे. जे भविष्यात येणे आहे ते नफ्यात घेवू नये किंवा तितका नफा वाढवून दाखवू नये हा “मान्य उत्पन्न” संकल्पनेचा गाभा आहे.

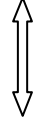
कोणत्याही कर्जावरील व्याज नावे लिहिल्यानंतर (खात्यास नावे किंवा येणे) ज्या वर्षात ते वसूल होईल त्या वर्षात मान्य उत्पन्न समजून नफा- तोटा खाती धरावयाचे आहे. त्याचप्रमाणे व्याजाशिवायचे उत्पन्न ज्या वर्षात प्रत्यक्ष मिळाले त्याच वर्षात नफा- तोटा खात्यास धरायचे आहे.

२) कर्जाचे वर्गीकरण-

A) उत्पादक कर्जे

B) अनुत्पादक कर्जे

१) अंशतः उत्पादक कर्जे, २) संशयित कर्जे ३) बुडित कर्जे

A) उत्पादित कर्जे-

जी कर्जे नियमित आहेत म्हणजे, ज्या कर्जावरील व्याज व परतफेडीच्या तारखेनुसार संपुर्ण कर्जाचा अगर हप्त्यात वसूल झालेला आहे असे कर्ज उत्पादित कर्ज होय.

B) अनुत्पादक कर्जे-

जी कर्जे उत्पादक नाहीत म्हणजे ज्या कर्जावरील व्याज, कर्जाचा हप्ता अगर मुदतीप्रमाणे कर्जाची संपुर्ण बाकी त्या वसुली झाली नाहीत अशी कर्जे होय.

- अंशतः उत्पादित कर्जे - अंशतः उत्पादित कर्जे कर्जप्रकारानुसार ठरविणेची आहेत.
- अल्पमुदत कर्जे - ज्या कर्जाची वसुली परतफेड तारखेनुसार झालेली नाही. तसेच, थकबाकी होऊन ९० दिवस कालावधी पूर्ण झालेला आहे अशी थक कर्जे
- मुदतकर्जे- मुदती कर्जाचे बाबतीत ज्या कर्जाचे परतफेडीचे हप्ता थकित होऊन ९० दिवस कालावधी झालेला आहे.
- पुनर्रचितकर्जे- ज्या कर्जाची परतफेडीसाठी पुनर्रचना केलेली आहे व ज्या कर्जाचे नव्याने पाडलेले हप्ते चालुकर्ज समजणेत आले तरी अशा कर्जखात्यावर समाधानकारक व्यवहार दोन वर्षात होईपर्यंत असे कर्जे अंशतः उत्पादित या कर्ज वर्गवारी दर्शवावे.

पुनर्रचित कर्जाच्या ज्या अटी व शर्ती घालणेत आलेल्या आहेत. त्याचे पालन होऊन नियमित परतफेड झाल्यानंतर दोनवर्षानंतर अशी कर्जे उत्पादित कर्जे समजणेत यावीत.

१) संशयितकर्जे-

ज्या कर्जाची थकबाकी तीनवर्षापेक्षा जास्त काळाची आहे. अशी कर्जे संशयित कर्जे समजावित. संशयित कर्जाचे थकबाकीचा कालावधीनुसार पुढीलप्रमाणे फेरविभागणी होते.

संशयित कर्जे-१ थकबाकी कालावधी १२ महिने ते २४ महिने

संशयित कर्जे-२ थकबाकी कालावधी २४ महिने ४८ महिने
संशयित कर्जे-३ ४८ महिन्यावरील

२) बुडित कर्जे-

ऑडिटर यांनी शेरा केलेली व वसुल न होणारी कर्ज खाती

जी कर्जे वसुल होण्याची शक्यता नाही. कर्जासाठी तारण नाही किंवा तारण अपुरे आहे. तारणाची किंमत नाममात्र आहे. अशी सर्व कर्जे बुडित कर्जात खालील कर्ज खात्यांचा समावेश होतो.

- १) कर्ज वसुल करणेसाठी लवाद निवाडा / निकाल अंमलबजावणी करणेची मुदत संपलेली आहे. कर्जाचे दस्तऐवज / हरविलेत नाहीशी झालेली आहेत किंवा कर्ज घेतलेचे सिद्ध करणेसाठीचा पुरावा नसलेस अशी कर्जे बुडित कर्जे समजावित.
- २) कर्जदार व जांभिनदार नादार घोषित झालेस किंवा त्यांच्या नावावर कर्जाची वसुली होईल इतपत संपत्ती / मालमत्ता नाही.
- ३) कर्जदाराचे नावे मालमत्ता / संपत्ती काहीही नाही असा कर्जदार कार्यक्षेत्र सोडून गेलेला आहे. / मयत झालेस आहे. त्याचेकडील कर्जबाकी बुडीतकर्ज समजणेत यावीत.
- ४) घेतलेले कर्ज हे कागदोपत्री / काल्पनिक दर्शविलेले आहे. त्याचप्रमाणे ज्या कर्जाचा दुरुपयोग झालेला आहे.
- ५) अवसायतामुळे कर्ज वसुली संभव नाही.

अनियमित कर्ज खाते

कॅशक्रेडीट / ओव्हरड्राफ्ट स्वरूपाची कर्ज खाती ही सतत व्यवहार होणारी असावीत. जितके व्यवहार (उलाढाल) अशा खात्यावर अधिक / जास्त तितके ते कर्ज खाते चांगले किंवा नियमित समजले जाते. मात्र पुढील प्रमाणे खात्यावर व्यवहार असणारी कर्जे (ओव्हरड्राफ्ट / कॅशक्रेडीट) अनियमित खाते असे संबोधणेत येते.

- १) ज्या खात्यात मंजूर मर्यादा (Saction Limit) किंवा उचलपात्र रक्कम (Drawing Power) पेक्षा जास्त बाकी सतत ९० दिवस किंवा त्या पेक्षा जास्त काळ राहिली आहे.
- २) ज्या खात्यावर सलग ९० दिवसात कोणताही जमेचा व्यवहार झालेला नाही.
- ३) ज्या खात्यावर आकारलेल्या व्याजा इतपत वसुल झालेला नाही किंवा व्याजाची रक्कम नावे लिहीणे इतपत मर्यादा / उचलपात्र मर्यादा शिल्लक नाही.
- ४) शिल्लक मालाचे पत्रक (Stock statement) तीन महिन्यांनंतर दिलेस तीन महिन्यापेक्षा जास्त कालावधीत स्टॉक स्टेटमेंट प्राप्त न झालेस
- ५) कर्जाची मुदत संपणेपुर्वी / त्यातारखे अखेर नुतणीकरण (Renewal) न झाल्यास सदरचे खाते अनियमित ठरते.

तरतुद -

- १) उत्पादित कर्जे - शेतीकर्जे ०.२५ % , बिगरशेती ०.२५%.
- २) अंशतः उत्पादित कर्जे - या वर्गवारीतील कर्जांच्या एकुण येणे बाकीच्या तारणी १०% , विनातारणी १०%
- ३) संशयित कर्जे - थकबाकीच्या कालावधी नुसार एकुण कर्ज येणे बाकी
	तारणी कर्जे		विनातारणी कर्जे
१२-२४ महिने	- २०%	-	१००%
२४-४८ महिने	- ३०%	-	१००%
४८ महिन्यापुढे	- १००%	-	१००%
ऑडिट शेरा नमुद	- १००%	-	१००%
व वसुल न होणारी			
- ४) बुडित कर्जे- बुडीत कर्जे बाकी पोटी १००%

बँक हमी पत्र

प्रस्तावना -

सभासदांच्या / कर्जदाराच्या कर्जविषयक गरजा पूर्ण करण्या बरोबरच त्यांना त्यांचे उद्योग - व्यवसाय, धंदा, व्यापार वा सेवेपोटी तिऱ्हाईतास हमी द्यावी लागत असेल, तर अशी हमी सुद्धा बँकेकडून मंजूर केली जाईल.

बँक हमीपत्र -

बँकेकडून सभासद / अर्जदार / कर्जदार यांचे लेखी मागणीस अनुसरून हमी देत असताना प्रामुख्याने पुढील प्रमाणे तीन (३) पक्षकार तयार होतात.

- १) अर्जदार - (Applicant) - ज्याने बँकेकडे बँक हमीपत्र मिळणेसाठी अर्ज केलेली व्यक्ती.
- २) लाभार्थी - (Beneficiary) - ज्यांचे नावे बँक हमीपत्र मिळणेसाठी देणारी व्यक्ती.
- ३) हमीदार - (Gurantor) - अर्जदाराचे वतीने लाभार्थीस हमी देणारी बँक.

निकष -

- १) अर्जदार हा बँकेचा सभासद पाहिजे. सभासदाव्यतिरिक्त अर्जदार हा बँकेचा ठेवीदार असलेस त्यांचे मागणीचा सुद्धा विचार केला जाईल. मात्र, अशा अर्जदारास ब वर्ग सभासद करून बँक हमी मर्यादा मंजूर केली जाईल.
- २) अर्जदार हा बँकेच्या कोणत्याही प्रकारचे कर्जाचे थकबाकीत असता कामा नये.
- ३) अर्जदार हा बँकेच्या सेव्हिंग्ज खातेदार असला पाहिजे. अर्जदाराने सी - केवायसी (C-CKYC) पूर्तता केली असली पाहिजे. तसेच सेव्हिंग्ज खात्यावर समाधानकारक व्यवहार पाहिजेत.
- ४) अर्जदाराचे मागणीस अनुसरून लाभार्थीस बँकेकडून हमी दिली जाईल किंवा अन्य राष्ट्रीयकृत/खाजगी/सहकारी बँकेकडून काऊंटर गॅरंटीद्वारे बँक हमीपत्र दिले जाईल. मात्र, अशावेळी अर्जदाराकडून दोन्ही बँकांचे बँक गॅरंटी कमिशन वसूल केले जाईल.
- ५) अर्जदाराने जितक्या रकमेची बँक गॅरंटी पाहिजे आहे, तेवढी रक्कम बँकेकडे तितक्या मुदतीपर्यंत मुदतबंद ठेवीत गुंतवली पाहिजे.
- ६) अर्जदारास लिलावापोटी, निविदेपोटी, कामाचा ठेका मिळणेसाठी सिक्युरिटी/अनामत स्वरूपात बँक हमी त्यांचे मागणीस अनुसरून लाभार्थीचे नमुन्याप्रमाणे दिली जाईल. मात्र, बँक हमीपत्रातील मुद्दे बँकेच्या नियमास अनुसरून असाव्यात. अन्यथा, हमीपत्राचा विचार केला जाणार नाही.
- ७) एखाद्या प्रकल्पाचे खर्चापोटी अर्जदारास निधी उपलब्ध करून देणाऱ्या लाभार्थीने प्रकल्पपूर्वी होऊन हिशोब करेपर्यंत बँक हमी त्या निधी इतपत मागणी केलेस त्याचा सुद्धा बँक हमीसाठी विचार केला जाईल.
- ८) आयकर विभाग, जी एस टी कार्यालय, बंदरप्राधिकरण व हवाई प्राधिकरण याना देणेसाठी सुद्धा बँक हमीची अर्जदाराने मागणी केलेस मंजूरीबाबत विचार केला जाईल.
- ९) अर्जदाराने बँक हमीपोटी १००% प्रमाणात दुराव्यापोटी बँकेत मुदतबंद ठेव ठेवणेची आहे. सदरची मुदतबंद बँक हमी मुदतीपर्यंतच्या मुदतीअखेर त्या काळासाठी लागू असणाऱ्या व्याजदराने गुंतवणूक केली पाहिजे. बँकेच्या कोणत्याही जादा व्याजदराच्या विशष/प्रासंगिक मुदतबंद ठेव योजनेत असी गुंतवणूक करून घेतली जाणार नाही. सदरची मुदतबंद ठेव पावती बँकेस बेची करून घेतली जाईल / देणेची आहे.
- १०) अर्जदाराचे वतीने लाभार्थीस बँक हमी दिले नंतर त्या बाबतीत पूर्तता अर्जदाराने करणेची आहे. मात्र, लाभार्थीने पुर्तते अभावी दावा मागणी केलेस, (Invoke) संबंधित अर्जदारास या बाबत जरूर ती / सुचना करून / देऊन दुराव्यापोटी गुंतवणूक केलेल्या मुदतबंद ठेवीतून ती रक्कम आदा वर्ग केली जाईल. प्रसंगी मुदतपूर्व मुदतबंद ठेव गुंतवणूकीमधुन बँक हमीची रक्कम लाभार्थी, आदा वर्ग केली जाईल.

११) बँक हमीची नमुद केलेली मुदत संपले नंतर हमी संपुष्टात येईल. तसेच बँक हमी सुद्धा मर्यादीत असेल (Restrictive)

“Not with Standing any thing contained here in -

१) **Our liability uner this Bank Guarantee shall not exceed - -----**

२) **This Bank Guarantee shall be valid up to
(Date of bank guarantee)**

कर्ज वर्ग करून घेणे (Take Over Proposal)

प्रस्तावना -

अन्य बँका किंवा रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया यांनी मान्यता दिलेल्या नॉन बँकिंग फायनान्सशिअल कंपनी कडील वित्तीय संस्था / कर्ज प्रामुख्याने पुढील कारणास्तव वर्ग करून घेतले जाईल. (Take Over)

१) धंदा / उद्योग / व्यवसाय बघणान्या मुख्य व्यक्ति (Key Person) यांचे निधन वा अन्य कारणामुळे तसे धंदाशी संबंध संपुष्टात आलेनंतर अन्य व्यक्ती त्या बँकेएवजी आपल्या बँकेकडून कर्ज घेऊ इच्छिते.

- २) अन्य बँका / रिझर्व्ह बँक मान्याता प्राप्त वित्तिय संस्थेचे कर्जावरील / कर्जाचा व्याजदर जास्त / जादा / असलेने त्या बँकेएवजी आपल्या बँकेकडे कर्ज वर्ग प्रस्ताव सादर केलेला आहे.
- ३) अन्य बँका / वित्तिय संस्था कर्जावरील व्याज शिवाय इतर छुपे खर्च / शुल्क (Hidden Charges) कर्जदाराकडून वसूल करीत असलेने कर्ज वर्ग प्रस्ताव सादर केलेला आहे.
- ४) आपल्या बँकेची ग्राहकसेवा, कर्मचाऱ्याचे सलोख्याचे संबंध इत्यादी कारणामुळे अन्य बँकेकडून आपल्याकडे कर्ज वर्ग प्रस्ताव सादर करू इच्छितो.
- ५) आपल्या बँकेच्या शाखेकडे व्यवहार करणे अन्य बँकेच्या / वित्तिय संस्थेच्या दृष्टीने साईचे होत असलेस या मध्ये अंतर, जाणे - येणे वेळ , प्रवासादरम्यान जोखीम या सर्व बाबी विचारात घेतल्या जातील.

निकष -

- १) अन्य बँका / वित्तिय संस्थेकडील जे कर्ज वर्ग करून घेतले जाणार आहे. ते कर्ज उत्पादित कर्ज (Standard Asset) वर्गवारीतील पाहिजे.
- २) जे कर्ज अन्य बँका / वित्तिय संस्थाकडून वर्ग करून (Take Over) घ्यावयाचे आहे. त्या कर्जाचे हप्ते नियमित भरलेले असले पाहिजेत. एकापेक्षा जास्त हप्ता मागील वर्षात थकित असलेस असा कर्जाचा विचार केला जाणार नाही. मात्र, आर्थिक वर्षात जास्तीत जास्त दोन हप्ते थकित राहिले असले तरी वर्ष अखेरिस पूर्ण हप्ते भरलेल्या खात्याबाबत हप्ता त्यावेळी का भरला नाही यांचे कारण योग्य असलेस विचार केला जाईल.
- ३) अन्य बँका / वित्तिय संस्था यांनी कर्ज वर्ग प्रस्तावास (Take Over) ना हरकत दाखला NOC दिली पाहिजे / घेतली जाईल.
- ४) अर्जदाराने अन्य बँका / वित्तिय संस्था यांना वर्ग करून घेणेचे (Take Over) कर्जासाठी प्राथमिक तारण (Prime Security) व सहतारण (Collateral Security) नी दिलेली आहे. ती जरूर ती रिकन्व्हेन्सडीड द्वारे या बँकेस तारण / घेतली जाईल.
- ५) जे कर्ज वर्ग करून (Take Over) घेतले जाणार त्या कर्जास अन्य बँकेने तारण घेतलेले नसलेतरी अर्जदारास अशा कर्जापोटी चल - अचल मिळकत / मालमत्ता तारणगहाण खताद्वारे प्राथमिक / सहतारण घेतली जाईल
- ६) अन्य बँके / वित्तिय संस्थेने मंजुर केलेला कर्जाचा कालावधी विचारात घेऊन त्या काळासाठी किंवा परतफेड क्षमता व अर्जदाराची मागणी विचारात घेऊन त्यापेक्षा कमी कालावधीसाठी सुद्धा कर्ज मंजुर केले जाईल.
- ७) कॅश क्रेडीट / ओव्हर ड्राफ्ट स्वरूपाचे कर्ज वर्ग करून (Take Over) घ्यावयाचे असलेस असे कर्ज अन्य बँक / वित्तिय संस्थेकडे
 - मागील आर्थिक वर्षात अनियमित (Out of Order) असता कामा नये.
 - मागील आर्थिक वर्षात अशा कर्जखात्यावर कर्ज मंजुर मर्यादेच्या किमान ३ पट व्यवहार झालेले पाहिजेत.

- मागील आर्थिक वर्षात स्टॉकस्टेमेंट वेळेवर दिलेली असली पाहिजेत.
- ८) अर्जदाराने त्यांचे सेव्हिज / चालु खाते बँकेकडे उघडलेले असले पाहिजे अशा खात्यावर समाधान कारक व्यवहार पाहिजेत.
- ९) अन्य बँका / वित्तीय संस्थेकडे पुनर्रचना सुविधेअंतर्गत पुनर्रचना केलेले कर्ज वर्ग करून (Take Over) घेतले जाणार नाही.
- १०) ज्या अर्जदाराचे कर्ज वर्ग करून (Take Over) घ्यावायाचे आहे त्याची आर्थिक स्थिती मापदंड नक्तामुल्य (Net Worth) सकारात्मक पाहिजे.
- ११) ज्या अर्जदाराचे कर्ज वर्ग करून (Take Over) घ्यावायाचे आहे त्यांचे आर्थिक पत्रतानुसार त्याचा व्यवसाय / धंदा / उद्योग / व्यापार सतत तोट्यात असता कामा नये. प्रसंगी तोटा भरपाईचे ठोस नियोजन सादर करून झालेल्या तोट्यांची योग्य कारणीमांस सादर केलेस असे कर्ज मा. संचालक मंडळाचे मंजूरीने वर्ग करून घेतले जाईल.
- १२) कर्ज वर्ग करून घेणेचे (Take Over) प्रस्ताव शाखेकडे प्राप्त झाल्यानंतर शाखास्तरावर प्राथमिक छाननी शाखा व्यवस्थापक करून धोरणानुसार कर्ज वर्ग करून घेणेस (Take Over) पात्र असणाऱ्या कर्जाचा प्राथमिक अहवाल मुख्य कार्यालयास पाठविणेचा आहे. मुख्य कार्यालय स्तरावर कर्ज वर्ग प्रकरणाची (Take Over) सखोल छाननी करून पात्र असलेस प्रस्ताव मंजुरबाबत कळविले जाईल.
- १३) कर्ज वर्ग प्रस्ताव (Take Over) कर्जापोटी अर्जदाराने अन्य बँकेस स्व-मालकिची मिळकत / मालमत्ता तारण दिलेली असलेस त्या बाबतचे तारण गहाणखताची छायांकित / झेरॉक्स प्रत प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजे.
- १४) अर्जदाराने अद्यावत व गेल्या तीन वर्षातील आर्थिक पत्रके , ताळेबंद, नफा व तोटा पत्रक प्रस्तावासोबत जोडली पाहिजेत. (लागू प्रमाणे)
- १५) अर्जदाराने तीन वर्षाची आयकर विवरण पत्रके (इन्कम टॅक्स रिटर्न) कर्ज वर्ग प्रस्ताव (Take Over) सोबत जोडली पाहिजेत. (लागू प्रमाणे)
- १६) कर्ज वर्ग करून घेणे (Take Over Proposal) मंजूरीचे अधिकार संचालक मंडळास राहतील.
- १७) कर्ज वर्ग करून घेतलेल्या कर्जदारावर जरूर ते नियंत्रण व देखरेख ही शाखा स्तरावर शाखा व्यवस्थापक यांनी ठेवणेची आहे. कर्ज हप्ते व व्याज वसुली वेळेवर करून घेणेची जबाबदारी त्याची राहिल.
- १८) कॅश क्रेडीट कर्ज वर्ग करून घेतले असलेस कर्जास तारण स्टॉक मालाची वेळोवेळी तपासणी करणे / मोजदाद करणेची जबाबदारी शाखा व्यवस्थापक यांची राहिल.

बहुविध बैंकिंग (Multiple Banking)

प्रस्तावना -

कर्ज मागणीदार त्यांचे विविध प्रकारचे प्रकल्प , उद्योग - व्यवसाय बा धंद्यासाठी कर्ज मागणी करीत असतात. एखाद्या बँकेकडे / वित्तीय संस्थेकडे त्या पैकी काही प्रकल्प, उद्योग - व्यवसाय बा धंद्याचे कर्ज मागणी प्रस्ताव छाननी करणे (Appraisal) कौशल्य असते. त्याच बरोबर निधी व्यवस्थापनास्तव बहुविध बँक कर्ज (Multiple Banking) संकल्पना सध्या वाढीस लागलेली आहे. त्यामुळे कर्जदारावर एकापेक्षा जास्त बँकांची देखरेख व नियंत्रण राहिल्याने कर्ज वसुली चांगली होऊ शकते. तसेच कर्जाचा गैर विनियोग प्रकार टाळता येतात.

बहुविधबँक Multiple Banking) अंतर्गत कर्ज प्रस्ताव छाननी कर्ज धोरणातील कर्ज प्रकारासाठी नमुद असलेल्या निकषानुसार शाखा व मुख्य कार्यालय स्तरावर करणेत येईल. त्या शिवाय खालील नमुद जादा निकष त्यास लागू राहतील.

- १) अर्जदाराने अन्य बँकेकडील कर्ज उत्पादक कर्ज वर्गवारीत (Standerd Asset) पाहिजे.
- २) अर्जदाराचे आर्थिक / सांपत्तिक पत्रकानुसार धंदा , उद्योग - व्यवसाय वा व्यापार यामध्ये सातत्याने गेल्या तीन (३) वर्षात नफा पाहिजे.
- ३) अर्जदाराने सध्याचे बँकेकडून अन्य बँकेतून कर्ज घेणेस मान्यता दिली पाहिजे. ना हरकत दाखला अर्जदाराने प्रस्तावासोबत जोडला पाहिजे.
- ४) अर्जदाराने सध्याचे बँकेस कर्जापोटी तारण दिलेल्या स्व मालकिच्या मालमत्ता/मिळकती शिवाय / सोडून अन्य मिळकत / मालमत्ता बँकेस कर्जापोटी रजिस्टर्ड तारण गहाणखताद्वारे बँकेस तारण दिली पाहिजे. सदर तारण मिळकत / मालमत्तेवर बँक कर्जाचा प्रथम हक्काने बोजा नोंद करून दिला पाहिजे.
- ५) अर्जदारास खेळते भांडवली कर्ज मर्यादा अन्य बँकेकडे मंजुर असलेस मुदतीकर्जासाठी बँकेकडे मागणी करता येईल. मात्र, मुदतीकर्जाचे हप्ते खेळते भांडवली कर्ज मंजुर असलेल्या बँकेतून परस्पर वर्ग करणेबाबत पत्र. प्रस्ताव सोबत सादर केले पाहिजे.
- ६) अर्जदारास अन्य बँकेकडे मुदती कर्ज मंजुर असलेस , बँकेकडून अर्जदाराने मागणी केलेस खेळते भांडवली कर्ज मंजुर केले जाईल.
- ७) बहुविध बँकिंगनुसार किंवा अर्जदार / कर्जदार एकापेक्षा जास्त बँकांचा कर्जदार असलेस बँकेकडून अन्य बँकांशी चर्चा करून कर्जदाराबाबत आढावा धोरण निश्चित करेल. तसेच बहुनिधबँकिंग अंतर्गत एकाच कारणासाठी कर्जदारास कर्ज पुरवठा केलेला नाही त्या कर्जदाराचे बाबतीत पुढील बाबी विचारात घेऊन या सुविधेचा लाभ कर्जदारास घेता येईल.
 - कर्जदाराने बहुविधबँकिंग (Multiple Banking) सुविधेअंतर्गत कर्ज घेतलेल्या सर्व बँकांचे कर्ज हप्ते व व्याज नियमित भरणा केलेले / करीत आहे.
 - कर्जदाराचे बहुविध बँकिंग (Multiple Banking) सुविधेअंतर्गत कर्ज घेतलेल्या सर्व बँकांकडील कर्जाची वर्गवारी उत्पादक जिंदगी (Standerd Asset) अशी पाहिजे.
 - कर्जदाराचे बहुविध बँकिंग (Multiple Banking) सुविधेअंतर्गत घेतलेल्या बँकेकडील कर्जास प्राथमिक व सहतारण हे वेगवेगळे / स्वतंत्र असले पाहिजे.

कर्ज पुनर्रचना

१) शेती व शेतीवर आधारीत कर्जे -

- शेती व शेतीवर आधारीत मुदती कर्जे दुष्काळ, अतिवृष्टी, पिकावरील रोग व प्रादुर्भाव या नैसर्गिक आपत्तीमुळे शेतकऱ्यांना कर्ज मुदतीत फेडणे शक्य होणार नसेल तर अशा कर्जाचे मा. संचालक मंडळाचे मंजूरीने कर्जाची पुनर्रचना करणेत येईल.
- सदरची पुनर्रचना थकित व संभाव्य थकबाकीत जाणाऱ्या कर्जाबाबत केली जाईल.
- सदरच्या पुनर्रचनेमुळे व्याजदरात कोणताही बदल केला जाणार नाही. मात्र, येणेव्याजाची वसुली पुनर्रचीत हप्त्याप्रमाणे केली जाईल.
- शेती व शेतीवर आधारीत मुदती कर्जे पुनर्रचना केली तरी मुळ कर्जाच्या मुदतीमध्ये बदल केला जाणार नाही.
- शेती व शेतीवर आधारीत मुदती कर्जे पुनर्रचना करित असताना सदर कर्जाची मुदत पुनर्रचना कालावधीत संपणार असेल तर अशी कर्जे अनुत्पादक वर्गवारीत समविष्ट केली जातील. अशा कर्जाची १ वर्षे नियमित हप्ते व व्याज वसुल झालेस याची वर्गवारी तदनंतर उत्पादक म्हणून समजली जाईल.
- शेतकऱ्यांना दिलेल्या पिक कर्जाची व त्यावरील येणे व्याजाची मध्यम मुदत कर्जात पुनर्रचना केली जाईल. अशी कर्जे अनुत्पादक वर्गवारीत समविष्ट केली जातील. अशा कर्जाची १ वर्षे नियमित हप्ते व व्याज वसुल झालेस याची वर्गवारी तदनंतर उत्पादक म्हणून समजली जाईल. मात्र, असा शेतकरी पिक कर्ज हंगामानुसार घेणेस पात्र राहिल.

२) सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योग कर्ज -

- **Micro, Small, and Medium Enterprises (MSME) sector - Restructuring of Advances**

रिझर्व्ह बँकेने त्यांचे जा.क्रं. DBR.No.BP.BC.१८/२१.०४.०४८/२०१८-१९ दिनांक १ जानेवारी २०१९ चे पत्र.

उपरोक्त नमूद पत्रानुसार रिझर्व्ह बँकेने सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योजक विकास कायदा २००६ नुसार नोंदणी असलेल्या सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योगाकडील जी कर्जे वसुलीसाठी अडचण निर्माण करणारी आहेत, अशा खात्यांचे एकवेळ पुनर्रचना केली जाईल.

- १ जानेवारी २०१९ अखेर सदर उद्योगाकडील कर्ज मंजूरी बँक/वित्तीय संस्था मिळून २ कोटी ५० लाख इतपत पाहिजे. या एकूण कर्ज मंजूरीमध्ये निधी व विनानिधी मंजूरी विचारात घेतली जाईल.
- १ जानेवारी २०१९ इ.रोजी सदरचे खाते थकित असले तरी उत्पादक वर्गवारीत असावे. म्हणजेच थकबाकीचा कालावधी ९० दिवसापेक्षा कमी पाहिजे अनुत्पादक वर्गवारीत समाविष्ट असलेली कर्ज खाती पुनर्रचनेस पात्र असणार नाहीत.
- अशा उद्योगातील कर्जदाराने कर्जप्रस्ताव छाननी अनुषंगाने व कर्ज मंजूरी पश्चात द्यावयाची सर्व कागदपत्रे व करार याची पूर्तता केली असली पाहिजे. तसेच बँक कर्जतारण दिलेल्या मालमत्तेवर बँकेचा बोजा नोंद झालेला असला पाहिजे.
- अशा उद्योगातील कर्जदाराचे मागणीस अनुसरून कर्जाची पुनर्रचना केलेस नव्याने लागू होणाऱ्या अटी व शर्ती पालन करणे कर्जदारास बंधनकारक राहिल.तसेच संबंधित कर्जदाराने पुनर्रचित कर्ज हप्ता व व्याजवसुलीस पात्र झाल्यापासून ३० दिवसाचे आत त्याची भरपाई केली पाहिजे.
- अशा उद्योगातील कर्जदारांच्या कर्जाची पुनर्रचना केली तरी त्याचे मुद्दल कर्जापोटी सध्याच्या अनुत्पादक कर्ज तरतुदी शिवाय ५% इतकी जादा तरतूद बँकेस करावी लागणार आहे. मात्र, कर्जखात्यावर समाधानकारक व्यवहार होऊन त्याची वर्गवारी उत्पादक कर्ज अशी झाल्यानंतर अशी तरतूद उलट जमाखर्च केली जाईल.
- पुनर्रचना नंतर सदरचे खाते N.P.A नियमानुसार वर्गीकरण केले जाईल, तसेच असे पुनर्रचित खाते N.P.A झालेस त्यावरील व्याजाचे उत्पन्न नफ्यास धरता येणार नाही.
- बँकेला या कर्ज पुनर्रचना योजनेअंतर्गत पुनर्रचना केलेल्या खात्यांची संख्या व रक्कम वार्षिक अहवाल /आर्थिक पत्रकासोबत जोडावयाचे टिपणीमध्ये (Notes of Accounts) नमूद केली जाईल.
- N.P.A वर्गवारीत समाविष्ट असलेल्या कर्जखात्यांची सुध्दा पुनर्रचना करता येईल पण असे खाते अनुत्पादक कर्ज नियमानुसार वर्गीकरणास व तरतुदीस पात्र राहिल.अशा खात्यावर मुद्दल व व्याजाची पूढील पूर्ण वर्षात वेळेवर मुद्दतफेड केल्यास त्याची वर्गवारी उत्पादक म्हणून समजणेत येईल. समाधानकारक व्यवहार म्हणजे मुद्दल हप्ता व व्याज वसुलीस पात्र झाल्यापासून ३० दिवसाचे आत त्याची भरपाई केली जाईल.

सर्वसाधारण बाबी

- १) कर्ज धोरणात नमूद असलेल्या विविध कर्ज योजना/ प्रकारा व्यतिरिक्त इतर कारणा/प्रकारासाठी कर्ज मागणी आलेस त्याचा सुध्दा कर्ज मंजूरीसाठी विचार केला जाईल.
- २) कर्ज धोरणात नमूद असलेल्या विविध कर्ज योजना/ प्रकार वा त्याशिवाय इतर कारण/प्रकारापोटी अर्जदाराने निकड/गरज विचारात घेउन नातेवाईक, मित्र, पुरवठादार, कंत्राटदार, ठेकेदार वा विक्रेता इत्यादी कडून निधी उपलब्ध करून घेऊन किंवा उधारीवर साहित्य खरेदी करून देणे भागविणेचे असलेस अशावेळी सहा ते आठ महिन्याचा कालावधी विचारात घेऊन अर्जदाराची कर्ज मागणी मंजूर करणेचा अधिकार संचालक मंडळास राहिल.

- ३) कर्जावरील व्याजदर बँकेकडुन वेळोवेळी बदलले जातील. बदललेले व्याजदर हे तदनंतर मंजूर करणेत येणाऱ्या कर्जास लागू राहतील. कोणत्याही परिस्थितीत ते पूर्वलक्षी प्रभावाने लागू होणार नाहीत किंवा जुन्या कर्जास लागू असणार नाहीत.
- ४) अल्पमुदत/मध्यममुदत / दिर्घमुदत कर्जाचे कर्जदाराचे उत्पन्नाचे साधन /उत्पन्नस्रोत्र विचारात घेऊन कर्ज परतफेडीचे हप्ते पाडले जातील/ निश्चित केले जातील. प्रसंगी कर्जदाराचे मागणीस अनुसरून कर्ज हप्त्याची पुनर्रचना संचालक मंडळाचे मंजूरीने करणेत येईल. मात्र, अशा पुनर्रचनेमुळे कर्जाची मुदत वा व्याजाचा दर या मध्ये कोणताही बदल केला जाणार नाही / होणार नाही.
- ५) कर्जवसुली प्राधान्याने वसुली व तत्सम खर्च, थकित व्याज, येणे व्याज, थकित हप्ता/ हप्ते वसुल करून रक्कम शिल्लक राहिलेस कर्ज मुद्दलापोटी जमा करून घेणेत येईल. अशा प्रकारे वसुली जमाखर्च केलेनंतर कर्जबाकी निरंक होत असेल तर सदरची रक्कम सेव्हिंग्ज/ चालू खात्यात जमावर्ग केली जाईल.
- ६) कर्जमागणी करणाऱ्या व्यक्तिकडे प्रस्तावित कारण, उत्पन्नाचे साधन, कौटुंबिक माहिती, परत फेडीचे नियोजन, त्याचे आर्थिक व सामाजिक स्थान याची माहिती होणेसाठी शाखास्तरावर शाखा व्यवस्थापक हे स्थळ पाहणी करून त्याबाबतचा सविस्तर अहवाल कर्ज छाननी प्रस्तावा सोबत स्वतंत्रपणे जोडतील.
- ७) अर्जदाराने शाखेकडे कर्जमागणीबाबत विचारणा केले नंतर त्याची उत्पन्नाची व कर्ज कारणाची प्राथमिक माहिती घेऊन, प्रस्ताव योग्य वाटलेस स्थळ पाहणी (Spot Verification) करून सभासदत्व व कर्जमागणी अर्ज पूर्तता सात दिवसाचे आत करणेची आहे.
- ८) अर्जदाराची प्राथमिक माहिती व स्थळ पाहणी केलेनंतर रितसर कर्ज प्रस्ताव छाननी पूर्ण करणेची आहे. कर्जप्रस्ताव छाननी पूर्ण करून अर्जदाराचा कर्ज मागणी अर्ज शाखास्तरावर प्राप्त झाल्यापासून पंधरा (१५) दिवसाचे आत मुख्य कार्यालयाकडील कर्ज विभागाकडे पाठविणेचा आहे.
- ९) प्रस्तावित कर्ज मागणी रुपये ५,००,०००/- (रुपये पाच लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त पण रुपये १०,००,०००/- (रुपये दहा लाख) चे आत असलेस मुख्य कार्यालयाकडील अधिकाऱ्याकडुन सुध्दा स्वतंत्रपणे शाखा व्यवस्थापका समवेत स्थळ पाहणी (Spot Verification) करतील. त्याचा अहवाल मुख्य कार्यालयाचे छाननी सोबत जोडला जाईल. प्रस्तावित कर्ज मागणी रुपये १०,००,०००/- (रुपये दहा लाख) किंवा त्यापेक्षा जास्त असलेस मुख्य कार्यकारी अधिकारी , कर्ज विभागाकडील अधिकारी व शाखा व्यवस्थापक संयुक्तपणे स्थळ पाहणी करतील. सदर स्थळ पाहणी संचालक सदस्याचे उपस्थित केली जाईल.
- १०) शाखाकडुन प्राप्त झालेले कर्जप्रस्ताव मुख्य कार्यालयस्तरावर पंधरा दिवसात छाननी करून कर्जसमिती/ संचालकमंडळ सभेपुढे मंजूरीसाठी सादर केले जातील.
- ११) मा. कर्जसमिती/ संचालक मंडळ सभेच्या कर्ज प्रस्ताव मंजूरीनंतर १५ दिवसात संबंधित शाखेस कर्जमंजूरी बाबत कळविले जाईल.
- १२) नैसर्गिक आपत्ती , उद्योगव्यवसायातील मंदी व शासनाची धोरणे यामुळे कर्ज परतफेड करण्यास असमर्थता निर्माण होत असलेस कर्जदाराचे मागणीनुसार जी कर्जे नियमित आहेत त्या कर्जाची मा. संचालक मंडळ सभेच्या मंजूरीने पुनर्रचना केली जाईल.
- १३) बँकेचे थकबाकीचे व एनपीएचे प्रमाण वाढू नये

परिशिष्ट १ (Annexure 1)

कर्जासाठी उपलब्ध निधी (Loanble Funds)

कर्ज व्यवहारासाठी उपलब्ध निधी (**Loanble Funds**) खालील सुत्रानुसार गतवर्षीच्या लेखापरिक्षित (Audited) आर्थिक / सांपत्तिक पत्रकातील आकडेवारी नुसार निश्चित करणेत येतील. सहामाही नंतर उपलब्ध निधीमधील घट व वाढ विचारात घेवून असा उलवब्ध निधी पुन्हा निश्चित करून पुढील सहामाहीसाठी गृहीत धरला जाईल.

अ) भांडवली निधी (Own Funds)	→	वसुल भागभांडवल	रु.	४०५.३७ लाख
(+) मुक्त निधी-				
		१) राखीव निधि	रु.	१७५.३४ लाख
		२) इमारत निधि	रु.	७७.०० लाख
		३) गुंतवणूक चढ-उतार निधि	रु.	३४.७५ लाख
		एकूण		६९२.४६ लाख
		भांडवली निधीच्या ७५% प्रमाणे होणारी रक्कम		५१९.३४ लाख
ब) ठेवी (Deposits)	→	गत वर्षाअखेरीस एकूण ठेवी	रु.	७९३१.७८ लाख
		ठेवीच्या - ७०% प्रमाणे होणारी रक्कम	रु.	५५५२.२४ लाख
क) बाहेरील कर्जे (Borrowings)	→	गतवर्षा अखेरीस बाहेरील कर्जाचे १००% प्रमाणात	रु.	-
कर्जासाठी उपलब्ध निधी (Loanble Funds)				
अ) भांडवली निधी			रु.	५१९.३४ लाख
+ ब) ठेवी			रु.	५५५२.२४ लाख
+ क) बाहेरील कर्जे नुसार निश्चित होईल.			रु.	-
		एकूण	रु.	६०७१.५८ लाख

परिशिष्ट २ (Annexure 2)

कर्जाची कमाल मर्यादा निकष (Exposure Norms)

रिझर्व्ह बँकेच्या परिपत्रकानुसार संपलेल्या आर्थिक वर्षाच्या लेखापरिक्षित ताळेबंदावर आधारीत आकडेवारी विचारात घेवून पुढील प्रमाणे वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Credit Limit) व सामुहिक / गटाची कमाल कर्ज मर्यादा (Group Exposure Credit Limit) निश्चित करावयाचे आहे.

- वैयक्तिक कमाल कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Credit Limit)
बँकेच्या गतसालाच्या (३१ मार्च अखेरील) लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार भांडवली निधी (Capital Funds) चे १५% प्रमाणात राहिल.
- सामुहिक कमाल कर्ज मर्यादा (Group Exposure Credit Limit)
बँकेच्या गतसालाच्या (३१ मार्च अखेरील) लेखापरिक्षित ताळेबंदानुसार भांडवली निधी (Capital Funds) चे ४०% प्रमाणात राहिल.

भांडवली निधि (Own Funds)मध्ये पुढील बाबींचा समावेश राहिल.

वसुल भागभांडवल रू. ४०५.३७ लाख

(+) मुक्त निधी-

१) राखीव निधि	रू.	१७५.३४ लाख
२) इमारत निधि	रू.	७७.०० लाख
३) गुंतवणूक चढ-उतार निधि	रू.	३४.७५ लाख

एकूण

६९२.४६ लाख

एकूण निधी रू.६९२.४६ नुसार वैयक्तिक कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Limit) व सामुहिक (Group Exposure Limit) कर्ज मर्यादा खालीलप्रमाणे निघते.

ढोबळ एकूण निधि रू. ६९२.४६ लाख नुसार -

वैयक्तिक कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Limit)	१०३.८६ लाख
सामुहिक (Group Exposure Limit) कर्ज मर्यादा	२७६.९८ लाख

निव्वळ एकूण निधी रू. ५८०.७१ लाख नुसार पुढीलप्रमाणे सजग / दक्ष (Prudential) मर्यादा येते.

वैयक्तिक कर्ज मर्यादा (Individual Exposure Limit)	८७.१० लाख
सामुहिक (Group Exposure Limit) कर्ज मर्यादा	२३२.२८ लाख

परिशिष्ट ३ (Annexure 3)

विनातारणी कर्जपुरवठ्याबाबत कमाल कर्ज मर्यादा

अ.नं	कर्जप्रकार	लाभार्थी	वैयक्तिक कर्जमर्यादा	एकूण कर्जमर्यादा	शेरा
१	सामान्य कर्ज	व्यक्ति	रु. २५,०००/-	५ कोटी २५ लाख	
२	डिमांड ड्राफ्ट, पे-ऑर्डर, चेक, डिस्कोउंटिंग	व्यक्ति, भागिदारी संस्था, कंपनी	-	-	या कारणासाठी अशी मर्यादा मंजूर केली जाणार नाही
३	जामिनकी कर्ज	व्यक्ति	रु. २५,०००/-	रु. २५ लाख	वैयक्तिक हमी (जामिन)

परिशिष्ट ४ (Annexure 4)
क्षेत्रनिहाय कर्जमर्यादा (Sectorwise Exposure)

अ.नं.	क्षेत्र (Sector)	तपशिल	मर्यादा रक्कम रु.	शेरा
१	वस्त्रोद्योग (Textile)	सूक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योजक पाँवरलुम, हॅन्डलुम, सूतगिरणी, ब्लिचिंग, डाईंग, सायडिंग इत्यादी	रु. २०.००	
२	व्यापार	होलसेल, किरकोळ व सर्व प्रकारचे बझार, मॉल, जीवनावश्यक वस्तू, कापड दुकान, हॉटेल, रेडिमेड गारमेंट, पेट्रोल पंप, गॅस एजन्सी, फळे- फुले भाजीपाला,भांडी इत्यादी	रु. ५.००	
३	बांधकाम क्षेत्र- घरबांधणी	घर बांधणे, फ्लॅट खरेदी करणे, जुने घर खरेदी, जुने घर दुरुस्ती, अंतर्गत सजावट इत्यादी	रु. १०.००	
४	शेती - शेतीअनुषंगिक व्यवसाय	शेतीमधील गुंतवणूक कारणासाठी, शेती यांत्रिकीकरण, पशुपक्षी पालन, शेतघर व जनावरांचा गोठाबांधकाम इत्यादी	रु.२५.००	
५	वाहतुक व्यवसाय (Transport)	वाहतूकीची साधने खरेदीसाठी व व्यवसायासाठी	रु.५.००	
६	व्यावसायिक (Professional)	सर्व प्रकारचे व्यावसायिक - डॉक्टर,वकिल, इन्कम टॅक्स कन्सलटंट, सी.ए. स्वयंमरोजगारी इत्यादी	रु.५.००	
७	शिक्षण		रु. ०.५०	
८	कर्मशाएल रियल इस्टेट		रु. ०.५०	
९	उर्जा (Renewalable Energy)		रु. ०.५०	

परिशिष्ट ५ (Annexure 5)

कॅश क्रेडीट्स / नजरगहाण कर्ज , उचलपात्र रक्कम निश्चित पत्रक

Drawing Power Calculation Statement)

कर्जदाराचे नावे - कर्ज खाते क्रमांक
 व्यवसाय / उद्योग नाव -
 उद्योग / व्यवसाय पत्ता -
 कॅश क्रेडीट / नजरगहाण कर्ज मंजूर मर्यादा -
 कर्ज मंजूरी दिनांक कर्जाची मुदत -
 नुतणीकरण दिनांक -
 कर्जास प्राथमिक तारण -
 कर्जास प्राथमिक कालसहतारण -

५. दिनांक अ. शिल्लक माल पत्रकानुसार - शिल्लक मालाची किंमत रु.
 ६. वजा (-) उधारीवरील खरेदी मालाची किंमत (-) _____
 ७. वजा (-) जुना न खपणारा शिल्लक माल किंमत (-) _____
 ८. वजा (-) मुदत संपलेला (वापराची मुदत) किंमत (-) _____

निव्वळ शिल्लक माल रु. _____

- वजा (-) ४०% प्रमाणे दुरावा _____

शिल्लक माल उचलपात्र रक्कम (Drawing Power) _____

२. अधिक (+) ९० दिवसाचे आतील येणे +
 रक्कमेच्या ६०% प्रमाणे होणारी रक्कम
 (१ + २) _____

३. कर्ज मंजूर मर्यादा _____

४. निव्वळ उचलपात्र रक्कम _____

(Net Drawing Power) _____

कर्ज मंजूरी किंवा उचलपात्र रकमेतील कमी असणारी
 रक्कम मधून येणेबाकी वजा जाता येणारी रक्कम
 म्हणजे निव्वळ उचलपात्र रक्कम

परिशिष्ट पिक कर्ज -6

सन 2019-2020 साठी विविध पिकांसाठी करावयाच्या कर्ज पुरवठ्याचा प्रति हेक्टर कर्जदर
 खालीलप्रमाणे -

अ.नं	पिकांचे नाव	प्रति हेक्टरी पीक कर्जदर
1	2	3
1)	खरीप पिके	
	भात	49500
	ज्वारी	26500
	बाजरी	20500
	मका	33500
	नाचणी	18500
	तुर	32000
	मुग	19500
	उडीद	19500
	भुईमूग	32500
	सोयाबिन	43500
	सुर्यफुल	23600
	तीळ	23600
	कापूस (जिरीयती)	43000
	कापूस(बागायती)	53000
2	रब्बी हंगाम	
	ज्वारी जिरायत	26000
	गहु (बागायत)	35000
	गहु (जिरायत)	12500
	हरभरा (बागायत)	29500
	हरभरा (जिरायत)	24500
	मक्का	15000
	करडई	7500
	वाल	8750
	भुईमुग	30500
	भात (उन्हाळी)	32000
	सुर्यफुल	18000
	कुळथी (हुलगा)	10000
3	फुल पिके	
	अस्टर	36700

	शेवंती	36700
	झेंडु	40900
	गुलाब	47200
	निशिंगंध ग्लॅबीओल्स	38500
	मोगरा	38800
	जरबेरा	38500
4	भाजीपाला पिके	
	दोडका	25000
	पडवळ	25000
	घेवडा	15000
	कलिंगड	20000
	वांगी	35000
	मिरची	75300
	भेंडी	30000
	टोमॅटो	78000
	कार्ली	20000
	काकडी	22500
	कांदा खरीप	61000
	बटाटा	73000
	रताळी	50000
	हळद	99000
	आले	97000
	काळी मिरी	7500
	प्लॉवर	25000
	स्विटकॉर्न	30000
	कोथंबिर	30000
	शेवगा	25000
5	फळ झाडे	
	संजा	77000
	मोसंबी	77000
	अंबा (हफुस)	121000
	द्राक्षे	308000

	काजु	85000
	डाळींब	121000
	चिक्कु	55000
	पेरु	57000
	कागदी लिंबु	66000
	नारळ	60500
	सिताफळ	49500
	बोर	33000
	केळी(साधी)	93500
	टिशुकल्चर केळी	132000
	पपई (तैवान)	25000
	पानमळा	44000
	सुपारी	25000
	तेलताड (पाम)	25000
6	बारमाही पिके	100000
	उस आडसाली	
	उस पुर्वहंगामी	
	उस सुरु	
	उस खेडवा	
	खावटी - 1	55000
	एकुण	155000

परिशिष्ट पिक कर्ज - 7

पिक कर्ज वितरण व परतफेड कालावधी खालीलप्रमाणे ठेवण्यात यावा.

अ नं	पिक प्रकार	लागण	कर्ज वितरण	परतफेड तारीख

		कालावधी	कालावधी	
1	खरीप पिके (भात, भुईमूग, सोयाबिन, टोमटो, बटाटा, इ.)	01/04/2019 ते 30/09/2019	01/04/2019 ते 30/09/2019	31/03/2019
2	रब्बी पिके (गहु, ज्वारी, बाजरी, मक्का, सुर्यफुल, हरभरा)	01/10/2019 ते 31/3/2020	01/10/2019 ते 31/3/2020	30/06/2020
3	बारमाही /बागायती			
	अ) द्राक्ष	01/04/2019 ते 31/03/2019	01/04/2019 ते 31/03/2019	31/03/2020
	ब) केळी	01/04/2019 ते 31/03/2020	01/04/2019 ते 31/03/2020	31/03/2020 (मुदत वाढ 30/06/2020)
	क) काजू		01/07/2019 ते 31/12/2019	30/06/2020
	ड) अंबा		01/07/2019 ते 30/09/2019	30/06/2020
	इ) उस	01/07/2019 ते 31/06/2020	01/07/2019 ते 30/06/2020	31/03/2020 (मुदत वाढ 30/06/2021)
4	खावटी नं .1		01/04/2019 ते 30/06/2020	
5	खावटी नं .2		01/04/2019 ते 30/09/2019	31/03/2020